29 Mayıs 1953 — Cuma

Fiyatı 10 Kuruştur

SİYASİ İKTİSADİ MÜSTAKİL

YENİ İSTANBUL

Yıl 4 — Sayı 1267

Beyoğlu - Müellif Caddesi 6 - 8, Telefon: 44756 - 44757 Santral

Tesis eden : Habib Edib - TÖREHAN

Posta Kutusu : 447 - İstanbul, Telgraf adresi : Hetlo, İstanbul

Büyük Sürpriz

Yenilikler Gazetesi

YENİ GAZETE'nin

Yeni Sürprizini

Merak Etmiyor Musunuz?

"Türk İstanbul„umuz 500 yaşında

Türk İstanbul

M. NERMİ

Bugün İstanbula girişimizin beşyüzüncü yıldönümün kutluyoruz. Hür yurtta bayram sevinci var. Gözlerimi beşyüz yıllık bir zaman yığınının ötelerine çeviriyor ve büyük tarih olayını değerlendirmeye çalışıyoruz. İçimizde heyecanlar uyanıyor ve Türk kahramanları, gözümüzün önünden, kutsal birer gölge gibi geçiyor. Biz, tarih boyunca, geniş ülkeler fethetmişizdir, çok daha büyük zaferler kazanmışızdır. Fakat bunlardan hiçbirinin yıldönümünü kutlamak hatırımızdan bile geçmiyor. İstabulun beşyüzüncü yıldönümü üzerinde niçin bu kadar duruyoruz?

Eski İstanbul, bugünkü geniş İstanbulun çok ufak bir parçasıdır. Demetrius Cydones 1378 de yazıyor: "Şehir surlarının öteleri Türklerin otoritesi altındadır." Bu sözün ne kadar doğru olduğunu Bizans İmparatoru Jean V ile Genova arasında imzalanan askeri andlaşmadan da anlayabiliriz. Jean V., bu andlaşmaya göre, Sultan Murad'a karşı hiçbir düşmanca harekete girişmiyeceğine söz vermektedir (1386). Eski İstanbulun sınırlarını surlar kadar bize anlatan bir şey yoktur. Asıl dâva, fethedilen şehrin büyüklüğü ve küçüklüğü değil, zaman ölçüsünde, çok kudretli bir kale oluşudur. Biz, bu kaleyi, son iki dünya harbinin Liege'ine, Maginot'suna benzetebiliriz. Demek oluyor ki, Türk milleti, aynı zamanda, teknik üstünlüğünün bayramını da yapmaktadır.

İstanbul fethinin büyük mânası, tekrar dirilişimizle, İmparatorluğu yeniden kuruşumuzla ve yaşayış irademizi bir daha gösterişimizle de çok yakından ilgilidir. Yıldırım Bayezidin, Ankarada, Timur ordusuna yenilmesiyle, Osmanlı İmparatorluğunun ne korkunç bir çöküş tehlikesi karşısında kalmış oldu-

İstanbul'un Fatihi İkinci Sultan Mehmet

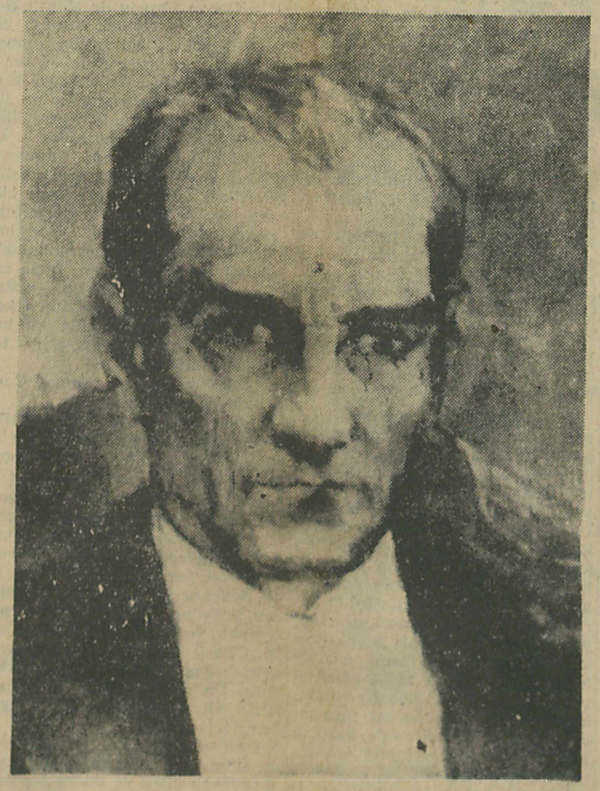

İstanbul'un kurtarıcısı Ebedi Şef Atatürk

İKİ FATİH

Bugün yalnız Türkler için değil, bütün dünya için büyük bir günün beşyüzüncü yıldönümünü yaşıyoruz.

Bizans İmparatorluğunun Osmanlı İmparatorluğu haline inkılâbına tesadüf eden gün tarihin Ortaçağına da son vermiş, Yeni Zamanlar açılmıştır.

Amerikanın keşfi ile beraber dünyanın iki mühim hâdisesinden birini teşkil eden fetih, aynı zamanda Ortodoks âlemini Katoliklerin ceberutundan kurtarmış, o zamana kadar dünyanın pek az yerinde görülmüş —bunu hiç bir yerde görülmemiş dememek için söylüyoruz— bir dini müsamaha, bir idari adalet devresi de başlamıştır.

İstanbul, Şarkın incisi, işte bu devrenin merkezi idi. Fatih lerini ve kurtarıcısını hatırlamamak kabil mi?

Büyük Fatih, Osmanlıların dayanılmaz yükseliş devrelerinde tarihi vazifesini pek az kumandana nasip olan bir dirayet ve azimle yaparak "El muzaffer Daima" unvanını kazandı. Sonra... yıllar geçti, Osmanlı İmparatorluğu kaçınılmaz âkıbetinin neticesi İstanbulu kaybetti, fakat Türkler bu kadere boyun eğmediler.

Mustafa Kemal, bütün dünyayı mağlûp etmiş bir manzumeye karşı sıfırdan hareket ederek bir ikinci fethi bizlere müyesser etti.

Bugün Fatihin türbesinde onun muazzam şahsiyeti huzurunda, vecd ve huşû ile eğilirken, Atatürkün köşe-

Fetih yıldönümü bugün büyük törenle kutlanıyor

Ulubatlı Hasan'ın şehit düştüğü yerde başlıyacak olan sabahki tören Fatih'in türbesi önünde sona erecek, 101 pare top atılacak

İstanbulun 500 üncü fetih yıldönümü bugün kutlanacaktır. Bu münasebetle tertip edilen kutlama töreni saat 10 da Topkapı ile Maltepe arasında Ulubatlı Hasanın bayrak diktiği ve şehit düşrüğü yerde başlayacaktır.

Vali ve Belediye Reisi, merasimi bir hitabe ile açacaktır. Merasimin başladığı, atılacak 101 pare topla ilân edilecektir. Fetih şehitleri için ihtiram vakfesinden sonra surlara rekzedilmiş olan kitabeye çelenk konacaktır.

Merasimde Büyük Millet Meclisi adına bir heyet, askeri ve mülki erkân, civar vilâyetlerden gelecek heyetler, korkonsuler ve yerli ve yabancı basın temsilcileri hazır bulunacaklardır. Merasime şehrimizde bulunan milletvekilleri de davet edilmiştir.

Askeri ve sivil alay, surlar dışındaki töreni müteakip Fatih meydanına gelecektir. Fatih meydanındaki törene saat 13 de başlanacaktır. Buradaki törene askeri birlikler, okullar, Mehter takımı iştirak edecektir.

Töreni müteakip askeri birlikler ve okullar Fatih türbesini selâmlıyacaklardır.

İstanbul radyosu fetih münasebetiyle hazırladığı özel programa saat 12.45 de Valinin bir konuşması ile başlayacaktır.

Öğrendiğimize göre, Rum Patriği Athenagoras, Vali ve Belediye Reisiyle Üniversite Rektörü tarafından yapılan davete icabet edeceğini bildirmiştir.

Fetih Derneği tarafından 6 Haziran cumrtesi gecesi Dolmabahçe sarayında verilecek suareyi sayın Cumhurbaşkanımız himayelerine almışlardır.

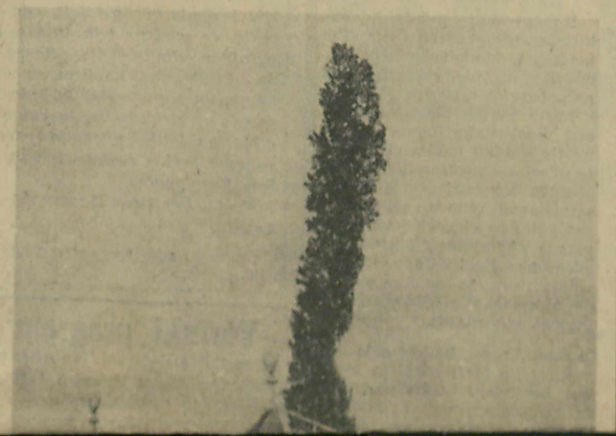

Yeni İstanbul

500 üncü yıl sayısı - 8 sahife

- 2 ncide : Fatih Devri ve Tababetimiz: *Prof Dr. Süheyl Ünver.*
- 3 üncüde : Camilerimiz, Fatih Camii: *Aziz Ogan.*
- 5 incide : Beşyüzüncü Fetih yılını kutlama hazırlıkları: *Tahsin Öz* — "Fatih" Piyesi hakkında: *Nazım Kurşunlu.*
- 6 ncıda : Fatih ve İstanbul'un Fethi: *Hakkı Belen* — Fatih İstanbulu aldıktan sonra neler yaptı: *Nâzım Yücelt.*
- 8 incide: Mezar taşlarının söylediği hakikat: *Fazıl Ayanoğlu* — Fatih Devrinde Türk Donanması: *Tevfik İnci.*

Konesansin adeta muharriki oldu.

İstanbulun böyle mes'ut bir yıldönümünde, onun kara günü yıldönümüne, Bu eşsiz bahtı atlatarak derlenmek ve İstanbul gibi bir kaleyi fethedecek ölçülerde kudret kazanmak, tarihimizin, hiç şüphesiz, büyük bir olayıdır. Biz, ne zaman çöker ve dağılır gibi olmuşsak, o zaman, irademizin hârikalarını göstermişizdir.

Tarih, güreşen milletin hikâyesidir. Fakat bizim tarihçilerimiz, çok kere, niçin güreştiğimizi, irademizin hangi kaynaklardan geldiğini kavrayamamışlardır. Onların bize seyrettiridkleri tablolar yanlış olduğu kadar tüyler ürperticidir. İstanbulun elimize geçmesiyle tamamlanan Türk - Bizans savaşlarını da boş ve yersiz yorumlardan kurtarmak lâzımdır. Çok yayılmış bir tarih anlayışına göre, Bizans, ahlâksızlık tesiriyle, içinden kokmuş ve çökecek bir duruma düşmüştür. Bu fikri savunanların, Türk zaferini ne kadar küçülttüklerini söylemeye bile lüzum görmüyoruz. Çürümüş ve kokmuş bir devletin topraklarını ele geçirmek kadar kolay bir şey düşünülemez. Halbuki öyle mi olmuştur? O zamana değin görülmemiş topların dökülmesi, Türk filosunun kara yolu ile Halic'e geçirilmesi bu tuhaf iddianın temelsizliğini apaçık göstermektedir.

Osmanlı İmparatorluğunun kudret üstünlüğünü ilkönce ordu teşkilâtında ve güdümünde aramak doğrudur. Bizim ordumuz, kuruluş bakımından, az çok zamanımızın milli ordularını andırır. Böyle bir ordunun çarpışma gücü kiralık asker yığınlarının şüpheli disipliniyle, hiçbir zaman, bir tutulamazlık fetih zamanlarında kat kat üstün kuvvetlere karşı kazanılan zaferler kahramanlıkla olduğu kadar teşkilâtçılıkla da ilgilidir. Bizim ordumuz, çok kuvvetli bir ihtimale göre, az çok değişmeler yapılarak, Büyük İskender ordusu tipinde kurulmuştur. Ordunun ilk temeltaşını atanlar, Türk geleceklerini gerçekçi bir hayat anlayışiyle gören, ne yaptığını bilen ve yarımyamalak işlerden hoşlanmıyan insanlardır.

Bizans, dünya ölçüsünde bir devletti ve yerini dünya ölçüsünde bir savaş teşkilâtı yaratan genç bir devlete bıraktı. Fakat her teşkilât, kahramanını buldu mu, en son verimiyle işler. Mehmet II de bunlardan biridir ve, onun için, İstanbul deyince, hatırımıza ilkönce gelen gene Odur.

NATO Akdeniz Kuvvetleri Yeni Başkomutanı Amiral Fechtcler

Taç giyme töreni için hazırlanan Londra Kalesi bekçilerinden biri Amerikalı film artisti Silvia Shelley ile konuşuyor

Sovyetler Almanya'dan çıkmak niyetinde değil!

Yeni bir yüksek komiserliğin kurulması müttefik makamlarında ve Bonn'da büyük hayretle karşılandı

Bonn, 28 (YİRS) — Semenovun Almanyada yeni kurulan Sovyet Yüksek Komiserliğine tayini, başkentteki müttefik çevrelerinde hayretle karşılanmıştır.

Yayınlanan resmi tebliğde "Amerikan, İngiliz ve Fransız temsilcileriyle münasebetler idame edileceği" yolundaki cümle nakkında, müttefik çevrelerinde, bu münasebetlerin şimdiye kadar daima mümkün olduğu fakat bu hususta reddin her zaman Sovyetler tarafından geldiği belirtilmektedir.

Umumiyetle iyi haber alan çevrelerde, Başbakan Adenauerin Amerikan Yüksek Komiseri ile yaptığı konuşmada muhatabına tekrar Dörtlü Kontrol sistemine dönmenin, Alman halkı ve Hükûmeti tarafından kabul edilemiyeceğini belirttiği bildirilmektedir.

HER HAFTA BİR ALTIN SAAT

YENİ İSTANBUL'un dikkatli okuyucuları için tertip ettiği "Her Hafta bir altın saat" müsabakamız büyük bir alâka ile karşılanmıştır. 1 Hazirandan itibaren 8 sahife çıkacak olan YENİ İSTANBUL bu müsabaka ile okuyucularının hem dikkatini kontrol edecek, hem de bunların en şanslısına her hafta bir altın saat verecektir. Bakınız, nasıl:

1 Hazirandan itibaren gazetemizin 2, 3, 4, 5, 6, ve 7 nci sahifelerinde hergün bir satır veya bir kelime ters basılacaktır. Her okuyucumuz bu ters yazıların hangi sütunlarda olduğunu üçüncü sahifede neşredeceğimiz kuponun boş hanelerine yazacak ve Pazartesiden Pazara kadar 7 günlük seri tamam olunca bunların hepsini birlikte bir zarfın içine koyarak gazetemize gönderecektir. Her hafta başka bir seri üzerinden müsabakamız devam edecektir.

7 günlük kuponların gönderilmesi için müddet 15 gün olarak tesbit olunmuştur. 1 Hazirandan 7 Hazirana kadar devam edecek serinin kabul tarihi 21 Hazirandır. Bu tarihten sonra tasnif yapılacak ve kur'a neticesi 1 Temmuz tarihli nüshamızda ilân olunacaktır. Devamlı olarak her serinin kur'ası müteakıp haftalarda çekilecektir.

Tecrübe mahiyetinde olmak üzere bugünden itibaren üçüncü sahifemizde bir satır ters konulmuştur. Sansımızdan evvel dikkatinizi kontrol ediniz ve unutmayınız ki hayatta muvaffak olmanın bir sırrı da dikkatli olmaktır.

Komünist askeri taşıyan İngiliz gemileri

Washington, 28 (A.A.) — Amerika âyan meclisi tahkikat komisyonu 1951 ve 1952 yıllarında komünist Çin sahillerinde komünist birlikleri taşımış olan iki İngiliz gemisinin ve gemilerin İngiliz sahiplerinin isimlerini açıklamıştır.

Valiler arasında değişiklik

Ankara, 28 (Hususi muhabirimizden) — Valiler arasında yapılmakta olan değişikliklere devam edilmektedir. Bugün yayınlanan resmi tebliğde bazı Valilerin tâyin ve nakilleri yapılmıştır. Bunlardan General Hadi Üçer Kars; Niyazi Akı Kastamonu; Esat Kaya Ayman Muğla; merkez Valisi Gafur Soylu Manisa; Şevket Ozansalp Bolu; Taki Gürkök Niğde; İstanbul Belediyesi Teftiş Kurulu başkanı Rüştü Üiken Çorum Valiliklerine tâyin edilmişlerdir.

Bunlardan, Tokat Valisi Bekir Sıtkı Aksan da Merkez Valiliğine alınmıştır.

D. P. Meclis Grupu Umumî heyeti fevkalâde içtimaı yapılamadı

Ankara, 28 (Hususi muhabirimizden) — D.P. Meclis Grupu İdare Heyeti ile Genel İdare Kurulu dün yaptıkları müşterek toplantıdan sonra haksız iktisap edilen C.H.P. malları üzerinde görüşmelerde bulunulmak üzere D.P. Meclis Grupu Umumî Heyeti bugün fevkalâde içtimaa davet edilmişti. Ekseriyet bulunmadığından bu toplantı yapılamamıştır.

SABRİ ÇELEBİOĞLUNUN DÜN İFADESİ ALINDI

Nihaî karar Çanakkalede verilecek

Naboland şilepi dâvasının 13 Mayıs tarihinde Çanakkalede yapılan ikinci duruşmasında Dumlupınar denizaltımız süvarisi Sabri Çelebioğlu hakkında da tahkikat açılmasına karar verildiğini bildirmiştik.

Bu cümleden olmak üzere Çanakkale Sorgu Hâkimliği Kadıköy Sorgu Hâkimliğine bir yazı yazarak Çelebioğlunun ifadesinin istinabe suretiyle alınmasını istemiştir. Bunun üzerine Kadıköy Sorgu Hâkimliği dün sabah Çelebioğlunu mahkemeye celbetmiş ve ifadesini almıştır. Bir saat kadar süren bu ifadenin metni Çanakkale Sorgu Hâkimliğine gönderilecektir.

Çelebioğlu hakkında nihaî karar Çanakkalede verilecek ve Dumlupınar süvarisi, muhtemelen dâvanın üçüncü celsesinde hazır bulunmak üzere yakında Çanakkaleye davet edilecektir.

Diğer taraftan 6 Haziran günü hâdise mahallinde yapılması kararlaştırılan temsilî ve tatbikî keşif hazırlıklarının henüz bitirilemediği öğrenilmiştir. Malûm olduğu üzere, keşifte Naboland tipi bir geminin bulunması istenmişti. Halbuki bu tip gemi hâlâ temin edilememiştir. Alâkalılar, esasen böyle bir keşfin lüzumsuz olduğunu, harekâtın harita üzerinden takibinin daha isabetli olacağını ifade etmektedirler.

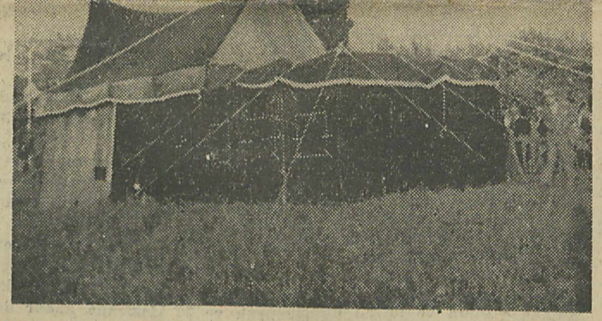

Topkapı dışında bugün saat 10 da fetih yıldönümü merasimi için diktirilmiş olan otag

Türk - İngiliz ticarî münasebetleri ayarlanıyor

Bakanlar Kurulunun dün yaptığı mühim toplantıda bu mevzu üzerinde duruldu

Ankara, 28 (Hususi muhabirimizden) — Bakanlar Kurulu bugün iki toplantı yapmıştır. Bu toplantılarda ticarî ve ekonomik meselelerle dış ticaret muvazenesinin görüşüldüğü tahmin edilmektedir. Bu arada İngiliz-Türk ticarî münasebetlerinin de görüşüldüğü ve bazı kararlar alındığı öğrenilmiştir. Ayrıca İngiliz Büyükelçisinin Maliye Bakanı Hasan Polatkanla görüştüğü de haber alınmıştır.

Devlet Bakanlığı uhdesinde kalmak üzere Enver Gürelinin yerine Fethi Çelikbaşın getirilmesi, yarın Londraya gidecek olan Adnan Menderesin Türk - İngiliz ticarî münasebetlerini görüşeceği hakkında dolaşan şemareleri de teyid etmektedir.

Niğdede şiddetli yağmurlar

Niğde, 28 (Hususi muhabirimiz telgrafla bildiriyor) — Öğleyin başlayan şiddetli yağmurlar hâlâ yağmaktadır. Hükûmet önünü, çarşı ve caddeleri sular tamamen kaplamıştır. Taşan şehir ırmağı etrafı ve zaten akan evlerin bir çoğunu korkutmaktadır. Halk içerlere kapanmıştır.

Yeni İstanbul

1 Haziranda itibaren

Her gün 8 sahife çıkıyor

Merkez Bankası Genel Müdürü istifa etti

Ankara, 28 (Hususi muhabirimizden) — Merkez Bankası Genel Müdürü Osman Nuri Güven sıhhatine binaen bu vazifesinden istifa etmiş ve istifası kabul edilmiştir. Bu vazifeye Ziraat Bankası Genel Müdürü Mithat Gülgenin tâyin edileceği söylenmektedir.

Pazartesi günü başlıyoruz :

Ölüme giden uçaklar

Türkiyede neşir hakkını Keystone Ajansından satın aldığımız bu eser havacılık tarihinin en büyük facialarını heyecanlı bir uslûp içinde canlandırmaktadır.

Pek yakında :

Windsor Dükünün hatıraları

DAİLY EXPRESS ile birlikte neşrine başlıyacağımız bu eserde eski İngiliz Kralı babasının ve dedesinin taç giyme törenlerini en yakın müşahit sıfatiyle anlatmaktadır.

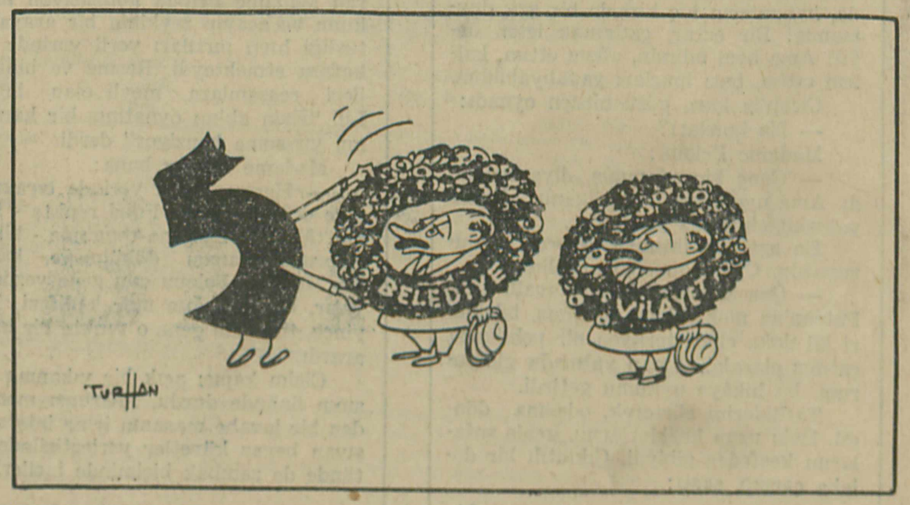

YAZISIZ

ŞEHİR HABERLERİ

İLİM TARİHİMİZ VE FETİH

Fatih devri ve tababetimiz

Prof. Dr. A. Süheyl ÜNVER

FATİH Sultan Mehmet zamanındaki tababetimiz Ortazamanın Şark ve Müslüman klâsikleri üzerine dayanan Selçuk hekimliğinin temadisidir. Selçuklar ve Osmanlılarda, tıbba ehemmiyet veren, tıbbî kitapların teksirine ve yazılmasına çalışan hekimler mühim bir yekûna varır, her mühim şehirde hastahaneler ve içtimaî muavenet müesseseleri vücuda getirmişlerdir ve bunların tam teşekküllü kadrolarında hekimler, cerrahlar ve göz mütehassısları, eczacı makamına ve hekime yardımcı olarak çalışanlarla birlikte yer almışlardır. 1217 de Sivasta birinci Keykâvus hastahanesinin elimizde mevcut olan vakfiyesi bize bunu gösteriyor.

Selçuk hastahanelerinin yanlarında, başta Kayserideki olmak üzere, (sene 1205) tıpkı Sivasta olduğu gibi, birer tıp mektebi, vardı, talebe amelî olarak vazife görüyordu.

Yıldırım Sultan Beyazıt 1399 da Bursada Uludağ eteklerinde bir hastahane yaptırmıştır. İkinci Sultan Murad da Edirnede hükümran olduğu senelerde cüzamlılar için bir leprozeri kurmuştu.

Fatih Sultan Mehmet 1453 te İstanbulu aldıktan sonra memleketin ve civar Müslüman ülkelerin âlimleri İstanbula, davetle veyahut davetsiz gelmişler, buraya fethi müteakıp ilmî bir hüviyet bahşetmişlerdir. Bu arada Şark ve Garpten devrin meşhur hekimleri de gelmiş ve getirilmiştir. Şarktan gelen hekim Kutbüddin Fatihin Hekimbaşısı olduğu gibi Garpten gelen Musevi Yakup da mühim bir mevki sahibi olmuş, hattâ paşalıkla defterdarlığa kadar yükselmiştir.

Diğer hekimlerle birlikte, Fatih, Sarayında, âlimlerle olduğu gibi, akademik toplantılar yapardı. Astronomi, geometri, aritmetik gibi müspet ilimlere hevesli olan Fatih bu Science'ın tıp koluna ve eski Şark tıp klâsiklerine bilhassa alâka göstermiştir. Bu sebepten, onun namına sarayda hat-

mış, ellerde dolaşmış. Nihayet Yâsincizade Mehmet Ali isminde bir zat kendisini tedavi eden bir Fransız hekimine bundan bir asır önce hediye etmiş, o da Kralına vermiş. Şimdi, Pariste Millî Kütüphanede, Türkçe yazma eserler arasındadır. Resimleri Paristen Hocamız Prof. Dr. Adnan Adıvar tarafından gönderilmiş, Enstitümüzce bastırılmıştır. Müellif hattiyle diğer bir nüshası da İstanbulda Ali Emirî Efendi Kütüphanesi Müzesinde bulunuyor. XVI ncı asırda yazılmış ve resimlenmiş diğer bir nüsha da Tıp Tarihi Enstitümüzdedir. Bu kitap Fatih devrinde memleketimizin cerrahlık tarihini yaşatan çok mühim bir eserdir.

Fatih Sultan Mehmet 1470 te İstanbulda kendi ismiyle anılan semtte vücuda getirdiği on altı kollejli muazzam külliyeye (Üniversite) bir de büyük hastahane yaptırmıştır.

Hastanane vakfiyesinde çok dikkate değer hükümler vardır. Meselâ memleketimizde verli, muktedir ve şartları haiz bir hekim bulunamazsa (Min eyyi taifetün) diye her hangi bir din ve mezhebe tâbi bir yabancı hekimin de alınabileceğini kaydetmekle büyük ve müstesna bir olgunluk gösterilmiştir.

Bu üniversite müstakil vakıflarla idare edilmiştir. Tamamen otonom ve lâiktir. Bidayette hiç bir taraftan bir müdahale olmamıştır.

Fatih ayrıca bir tıp medresesi yaptırmağa lüzum görmemiştir. Çünkü hekim olacaklar nasıl olsa medresede tahsil görmek mecburiyetinde idiler. Danişmend olunca, yani ihtisas yolunan gidecek kadar derecede yükselince tıbbı ihtiyar edecekse, Darüşşifaya devam ediyor ve orada asistan olarak daimî kalacaklar bâlâhanesinde ikamet ediyorlardı.

Hastahane kadrosunda hiyerarşi ile terfi edebilen mevcut hekimler, cerrahlar, göz mütehassısları ve eczacılıkla meşgul olanlar vardır. Hastaların her türlü ilâç ve yiyecek ihtiyacları temin edilmişti. Per

Şehir köşesi :

ARİFE

DÜN akşam, bugün beşyüzüncü fetih yıldönümünün kutlanmasına başlanacak olan Topkapı dışına, hazırlıklara bir göz atmak için gittim. Hayret! Kimseler yoktu. Yalnız Fatihin torunlarından dört Mehmet, otağ getirmişler, kurmakla meşguldüler. Yan tarafta, hemen her merasimde göre göre ezberlediğimiz o meşhur tribün, üzerinde iki mikrofon, İstanbul kadar metrûk duruyordu. Fakat bugün nasıl bir söz tufanını nakledeceğini bilirmiş gibi, ne de olsa mağrur, batan güneşin son huzmelerini aksettiriyordu.

Bir kâğıt helvacı, Otağın etrafına dizilmiş, hayran çocukları celb için en yanık sesiyle malını methediyordu. İki "dar gelirli", ürkek ellerle Otağın kumaşlarına dokunuyorlar, birbirlerine "ne mal!" der gibi başlarını sallıyorlardı.

Topkapısına bir muazzam bayrak asılıyordu. Kapıyı kapattığı için otomobiller sıra olmuş, korne çalıyorlardı. Acaba hangi dekoratör bu işi tanzim ediyor diye merakla yaklaştım. Baktım, iki bekçi, bir merdiveni dayamışlar, bayrağı asmağa uğraşıyorlardı. Merdiven kısa, sur yüksek olduğundan bir hayli uğraştılar. Fakat onlar için mesai saati mevcut olmadığından, muvaffak oldular. Bugün, bu bekçi - dekoratörlerin fetih mesailerini hepimiz görüp takdir edeceğiz, ve mağrur mikrofondan nutuklar dinliyeceğiz. Sonra da... Fatih camii kapısını, cami kapılarını papuçluklar kâfi derecede çirkinleştirmiyormuş gibi, bu fetih yıldönümünde panayır yerine çeviren tribünlere kurulacağız.

Evet... Der kasrı Kayser Ankebut...

BİR İSTANBULLU

Yarınki program

İstanbul Belediyesi tarafından hazırlanan Çiçek bayramı Gülhane parkında açılacaktır.

An'anevi usul üzerine tertip edilen ve her sene aynı tarihte te-

D. P. İl Kongresi dün sona erdi

Seçimlerde elinden reyi alınıp yırtılan delege

D.P. il kongresine dün sabah saat 10,30 da devam edildi. Gündemin son maddesinin müzakeresine geçen delegeler, mahallî ihtiyaç ve dileklerini kongreye bildirdiler. Neclâ Binogradef adındaki delege şoförler mevzuuna temasla önüne gelene ehliyet verildiğini, gedik usulü yüzünden şoförlerin büyük bir kısmının mutazarrır bir durumda olduklarını açıkladı ve Senihi Yürütenden şoför dertleri hakkında ne gibi tedbirler alındığını sordu.

Kongre, Senihi Yürütene de söz verdi. Şoför milletvekili, sekiz senedir bu dâvanın içinde olduğunu söyliyerek gedik usulünün kaldırılması için teşebbüse geçeceğini söyledi ve hazırlanan trafik kanununun şoförlerin dertlerini ortadan kaldıracak mahiyette bulunduğunu bildirdi.

Dileklerin devamında delegeler, verdikleri bazı takrirlerin oya konulmadığını söyliyerek başkanlık divanını tarafgirlikle itham ettiler. Bundan sonra, başkanlık divanı, takrirleri okumağa başladı. İlk takrir, Daimî Komisyon üyelerinden Misbah Urasla alâkalı idi. Bu takrirde, Urasın partiden hiziplik yarattığı iddia edilerek il haysiyet divanının verdiği ihraç kararının Genel Merkezce tasdiki için kongre kararı istenmekte idi. Bu takdirde, Urasın partide hizipçilik yarattığı iddia edilerek bir üye hakkında şiddetli ilhamlarda bulundu ve derhal ihracını istedi. Diğer bir delege de, kararın bütün hizipçilere teşmili gerektiğini ifade etti. Neticede Ateşçi delegeler Misbah Urasın ihracı için Genel Merkeze, kongre kararının bildirilmesini kabul ettiler.

Takrirden sonra Neşet Şener, adında bir delege söz alıp hayat pahalılığı üzerinde durdu. Delege, 1950 de yapılan vaitlerin başında hayatın ucuzlatılması geldiğini hatırlatarak önleyici tedbirler bulunamadığını ifade etti.

Ayni sayıda rey aldıkları anlaşılan Orhan Fersoy ile Mes'ut Selen arasında çekilen kur'ayı birincisi kazandı. Bu sırada konuşmalar devam ediyordu. Fakat, Ankaradan gelen Genel İdare Kurulu üyesi Âtıf Benderlioğlu ile Üzeyir Avunduk daha fazla kalmayarak salondan ayrıldılar.

İki oturum arasında Cumhuriyet Âbidesine çelenk koyan delegeler, saat 15 te toplanarak bilhassa Şehir Meclisi üyelerinin faydalı olmadığından, hastahanelerde hastalara fena muamele edildiğinden, şoförlerin fazla cezalar altında ezildiğinden, hizipçilikten, Orman Kanununun çıkarılmadığından, D. P. nin bu bakımdan harekete geçmesini temenni etmişlerdir.

Bakırköy delegesi Ahmet Cansızoğlu da şunları söyledi:

"İdare heyeti seçimleri bittikten sonra kongreye rağbet de azalıyor. Bu, bizim en büyük hastalığımızdır.

Hizipçilik belimizi büküyor. Çalışamaz, konuşamaz hale geldik. Reylerimizi bile rahat rahat kullanamıyoruz. Dün idare heyeti seçimleri yapılırken Bakırköy ilçe Başkanı Hasan Kangal benim rey puslamı elimlen alıp yırttı onun yerine kendi listesini attı. Çünkü buraya delege olarak gelen Hasan Kangal, Necmi Ateşcidir. Bn partide artık durulmaz. İstifa ediyor ve salonu terkediyorum."

Dedi ve uzaklaştı. Bundan sonra İstanbul mebusları sırasiyle söz alarak dilek ve ihtiyaçlar üzerinde konuştular. D.P. il kongresi geç vakit sona erdi.

Yeni İdare heyeti arasında vazife taksimi şu şekilde yapılmıştır: Birinci başkan Necmi Ateş, İkinci başkan Hayri Gönen, Yazman üye Samim Yücedere ve muhasip üye Hayri Erdoğdu.

RAMAZANLIK

— XVI —

Cami ve halı

BAHAR VE ÇİÇEK BAYRAMI YARIN BAŞLIYACAK

1953 Bahar ve Çiçek bayramı yarın saat 14 de Gülhane parkında açılacaktır.

Müsabakaya iştirak edecek çiçek arabaları saat 14.30 da Atatürk âbidesi önüne gelecek ve bandonun çaldığı İstiklâl marşından sonra âbideye Belediye adına bir çelenk konacaktır. Bu merasimi müteakip çiçek alayı, başta şehir bandosu olduğu halde İstiklâl caddesi, Tepebaşı, Atatürk köprüsü ve Bulvarı, Beyazıt ve Divanyolunu takiben Gülhane parkına gelecektir.

Merasime saat 16 da başlanacak Vali ve Belediye Reisi, Bahar ve Çiçek bayramının mânasını belirten bir konuşma yapacaktır.

Bu yıl Bahar ve Çiçek bayramı geceli gündüzlü 30 gün devam edecektir. Bu müddet zarfında halkın istifadesi için gereken hazırlıklar tamamlanmıştır.

Çanakkaledeki müessif hâdisenin tahkikatı

Deniz raporu alınması için açılan dâva

Çanakkalenin Nara burnu önlerinde vukubulan müessif hâdise dolayısiyle bir deniz raporu alınması için Nabolandın bağlı olduğu Svernska Şirketinin avukatı LÂzaraki tarafından açılan dâvaya dün 3. Ticaret Mahkemesinde başlanmıştır. Esasın Deniz Ticaret Kanunu mucibince böyle bir dâva açmak icabetmektedir..

Dünkü duruşmada Naboland şilebinin ikinci kaptanı Karlson, gözcü Petterson, üçüncü makinist Koch ve tayfa Franson ile M.S.B. adına iki hazine avukatı ve üç müdahil avukat hazır bulunmuşlardır. İsveçli denizcilerin tercümanlığını gene Weman yapmıştır.

İkinci kaptan Karlson tarafından hazırlanmış olan raporda; vak'a gecesi saat 2.12 de iskeleden tahminen 1 mil mesafede hafif yeşil ve hafif açık renkte iki

Dün açılan Fatih büstü ve hazır bulunanlar

Fatih Medresesi talebe yurdundaki büst açıldı

Fatih medresesinde, Sultan Mehmedin büstü, dün kalabalık bir öğrenic ve halk kitlesinin hazır buluduğu, İstanbul Vali ve Belediye Reisi F. Kerim Gökayın da katıldığı bir törenle açılmıştır.

Bu münasebetle, Fatih Talebe Yurdundan Tufan Menteş bir konuşma yaparak Fatih büstünü açmakla, gençlik olarak ifade edilmek istenen büyük mânayı belirtmiş, müteakiben söz alan Vali F. K. Gökay şunları söylemiştir:

"Bahtiyardır o Fatih ki, hayatındaki mühim rolü muvaffakiyetle tamamladı ve tarihte yeni bir çığır açtı..

Bahtiyardır o Büyük Hükümdar ki eserleri önünde bütün medenî cihan onun hâtırasını yâdediyor ve nihayet Fatih bahtiyardır, çünkü onun açtığı ilim yolunda gençler "mütevazi" olarak vasıflandırdıkları kıymetli bir eseri bize veriyorlar. Kadir bilen çocuklara teşekkür ederim."

F. K. Gökay bundan sonra Fatihin büstünü açmıştır. Heykel şu satırları taşıyan kaide üstünde yükselmektedir: "İstanbulun Fatihi İlmü irfanın hâmisi II. Sultan Mehmet Han."

Vali, törenden ayrılırken 1000 adet şeker külâhının, bugün Fa-

Millî Eğitim Vekâleti, İstanbul Belediyesi, Fetih Derneği, İstanbul Üniversitesi tarafından 50 ye yakın eser neşrolunmuştur.

Karstan gelen sınır toprağı

Dün öğleden sonra Karstan gelen bir heyet vilâyette Vali ve Belediye Reisini ziyaret ederek, İstanbul fethinin 500 üncü yıldönümünde Fatihin türbesine konulmak üzere getirdikleri sınır toprağını vermişlerdir.

Gelen Büyük Millet Meclisi heyeti

İstanbul fethinin 500 üncü yıl dönümü merasiminde bulunmak üzere 13 kişilik Büyük Millet Meclisi heyeti dün saat 17 de Ankaradan şehrimize gelmiştir. Heyet, Haydarpaşa garında Vali Muavini Fuad Alper tarafından karşılanmıştır. Heyet saat 18.30 da vilâyette Valiyi ziyaret etmiştir.

50 yıllık kalem erbabı jübilesi

Türk Basın Derneği, İstanbulun 500 üncü fetih yıldönümü münasebetiyle özel bir program hazırlamıştır. Bu programa göre 30 Mayıs günü İstanbul Üniversitesi Fen Fakültesinde basın hayatına atı-

Bu arada İslâm hekim ve filozofu İbni Sina'nınkiler bilhassa büyük bir mevki alır. Hususi kütüphanesi için tezhip edilip ciltlenmemiş bu eserlerle Fatih Hazretleri çok alâkadar olmuş onları okumuştur.

Fatihin İstanbulda bulunan hekimlere itimadı derece derece idi ve onlara itibar ederdi. Devri hekimlerinden Ahi Çelebi mesane taşları üzerine müstakil bir eser yazmış ve Hekim Altuncu-Zâde yeni bir mesane sondası imal etmekle meşhur olmuştur. Amasyada 14 sene Darüşşifanın hekimliğini ve cerrahlığını yapan Şerefeddin Sabuncu-oğlu, Ebül-Kasım Zeharavi'nin "Ettasrif" eserinin cerrahiye ait son üç babını dilimize mealen çevirip şahsi müşahedelerini ve asında olmayıp bizzat yaptığı resimleri ilâve ile "Cerrahiyc-tül-Haniye" diye kıymetli bir kitap vücuda getirmiş ve onu Fatih Hazretlerine takdim için İstanbula gelmişti. Fakat her nedense bu çok değerli hekimimizi "Bizim mevkiimize mâni olur" korkusiyle hareket eden meslektaşları huzura sokmamışlar. O da eserini bırakmış ve melûlen Amasyaya dönmüştür. Bu eser kendi el yazısiyledir ve 2 tanedir. Birisi Fatihin hususi kütüphanesine konmuş, ve kendisine intikal edince, oğlu İkinci Sultan Beyazıt tarafından mühürlenmiştir. İşte bu nüsha bilmediğimiz bir tarihte saraydan çıkmıştır. Bu eser kendi el yazısiyledir ve 2 tanedir. Birisi Fatihin hususi kütüphanesine konmuş, ve kendisine intikal edince, oğlu İkinci Sultan Beyazıt tarafından mühürlenmiştir. İşte bu nüsha bilmediğimiz bir tarihte saraydan çıkmıştır.

sinden yemek alırlardı. Hastahanelere yatanlara ayrı bir aşçı tarafından hekimlerin tavsiye edecekleri perhiz yemekleri pişirilirdi. Hastaların ilâçları temin edildiği gibi müracaat edenler de ayaktan poliklinikte muayene ve tedavi edilirlerdi.

Bu Darüşşifanın muadili bir de keza vasi bir Tâbhane, Ziyafethane ve Misafirhane ve altında da çok geniş bir Kervansaray yaptırılmıştı. Misafirler ve yolları yürüyerek İstanbula yorgun ve bitkin gelenler, üç gün üç gece burada tâbü tüvan kazanmak için kalır, dinlenir, yer ve içer ve atları da varsa bakılırdı. Fakir ve zengin ayırdedilmezdi. Bu suretle bu muazzam Üniversite içtimaî muavenet tarihimizde mühim bir yer kazanmaktadır.

Fatih devrinde hekimler refah içinde ve bol gündelik alarak çalışmışlardır. Aralarında ilmî eserler verenler de vardır.

Hulâsa Fatih devri her veçhile yeni hamlelerle dolu ornek bir varlıktır. İstanbulun ebediyyen biz hakiki vârislerine kalmasının ne kadar isabetli olduğunu bütün bu hamleler ve vâkıalar göstermektedir. Biz İstanbulu yalnız bir taraftan değil her cepheden mükemmel olarak kurmağa gayret etmişiz. Bilhassa tıbbımızın burada temellerini esaslı atmışız. O kadar ki, bugüne kadar İstanbul 60 tan fazla hastahaneye sahip olmuştur.

rine merasimle başlanacaktır.

Üniversite programı devam edecektir.

Şehrin muhtelif mahallerinde kurulacak oparlörlerle merasim yayınlanacaktır.

Millî ve mahallî oyun ekipleri Taksim Belediye ve Tepebaşı gazinosunda programlarına devam edeceklerdir.

Şehir Komedi Tiyatrosunda, eski âdet ve teamüllere göre kâr-ı kadîm orta oyunu temsilleri başlayacak ve 30 Hazirana kadar devam edecektir.

Vitrin müsabakalarına devam edilecektir.

YENİ İSTANBUL

Sahibi: YENİ İSTANBUL Neşriyat Limited Şirketi Müdürü: Salih Zeki AKDAMAR

Yazı işlerini fiilen idare eden Mesul Müdür: Muzaffer SOYSAL

Neşredilmiyen yazılar iade edilmez.

YENİ İSTANBUL

Abone Türkiye için seneliği 32, altı aylığı 17 üç aylığı 9 liradır. Hariç memleketler iki mislidir.

İLAN TARİFESİ

İlan sayfasında icra, tapu, mahkeme, noter ve bilumum ticari ilânların santimetresi 2.5 liradır

Basıldığı yer: Yeni İstanbul Matbaacılık Limited Şirketi Matbaası

Bütün Şark memleketlerinde el işi ön safta gelmektedir. Çinden başlıyarak, Hindistan, Buhara, İran ve Türkiyede büyük bir halıcılık sanatı vardır. Bunun en mühim sebeplerinden biri eskiden evde oturmak ve ev döşemek kültürüne büyük bir ehemmiyet verilmesi ve bilhassa camilerimizin halılar ile döşenmesidir.

Tertemiz ve pak bir halde camiye giren müslümanın secde ettiği yerin temiz ve yumuşak olması düşünülmüş ve camiler en güzel halılar ile örtülmüştü. Bilhassa memleketimizde 16 ncı asırdan 18 inci asra kadar el işlerinde ince bir sanat ruhu mevcut olduğundan camilerimiz için yaptırılmış bulunan halılar bütün dünyanın takdirini kazanacak kadar güzeldi.

Ne yazık ki zamanla kültür ve temizlik mefhumu zail oldu ve her biri büyük bir sanat eseri olan halılar parçalanmaya başladı. Bununla da iktifa edilmiyerek bu halıların büyük bir kısmı camilerden çalınıp Avrupa ve Amerikaya gönderilmiştir; bu memleketlerdeki zenginlerin bu gün şatolarında ve müzelerde bizden çalınmış olan halıların en büyük bir yer tuttuğunu görmekteyiz.

Daha bundan elli, altmış sene evveline kadar hoca kıyafetine giren adamlar Anadolu ve Rumelini dolaşıyor camilerin imam ve müezzinlerine müracaat ederek halıların eski olduğunu, yerine yenisini vereceğini, üstüne de para ödeyeceğini bildiriyorlardı.

Kültürlü olmayan, halı kıymetini bilmeyen imam veya müezzin efendi hiç bir kıymeti bulunmayan yeni halıya seviniyor, cebine girecek bu para da sevincini ayrıca arttırıyordu. Meşrutiyetten sonra bu acı halin önüne geçebilmek için şurada, burada kalmış tek, tük eski halılarımız toplanarak bir evkaf müzesi yapılmıştır.

Biz bu hali de şükranla yad ediyoruz. Fakat bugün bizde el'an antika olmasa bile iyi halıların yapılması imkânı vardır. Eski desenlerden alınmak suretiyle camilerimizi güzel halılarla döşemek hizmetini evkaf idaresi yapacak olursa hem pek çoğu birer sanat eseri bulunan camilerimizi daha iyi süslemiş ve hem de bu memlekette söner gibi görünen halıcılığımızı canlandırmış olacaktır.

YENİ İSTANBUL

burnu fenerinin etrafını dolaşmak için sancağa dönüldüğü, bilahare kazanın vuku bulduğu zikredilmekte ve netice olarak yanlış rota takip eden denizaltının bu feci hâdiseye sebep olduğu iddia edilmekte idi.

Duruşmada söz alan müdahil avukatlar deniz raporunun hâdiseden iki ay gibi uzun bir müddet sonra verilmiş olmasını tenkid etmişler ve seyir jurnalının ilgili makamlara geç verilmesini bir samimiyetsizlik eseri olarak vasıflandırarak Naboland şilebinin bütün mürettebatının şahit olarak dinlenmesini ve seyir jurnalının kurşun kalemle yazılan kısmının mahkemeye ibrazını istemişlerdir.

Müteakıben şahitlerin dinlenmesine geçilmiş, müdahil avukatlar kendilerinden bazı teknik hususlarda malûmat almışlardır.

Duruşma başka bir güne bırakılmıştır.

Hicri	1953	Rumi
RAMAZAN	MAYIS	MAYIS
16	29	16
1372	CUMA	1369

VAKİT	VASATİ	EZANİ
Güneş	4.33	9.02
Öğle	12.11	4.40
İkindi	16.10	8.38
Akşam	19.32	12.00
Yatsı	21.28	1.57
İmsak	2.20	6.49

tihte fakir zengin gözetilmeksizin çocuklara dağıtılmasını alâkadarlara söylemiştir.

500 üncü fetih yıldönümü münasebetiyle Amerikan Büyükelçisi McGhee de şehrimize gelecektir.

50 ye yakın eser neşredildi

Fetih yıldönümü münasebetiyle ler için bir jübile yapılacaktır. Bu jübileyi açmak üzere Milli Eğitim Vekili Rıfkı Salim Burçak, dün şehrimize gelmiştir.

Pazartesi günü de Cağaloğlu öğrenci lokalinde jübilesi yapılan muharrirlerin basılan eserlerini teşhir maksadiyle bir sergi açılacaktır.

RUMELİHİSARININ MAKETİ

İstanbul Arkeoloji Müzesi, İstanbulun 500 üncü fetih yıldönümü münasebetiyle Fatihin yüksek hatırasını tebcilen Rumelihisarının eski halini gösterir alçıdan bir maketini hazırlamıştır. Bu maket lâboratuvar şefi Nureddin Akbulut ile mesai arkadaşlarından Eyüp Küçüksezgin tarafından yapılmıştır. Bu maket bugün Fatih Müzesinde teşhir edilmeğe başlanacaktır. Yukarki resimde, yapılan maketi görüyorsunuz.

YAZAN: COLETTE

CiCim

ÇEVİREN: AYŞE NUR

— 20 —

— Onu bilen yok işte! İşin tuhaf tarafı da o zaten. İhtiyar Lili Sicilyada, hanımların hiç biri de bir şey duymamış! Bir esrar, çatlamak işten değil! Ama beni bilirsin, allem ettim, kallem ettim, bazı ipuçları yakalıyabildim.

Cicim'in kara gözü birden oynadı:

— Ne ipuçları?

Madame Peloux:

— Genç bir adammış, diye fısıldadı. Ama uygunsuz bir delikanlı... Fakat yakışıklı olmasına yakışıklı...

En aşağılık ihtimali seçerek, uyduruyordu. Cicim omuzlarını silkti:

— Çok yakışıklı ha? Zavallı Léa, Patron'un mektebinde yetişmiş, bilekleri kıl dolu, elleri terliyen bir pehlivana çatmış olacak... Aman yatmağa gidiyorum, bu hikâye uykumu getirdi.

Terliklerini sürterek, odasına döndü. Evin uzun koridorlarını, geniş sofalarını keşfeder gibiydi. Çıkıntılı bir dolaba çarpıp, şaştı:

91

— Burada bir dolap bulunduğunu hatırlıyorsam, Arap olayım... Ama, evet, şimdi hatırladım... Bu herif kimdir? Kim olabilir?

Siyah bir çerçeve içinde bir ölü hâtırası gibi duran büyük bir fotoğrafın önünde durmuş, soruyordu. Cicim fotoğrafın yanıbaşındaki renkli çiniyi de hatırlamadı.

Yirmi seneden beri aynı evde oturan Madame Peloux kolleksiyon merakının ve acayip zevkinin bir araya getirdiği hırtı pırtıları yerli yerinde muhafaza etmekteydi. Resme ve bilhassa ileri ressamlara meyli olan ihtiyar Lili "Evin aklını oynatmış bir karıncanın yuvasına benziyor" derdi.

Madame Peloux buna:

— Herşeyi yerli yerinde bırakmalı, diye cevap verirdi. Filizî renkte - Léa'nın tâbiriyle hastane renginde - bir koridorun badanası dökülmeğe başladı mı, Madame Peloux onu gene yeşile boyatır, bir koltuğun mor kadifesi eskiyince, titizlikle gene o renkte bir kadife arardı.

Cicim kapısı açık bir yıkanma odasının önünde durdu. Kırmızı mermerden bir lavabo masanın içine inisyal taşıyan beyaz küvetler yerleştirilmiş, üstünde de zambak biçiminde incilerle iş-

92

lenmiş aplikler duruyordu. Cicim cereyanda imiş gibi omuzlarını kulaklarına kadar kaldırarak:

— Aman Allah, ne çirkin şeyler! diye hayıflandı.

Acele adımlarla uzaklaştı. Yürüdüğü koridorun ucundaki pencere küçük, kırmızı sarı camlarla süslüydü.

— Bir bu eksikti, diye düşündü.

Sola döndü ve bir kapıyı - eski bekâr odasının kapısını - telâşlı bir hareketle, vurmadan açtı.

Edmée'nin kahvaltısını bitirdiği yataktan hafif bir çığlık yükseldi. Cicim kapıyı kapadı ve yatağa yaklaşmadan karısını seyretti. Gülümsiyerek:

— Bonjur, dedi. Beni gördüğüne şaşırmış gibisin!

Karın akisleri genç kadını muntazam mavi bir ışıkla aydınlatmaktaydı. Açık kahverengi kıvırcık saçları dökülmüş, düşük, güzel omuzlarını tam örtmüyordu. Geceliği gibi pembe beyaz yanakları, yorgunluktan solmuş pembe dudakları ile taze, bitmemiş ve bir az da hayalî bir tabloya benziyordu.

— Gel, selâmlaşalım, Fred, diye ısrar etti.

Cicim karısının yanına oturarak, onu kucakladı. Edmée yavaşça arkaya kayarak, Cicim'i de beraberinde sürük-

93

ledi. Cicim yorgunluğun çirkinleştirmediği bu genç, taptaze yaratığı yakından görmek için dirseklerinin üzerine kalkındı. Yuvarlak, kusursuz bir çizgi ile çizilmiş göz kapaklarına bir de yanaklarının gümüş gibi parlak temiz tatlılığına hayran görünüyordu. Birdenbire:

— Kaç yaşındasın? diye sordu.

Edmée sevgi ile kapattığı gözlerini açtı. Cicim fındık rengi gözlerini, gülmenin meydana koyduğu küçük, dört köşe dişlerini seyretti.

— Yaşım mı? Dur bakayım... Evet beş Ocakta on dokuz yaşında olacağım. O günü unutma sakın...

Cicim kolunu birdenbire çekti, genç kadın da çözülen bir atkı gibi yatağın dibine kaydı.

— On dokuz! İnanılır şey değil! Benim yirmi beşi geçtiğimi biliyor musun?

— Evet, biliyorum, Fred...

Gece masasının üstünde duran bir el aynası alarak baktı:

— Yirmi beş yaş!

Yirmi beş yaş ve aşınmaz gibi görünen beyaz mermerden bir yüz. Yirmi beş yaşındaydı, fakat gözlerinin ucunda ve altında, gözün antik heykellere benziyen hatlarını hafifçe belirten ve sadece ışık altında görünen iki çizgi

94

vardı, ince, kudretli bir elin çizdiği iki yarık...

Aynayı yerine koyarak, Edmée'ye:

— Sen benden daha gençsin, ne garip! dedi.

— Ben bunu hiç de garip bulmuyorum.

Genç kadın bu sözü ima dolu, keskin bir sesle söylemişti. Cicim üstünde durmadı. Ciddiyetle:

— Gözlerimin neden güzel olduğunu biliyor musun? diye sordu.

— Hayır, dedi Edmée. Belki onları sevdiğim için.

Cicim omuzlarını silkerek:

— Şiiri bırak, dedi. Gözüm bir dil balığına benzer de ondan.

— Neye benzer?

— Dil balığına.

Yanına oturup, izah etti:

— Bak, burnumun yanındaki şu çizgi dil balığının başıdır. Sonra yukarıya doğru balığın sırtı gelir, altındaki dümdüz çizgi karnıdır. Gözün şakaklara doğru uzanan ucu da balığın kuyruğudur.

— Ya?

— Evet. Gözüm kum balığı biçiminde, yani yukarısı ve aşağısı aynı şekilde açık olsaydı, aptal bir halim olurdu.

(Devamı var)

95

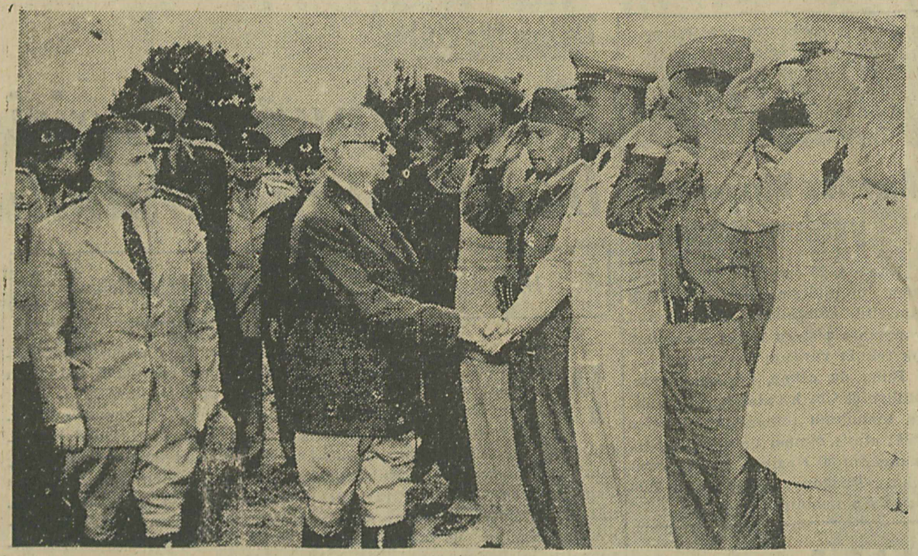

Cumhurbaşkanı Celâl Bayar Seferihisardaki Kore Değiştirme birliklerini teftiş ederken

Kore'de iade edilen 12 esirimiz İzmir'e geldi

İzmir, 28 (Hususî muhabirimizden) — Bugün Blacford adlı Amerikan gemisi ile 35 Kore gazisi limanımıza dönmüş bulunuyor. Sabahın erken saatlerinde vatanına kavuşan hasta ve yaralı kahramanlarımız İzmirliler tarafından çok sıcak bir şekilde karşılandılar. Bu defaki kafilede komünistler tarafından iade edilen 12 yaralı esirimizin de bulunuşu bir hususiyet teşkil ediyordu. Bütün gaziler vatana kavuştukları anda son derece heyecanlıydılar. Bu arada iade edilmiş olan esir askerlerimizin etraflarını derhal saran kalabalık topluluklara esaret hayatlarının tafsilâtına dair cevaplar yetiştirmek için âdeta nefes bile alamaz hale getirildiler. Askerlerimizin anlattıklarına göre Koredeki esir kamplarında halen iadesi iktiza eden 219 Türk esiri daha vardır. Şimdiye kadar yalnız 15 kişi iade olunmuş, bunlardan üçü Tokyodaki hastaneye yatırıldıkları için ancak 12 si bugün yurda gelmişlerdir. Esirlerimiz komünistlerin elinde kaldıkları 29 ay müddetince ekmek yüzü görmediklerini, kendilerine sadece Mısır kırması, pirinç ve süpürge tohumundan ibaret yemekler verildiğini anlatmaktadırlar. Komünistler bütün esirleri, hasta veya yaralı olsunlar olmasınlar, çalışmaya icbar etmişlerdir. İki ay içinde bu sıkı rejimin yalnız Amerikalı esirler arasında sebep olduğu ölüm miktarı 16000 ü bulmuştur. Komünistler esirlerimiz arasına gayet güzel Türkçe konuşan sözüm ona tercümanlar göndermişler ve bunlar vasıtasiyle komünist propagandası telkinine çalışmışlardır. Esirlere işkence yapılıp yapılmadığı hakkındaki bu suale bir askerimiz şu cevabı vermiştir: Şimdi ismini hatırlıyamadığım bir Türk Teğmeni yaralı olarak esir düşmüştür. Kızıllar bunu nedense General zannettiler ve kendisine bu hususu itiraf ettirmek için çeşitli zorlamalarda bulundular. Bu arada tırnaklarını da söktüler.

Yurda dönen esirlerden Çavuş Halil İbrahim öğrendiği Çince ve İngilizcenin yardımiyle Kuzey Koreli birçok genç kız ve erkekle konuştuğunu, bunlar arasında bir çok komünist düşmanı bulunduğunu söylemekte ve şöyle demektedir: "Bunlar aç kalmamak için mecburen komünistlere güler yüz göstermektedirler. İlk fırsatta tüfeklerinin namlusunu kızıllara çevireceklerini pek çoğunun ağzından işittim.

Gemiden alınarak doğruca askeri hastaneye getirilen yaralılar burada Cumhurbaşkanı Celâl Bayar tarafından ziyaret edilmişlerdir. Gazilerimiz Cumhurbaşkanına hatıralarını anlattıktan sonra şöyle demişlerdir: Biz onların yaptıkları bütün fenalıkların intikamını almak üzere yeniden cepheye yerleştirilmelerimizi istedim. Fakat komutanlarımız müsaade etmediler. Başka bir gazide "Hasretimiz sizlerdiniz, sizleri gördük hasretimizi giderdik" demiştir. Yaralı kahramanlarımız tedavileri biter bitmez evlerine kavuşacaklardır.

Bir askerî uçağımız düştü

İzmit, 28 (Hususî muhabirimizden) — Kocaelide bir uçak kazası olmuştur. Adapazarında bulunan topçu birliğine ait B-121 numaralı ve topçu subayı üsteğmen Kenan İşcanın idaresindeki bir askerî uçağımız dün saat 12.50 de

Miras yüzünden öz oğlunu öldüren baba

İzmit, 28 (Hususî muhabirimizden) — Şehre bağlı Sipahiler köyünde çok korkunç bir cinayet işlenmiş, bir adam miras yüzünden öz oğlunu öldürmüştür. Hâdise şudur: Adı geçen köyde Bekir Gülsari isimli bir şahıs ölen karısından kalan mirası taksim yüzünden oğlu Rifat Gülsari ile kavga

Bayar, İzmirde NATO karargâhını ziyaret etti

İzmir, 28 (A.A.) — Dün gecesini Çeşme'de geçiren Reisicumhurumuz Celâl Bayar bugün saat 16 da beraberlerindeki zevatla birlikte şehrimize avdet etmişler ve Kızılçullu'daki NATO karargâhını ziyaret etmişlerdir.

NATO teşkilâtının çalışması hakkında General Wyman tarafından verilen izahatı dikkatle takip ederek karargâhın tesislerini, bu arada muharebe ve harekât merkezlerini gezen Reisicumhur Celâl Bayar saat 17 ye kadar karargâh merkezinde meşgul olduktan sonra General Wyman tarafından şereflerine verilen kokteyl de hazır bulunmuşlardır.

Cumhurreisimiz müteakıben NATO karargâhının Generallerine ve erkânına hitap ederek demişlerdir ki:

"Çok muhterem misafirler ve maksat arkadaşlarımız, burada ifa ettiğiniz vazife ile yalnız memleketinize değil bütün beşeriyet gayelerine hizmet etmiş oluyorsunuz. Bu yolda sizlere muvaffakiyetler temenni ederim. Sizleri burada selâmlamakla büyük bahtiyarlık duyduğumu ayrıca ifade eder ve sözlerime son veririm."

Daha sonra Millî Savunma Vekili Seyfi Kurtbek de karargâhın Türk, Yunan ve Amerikalı subaylarına hitap ederek ezcümle demiştir ki:

"General Wyman, muhterem arkadaşlarım, NATO karargâhında çalışan subayların hatırlarında tutmaları lâzım gelen bir noktaya işaret etmek istiyorum.

Bugün yer yüzünde iki devlet müstesna hiçbir milletin müdafaa kaynakları modern harbin talep ettiği kuvveti meydana getirmeye kâfi değildir. Yeni harp vasıtaları pahalı ve o kadar büyüktür ki bunları bir milletin tek başına meydana getirmesi imkânsızdır. İşte bundan dolayı bugünkü harpte milletlerin askeri kuvvetlerini birbirine katmaları lâzımdır.

NATO karargâhı bu yuğrulmanın bir misalidir. Şimdi burada Türk, Yunan ve Amerikalı yok, sadece NATO karargâhı vardır.

Size bu mühim vazifenizde başarılar temenni ederim" demiş ve toplantı samimî bir hava içinde sona ermiştir.

Atatürkün Hemşiresi hastaneye yattı

Atatürk'ün hemşiresi Makbule Atadan, geçirdiği rahatsızlık sebebiyle Cerrahpaşa birinci cerrahi kliniğine yatırılmıştır.

Makbule Atadan'ı Üniversite Rektörü Ord. Prof. Dr. Kâzım İsmail Gürkan bizzat tedavi etmektedir.

Yağmur, Alaşehirde tahribat yaptı

Alaşehir, 28 (A.A.) — Dün ilçemizde 30 da şiddetli bir fırtına ile fındık büyüklüğünde ve sağnak halindağan dolu ilçe ve köylerde büyük tahribat yapmıştır.

Birçok evleri su basmıştır. Zararın olduğu bilinmemektedir.

Bir doktor intihara teşebbüs etti

İzmir 28 (Hususî muhabirimizden) Şehrimizin tanınmış dahiliye ihtisaslarından Dr. Sahip Kaşıklı 24 adet uyku hapı yutarak intihara teşebbüs etmiş ve ağır bir halde hastahaneye kaldırılmıştır.

Doktor bu teşebbüste hangi sebep hareket ettiği tahkik olunmaktadır.

Medreseleri tamirden evvel

Fatih Karadeniz Çifte Kurşunlu medreseleri tamirden sonra

Dünya Haberleri

Korede Komünistler savaşı şiddetlendirdi

Washington, 28 (A.A.) — Cumhurreisi Eisenhower dün geceki beyanatında harp esirlerinin zorla yurtlarına iade edilmiyeceklerini, ne de herhangi bir şekilde "tehdit ve baskıya maruz kalmıyacaklarını" belirtmiştir.

İyi malûmat alan çevreler plânın başka cephelerinden de bahsetmektedirler. Buna göre:

1 — Yeni plânda, gönül rızası ile yurtlarına dönmek istemiyen harp esirlerinin akıbetlerinin müzakereden sonra kurulacak siyasi bir konferansta tetkik edilmesi umumiyet itibariyle kabul olunmaktadır.

2 — Yeni plânda müttefiklerin 13 Mayısta kızıllara anahatlarını bildirdikleri tekliflerdeki "tarafsız beş millet komisyonu harp esirleri meselesinde kararlarını ittifakla vermelidirler" maddesi kaldırılmakta ve bu şart "komisyon kararlarını ekseriyetle vermelidir" şeklinde düzeltilmektedir.

Komünist Çinliler savaşı şiddetlendirdi

Tokyo, 28 (A.A.) — Bu sabah komünistler merkez cephesinin doğusunda Güney Kore ileri karakollarına karşı şiddetli bir taarruza geçmişlerdir.

Savaşın merkezini teşkil eden bölgede 5 Güney Kore ileri karakolu bulunmaktadır. Komünistlerin taarruzu havan topu ateşi tarafından desteklenmektedir.

Dulles'in Atinadaki beyanatı

Atina, 28 (A.A.) — Bu sabah Trablusa hareket etmeden önce gazetecilere beyanatta bulunan Amerika Dışişleri Vekili Foster Dulles ezcümle şunları söylemiştir:

"Yunan Başvekili Papagos ve Dışişleri Vekili Stefanopulosla mühim görüşmelerde bulunduk. Bugüne kadar olmadık derecede bir anlaşmağa vâsıl olduk.

Asya ve ortadoğuya yaptığım seyahat, Amerika ile bu memleketler arasındaki karşılıklı anlayışı belirtmek bakımından son derece faydalı ve semereli olacaktır."

Foster Dulles Trablusta

Trablus, 28 (A.A.) — Amerika Dışişleri Vekili Foster Dulles bugün uçakla Atinadan buraya gelmiştir.

11 saat burada kalacak olan Dışişleri Vekili, bu gece Asor adaları tarikiyle Washingtona hareket edecektir.

"AMERİKA TEK BAŞINA KALAMAZ!"

Türkiyede korna yasağı

New-York, 28 (A.A.) — "Daily Sun" gazetesinin bir makalesinde, korna yasağı hakkında şöyle denilmektedir:

"Amerika Türkiyeden bazı şeyler hususunda örnek alabilir. Meselâ İstanbulda otomobillerin korna çalması yasak edilmiştir. Bir şoför bu yasağı unutacak olursa, bizim paramızla 7 dolarlık bir cezaya çarptırılmaktadır. Bu haberi, geçenlerde Amerikayı ziyarete gelmiş bulunan İstanbul Belediye Reisi Fahreddin Kerim Gökayla konuşan bir arkadaşımız vermiştir. Korna belki lüzumlu bir şeydir. Bununla beraber, korna yasağı da şoförleri daha dikkatli davranmağa sevketmesi dolayısiyle vesait kazalarının azalmasını intaç etmesi bakımından faydalı bir şey olsa gerek."

Kraliçe Elizabeth 7000 kişilik bir gardenparti verdi

Londra, 28 (ANKA) — Bugün öğleden sonra Kraliçe Elizabeth Sarayı bahçesinde

Atom infilâkı havayı değiştiriyor

Meksiko 28 (A.A.) — Buradaki rasathane meteorolojistleri, Nevadada tekerrür eden atom tecrübelerinin Meksikoda hararet değişikliğine sebep olabileceğini söylemişlerdir.

Mütehassıslar bunun limen mümkün olduğunu ileri sürerek Meksikoda atom infilâkları yüzünden bir sıcak dalgasının hüküm sürdüğünü bildirmişlerdir.

Taft'ın teklifi üçüncü dünya harbine doğru bir adımdır

New-York, 28 (A.A.) — Ayandan Cumhuriyetçi lider Robert Taft'ın dün yayılanan beyanatında ileri sürdüğü "Amerikanın Kore müzakerelerinde Birleşmiş Milletlerden ayrı olarak görüşmesi" fikri karşısında tepkiler devam etmektedir.

"Birleşik Amerikanın komünistlerle yalnız bir yarış yapmasındansa Birleşmiş Milletlerle beraber mütareke müzakerelerine devam etmesi daha iyi olur. Bu

yere ininceye kadar
olmuştur.

Pilot Kenan İşcan bu kazadan bir mucize olarak yaralanmak suretiyle kurtulabilmiştir. Uçağın makinelerinde âni bir ârıza vukua gelmesi bu kazaya sebebiyet vermiştir.

Bir genç kezzap içerek intihar etti

Diyarbakır, 28 (Hususî muhabirimizden) — Bugün saat 16.30 da şehrimizde aşk yüzünden 17 yaşında bir genç kezzap içmek suretiyle intihar etmiştir. Bir kasap çırağı olan Kemal adlı genç üvey annesinin sevdiği kızı kendisine almamasına kızarak Mardin kapısındaki umumî parkta bir bankın üzerine oturup intihar etmiştir.

Rifatın başını gövdesinden ayırmak suretiyle öldürmüştür Katil vak'ayı müteakip kaçmışsa da kısa bir müddet sonra yakalanarak cezaevine gönderilmiştir. Bundan başka son 24 saat zarfında Kocaelide 7 yaralama, 5 de kız kaçırma vak'ası kaydedilmiştir.

Amerikan Milletlerarası Bankası özel temsilcisi Maliye Bakanı Hasan Polatkan'la görüştü

Ankara, 28 (Hususî muhabirimizden) — Bugün Amerikan milletlerarası bankası özel temsilcisi Mr. Lifting Maliye Bakanı Hasan Polatkanı ziyaret etmiş, bu bankanın memleketimize açacağı krediler üzerinde görüşmüştür.

medresesini tamimden evvel

Fatih Karadeniz çifte Kurşunlu medresesi tamirden sonra

yesini lâyıkiyle belirterek bir hit toplıyamadığından bir getemin edemedi. Hükûmetten addî yardım istiyordu. Halbuki rnek, halkın maddî yardımını ğlamak gayesiyle kurdurulutşu. Maamafih böyle ehemmiytli bir mevzuu Hükûmetin de nimsemesi ve ele alması gekti. Fakat bu da anlatılmadı, attâ oldu, oluyor havası yaratıyordu.

Ortada durmıyan yalnız aylar senelerdi, geçip gidiyordu. İşe ereden başlanılacağında bir teddüt vardı.

Nihayet Başbakanlık cezrî bir ol tuttu. Bu makama bağlı Vaıflar Umum Müdürlüğüne Fatih Camii ve külliyesi için emir verdi.

1 — Fatih Camii.

Bilindiği veçhile Fatih Sultan Mehmet II (1462-1470) senelerinde külliyesi ile beraber bu camii yaptırmıştır. Mimarı Sinan-ı Atiktir (1). Bu cami Türk mimarî tarihinde önemli bir mevki tutmaktadır. Ne çare ki 1765 senesinde bir zelzelede yıkıldığından Üçüncü Sultan Mustafa zamanında 1767-1771 senelerinde Mimar Ahmet Halife tecdiden ihya etmiştir. Her ne kadar ilk camiin kubbesinin iki pilpayeye ve iki sütuna müstenit bulunduğu anlaşılıyor ise de bazı âlimler mâbedin daha ufak olduğu kanaatindedirler. Onlara göre, camie şimdiki vüs'ati Mimar Ahmet Halife, mihrap cihetinden genişleterek vermiştir. Hattâ bu yüzden mihrabin yerinde bulunan Fatih Türbesinin ileriye nakledildiği ve Fatihin nâşının mihrap altında kaldığı rivayetleri vardır.

Fakat bugün gözle görülüyor ki camiin şadırvan avlusu değişmemiştir. Haricinde pencerelerin üstünde Ali Elsukinin nefis yazıları mozayik olarak durmaktadır. Dâhilde de iki çini pano mevcuttur. Camiin azametli cümle kapısı kitabesiyle beraber ayaktadır. Son yapılan tetkikler, bilhassa Fatih zamanı mimrî eserleri üzerinde etüdler yapmış olan ve eseri basılmakta bulunan Yüksek Mühendis Ekrem Hakkı Ayverdi, camiin tevsi edilmediğini yaptığı rölövelerle, bazı dökümanlarla, türbenin yerinden oynamadığını da, zelzeleden evvel yapılmış olan su yolu haritaları ile tesbit etmektedir. Maamafih türbenin yanında yapılan kazıda çıkan temel de eski olduğunu belirtmiştir. Bu suretle Fatih Camii, Türk mimarî tarihinde bir devrim noktası oluyor. Maamafih camiin bugü durumu da klâsik ve aynı zan da bardan organları bir a ve sanatkârane bir surette m dilmiş olduğundan orijinalite şikârdır.

İşte bu tarihî mâbet üç sen beri Vakıflar eliyle tamir mekte olup, şimdiye kadar bin lira sarfedilmiştir. Z mefhumuna sığdırılamamış bazı işler vardır ki, bilhassa miin kubbelerine kadar sira den kalem işleridir. Son z larda bu süslemelerin kö isabet eden parçalarının b veya insan başı şeklinde old dan şikâyetler de yapılmıştı pılan tetkikler böyle bir şey dığını gösteriyor. Fakat bir hakikat varsa bu kaleh cidden kaba ve zevksizdir. da önümüzdeki senelerde başa ele alınması için etüd pılmaktadır.

Fatih külliyesindeki değ leri yarınki yazımızda te deceğiz.

(1) Sinaneddin Yusuf dullah-ül Atikülmimar. seri Fatih Nişancası ve Kumrulumescit nâmi ruf camii haziresinde me Mezar taşı, Fatih devrini melerini taşıyan nefis es dir.

500. FETİH YILDÖNÜMÜ DOLAYISİLE ÜÇ HİZMET

Fatih Hâtıra Altınları

İstanbul Kutlama Derneği menfaatine mahdut miktarda basılan Fatih natıra altınları İstanbuldaki bütün Şube ve Ajanslarımızdan tedarik edilebilir.

Fatihin En Güzel Portresi

Fatih Sultan Mehmedin ressam Bellini tarafından yapılmış, aslı Londrada National Galeryde bulunan renkli portresinin Münih'te Darüşşafaka menfaatine mahdut miktarda yaptırdığımız baskısı, yaldız çerçeve içinde bütün Şube ve Ajanslarımızdan satın alınabilir.

Resimli Hayatın İstanbul İlâvesi

Fetih yıldönümü dolayısiyle Resimli Hayat mecmuasına hazırlattığımız en tanınmış muharrirlerimizin yazıları ve İstanbulun en güzel resimleriyle dört renkli ve yaldız baskılı İstanbul ilâvesini mecmua ile beraber bütün bayilerden tedarik edebilirsiniz.

YAPI ve KREDİ BANKASI

HAYDARPAŞA RIHTIM SAHA

İstanbul Limanlar

İlçesi	Mahallesi	Pafta No:	Ada No:	Parsel No:	Cinsi	Sah
Üsküdar	Selimiye	5	299	1	Askeri iskele depo ve müştemilâtı	Selim
"	"	5	297	7	Arsa ve ev	Maliye

Yukarıda yazılı gayri menkullerin Haydarpaşa rıhtım inşaatı için 1295 tarih'i istiml karar verilmiş ve takdiri kıymet komisyonunca kıymetleri takdir edilerek istimlâk bed kıymet takdiri suretiyle istimlâk edilmesi Genel Meclis Daimî Komisyonununun 20.3.953 pılmış ve kanuni süresi içinde itiraz eden bulunmadığından bedelleri kesinleşmiş olan mek üzere Galata Perçemli sokak Cemaat Han birinci katta İstanbul Limanlar İnşaat

Bu müddet içinde feragı verilmediği ve gayri-im enkul tahliye edilerek Müdürlüğün cak ve 1295 tarihli istimlâk kararnamesinin fıkrai mahsusasına tevfikan ve icra yolu ile dolayısiyle Hazinenin düçar olacağı zarar ve ziyanın tazmini gayri menkul sahiplerine

Washington, 28 (A.A.) — Amerika Cumhurreisi Eisenhower, Fransadaki mevcut Kabine buhranı dolayısiyle Bermuda toplantısı tarihinde bir gecikme husule gelmesinin muhtemel olduğunu söylemiştir.

Haftalık basın toplantısında konuşan Başkan Eisenhower ezcümle şunları söylemiştir:

"Dünyada tek bir hür devletin yalnız yaşamasına imkân yoktur. Onun için Cumhuriyetçi Senatör Taftın görüşlerini tasvip etmemekteyim. Birleşik Amerika dünyanın her hangi bir kısmında yalnız başına hareket etmek tasavvurunda değildir.

Dünyanın diğer taraflarında da dostlara ihtiyacı vardır."

Başkan Eisenhower dünyanın bugünkü durumu karşısında komünist Çinin Birleşmiş Milletlere kabul edilmemesi gerektiğini söylemiş ve demiştir ki:

"Fakat, Çin Birleşmiş Milletlere üye olduğu takdirde, Amerikanın bu teşkilâta mali müzaheretini kesmesi gibi bir tedbir son derece ağır olur."

Bir Yunan filosu İzmire gelecek

Ankara, 28 (A.A.) — Millî Savunma Vekâleti temsil bürosundan aldığımız malûmata göre, hafif kuvvetler komodoru Albay Zepposun kumandasında ve Niki muhribi ile muhtelif muhrip, korvet ve bir de denizaltı gemisinden müteşekkil bir Yunan filosu 4-6 Haziran tarihleri arasında İzmir limanını ziyaret edecektir

Bermuda, 28 (A.A.) — Dışişleri Vekâletine mensup bir memurun bildirdiğine göre, önümüzdeki Haziran ayı içinde Başvekil Sir Winston Churchill uçakla Bermudaya giderek Başkan Eisenhower ve Fransız Başvekili ile görüşecektir.

Bonhamcarter adındaki bu memur, bu ileri gelen devlet adamları toplantısının 15 Hazirandan önce yapılmıyacağını fakat kat'i tarihi bildirecek durumda da bulunmadığını söylemiştir.

Almanyada bir Amerikan çavuşunun Amerikaya dönmek için başvurduğu çare

Stuttgart, 28 (A.A.) — Bir Amerikan mahkemesi, bir Amerikan assubayının sol elinin parmaklarını balta ile kesmeyi kabul eden bir Alman tebaasını sekiz ay hapse mahkûm etmiştir. Amerikalı çavuş parmaklarını Koreye gönderilmemek ve Amerikaya avdet edebilmek için kestirmek istemiştir. Bu çavuş hemen hemen bir senedenberi bu genç Almana parmaklarını kesmesi için yalvarmışsa da Alman bunu reddetmiştir. Delikanlı çavuşu Heilbronn'da bir Alman doktoruna götürmüş, fakat doktor da bu işe tabiatiyle muvafakat etmemiştir.

Nihayet çavuşun yalvarmalarından bıkan Alman, bir ormana giderek "cerrahî ameliyeyi" icra etmiştir. Fakat bu arada bu ikisini takip eden diğer bir Amerikalı bunları ihbar etmiştir. Hâlen hastahanede bulunan Amerikalı çavuş daha sonra bir askeri mahkeme tarafından yargılanacaktır.

EMNİYET SANDIĞI

SAMATYA AJANSI

Bugünden İtibaren

Sayın Müşterilerinin

hizmetine âmadedir.

RADYO

ANKARA :

7.30 Açılış, program ve M. S. ayarı — 7.35 Kur'anı Kerim — 7.45 Haberler — 8.00 İstanbul türküleri (Pl.) — 8.28 Hava raporu — 8.30 Balet müzikleri (Pl.) — 9.00 Günün programı — 9.05 Marşlar (Pl.) — 9.15 Konuşma — 9.30 Köçekçeler (Pl.) — 10.00 İstanbul hakkında şiirler — 10.15 Hafif melodiler (Pl.) — 10.45 Konuşma — 11.00 Yurttan sesler korosu — 11.30 Film melodileri (Pl.) — 12.00 - 13.30 Asker saati — 12.00 Memleketten selâm — 12.15 Memlekete selâm — 12.30 Şarkılar 13.00 M. S. ayarı ve haberler — 13.15 Operet potpurileri (Pl.) — 13.30 Öğle Gazetesi — 13.45 Uvertürler (Pl.) — 14.00 Hava raporu, akşam programı ve kapanış.

16.58 Açılış, program ve M. S. ayarı — 17.00 Konuşma — 17.15 İstanbul şarkıları — 17.45 İncesaz — 18.15 Köyün saati (Yurttan sesler iştirakiyle) — 19.00 M. S. ayarı ve haberler — 19.15 Tarihten bir yaprak — 19.30 Mehter müziği (Pl.) — 19.40 İzahlı Fatih devri musikisi — 20.15 Radyo Gazetesi — 20.30 Temsil — 21.30 Fatih'in edebî şahsiyeti ve Fatih'ten şiirler — 21.45 Saz eserleri — 22.00 Konuşma: B. M. M. saati — 22.15 Şarkılar — 22.45 M. S. ayarı ve haberler — 23.00 Program ve kapanış.

İSTANBUL :

12.45 Programlar — 12.50 Açış Ord. Prof. Dr. Fahreddin Kerim Gökay, İstanbul Vali ve Belediye Reisi — 13.00 Haberler — 13.15 İstanbulun muhasarası ve fethi — 13.35 Kahramanlık ve Serhad türküleri — 14.15 Genç şairlerden Fetih destanları — 14.30 İstanbuldan şarkılar — 15.00 Asker Fatih — 15.15 Orta Avrupada Türk sesinin izleri — 15.45 Fatih'in donanması — 16.00 İstanbuldan şarkılar — 16.30 Devlet adamı Fatih — 16.45 Fetihten önceki Türk musikisi — 17.15 Fetih yıldönümünde İstanbul öğrencileri — 17.30 Üniversite Bânisi Fatih — 17.45 Eski pehlivan havaları — 18.00 Fatih çevresindeki Türk büyükleri — 18.15 Radyo küme fasıl heyeti — 19.00 Haberler — 19.15 Batı musikinde Türk tesirleri — 20.00 Fatih gününden röportajlar — 20.15 Radyo Gazetesi — 20.30 Kısa şehir haberleri — 20.35 İstanbul halk musikisinden örnekler — 21.20 İstanbul terbiyesi — 21.30 Radyo Tiyatrosu — 22.15 İstanbul musikisinden saz eserleri — 22.45 Haberler — 23.00 Programlar — 23.05 Kutlama törenlerinden akisler — 23.15 Ens tantaneler (İstanbuldan intibalar) — 23.30 İstanbul için bestelenmiş müzik — 24.00 Kapanış.

İZMİR :

14.58 Açılış ve program — 15.00 Zeybekler geçiyor — 15.15 Müzik (Pl.) — 15.30 İstanbbul şarkıları türküler — 16.00 Türkçe tangolar (Pl.) 16.15 Radyo yurt türküleri korosu — 16.45 Serbest saat — 16.50 İncesaz (Isfehan faslı) — 17.15 Bağlama takımından oyun havaları — 18.00 İstanbulun 500 üncü Fetih yıldönümü münasebetiyle konuşma — 18.10 Dans müziği (Pl.) — 18.30 Radyo Klâsik Türk müsikisi — 19.00 Haberler — 19.15 Bir radyofonik piyes (İstanbulun fethi) — 20.00 Bir doktor konuşuyor — 20.15 Radyo Gazetesi — 20.30 Dans ve caz müziği (Pl.) — 20.50 İstanbul şiirleri — 21.00 Şarkılar — 21.30 Borsa haberleri, program ve kapanış.

Akyazının Kuzuluk Aziziye mevkiinde bir tepeye düşmüştür. Ağaca çarparak önce kanatları ve daha sonra da pervanesi kırılan uçak yere ininceye kadar parça parça olmuştur.

Pilot Kenan İşcan bu kazadan bir mucize olarak yaralanmak suretiyle kurtulabilmiştir. Uçağın makinelerinde âni bir ârıza vukua gelmesi bu kazaya sebebiyet vermiştir.

Bir genç kezzap içerek intihar etti

Diyarbakır, 28 (Hususî muhabirimizden) — Bugün saat 16.30 da şehrimizde aşk yüzünden 17 yaşında bir genç kezzap içmek suretiyle intihar etmiştir. Bir kasap çırağı olan Kemal adlı genç üvey annesinin sevdiği kızı kendisine almamasına kızarak Mardin kapısındaki umumî parkta bir bankın üzerine oturup intihar etmiştir.

miş ve hâdise mahalleli ile yatıştırılmıştı.

Bu sabaha karşı eline bir kasatura geçiren Bekir, yatağında uyumakta olan 24 yaşlarındaki oğlu Rifatın başını gövdesinden ikiye ayırmak suretiyle öldürmüştür. Katil vak'ayı müteakip kaçmışsa da kısa bir müddet sonra yakalanarak cezaevine gönderilmiştir. Bundan başka son 24 saat zarfında Kocaelide 7 yaralama, 5 de kız kaçırma vak'ası kaydedilmiştir.

Amerikan Milletlerarası Bankası özel temsilcisi Maliye Bakanı Hasan Polatkan'la görüştü

Ankara, 28 (Hususî muhabirimizden) — Bugün Amerikan milletlerarası bankası özel temsilcisi Mr. Lifting Maliye Bakanı Hasan Polatkanı ziyaret etmiş, bu bankanın memleketimize açacağı krediler üzerinde görüşmüştür.

500. FETİH YILDÖNÜMÜ DOLAYISİLE ÜÇ HİZMET

Fatih Hâtıra Altınları

İstanbul Kutlama Derneği menfaatine mahdut miktarda basılan Fatih hatıra altınları İstanbuldaki bütün Şube ve Ajanslarımızdan tedarik edilebilir.

Fatihin En Güzel Portresi

Fatih Sultan Mehmedin ressam Bellini tarafından yapılmış, aslı Londrada National Gallery'de bulunan renkli portresinin Münih'te Darüşşafaka menfaatine mahdut miktarda yaptırdığımız baskısı, yaldız çerçeve içinde bütün Şube ve Ajanslarımızdan satın alınabilir.

Resimli Hayatın İstanbul İlâvesi

Fetih yıldönümü dolayısiyle Resimli Hayat mecmuasına hazırlattığımız en tanınmış muharrirlerimizin yazıları ve İstanbulun en güzel resimleriyle dört renkli ve yaldız baskılı İstanbul ilâvesini mecmua ile beraber bütün bayilerden tedarik edebilirsiniz.

YAPI ve KREDİ BANKASI

medresesini tamimden evvel

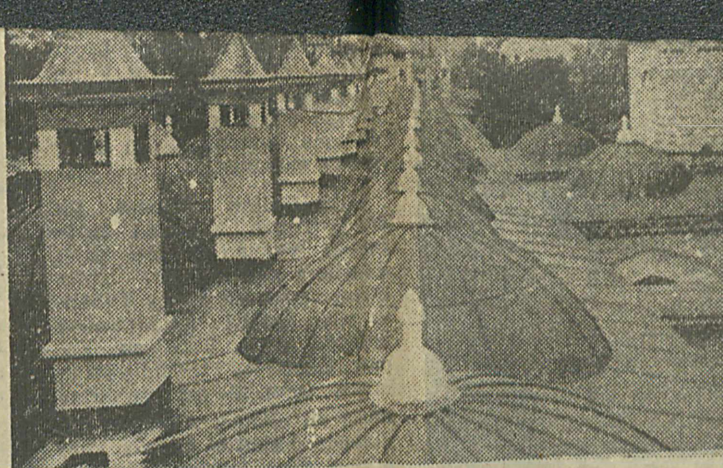

Fatih Karadeniz çifte Kurşunlu medresesi tamirden sonra

...yesini lâyıkiyle belirterek bir ...hit toplıyamadığından bir ge... temin edemedi. Hükûmetten ...ddî yardım istiyordu. Halbuki ...rnek, halkın maddî yardımını ...ğlamak gayesiyle kurdurul...utşu. Maamafih böyle ehemmi...tli bir mevzuu Hükûmetin de ...nimsemesi ve ele alması ge...kti. Fakat bu da anlatılmadı, ...attâ oldu, oluyor havası yaratı...yordu.

Ortada durmıyan yalnız aylar ...e senelerdi, geçip gidiyordu. İşe ...ereden başlanılacağında bir te...eddüt vardı.

Nihayet Başbakanlık cezrî bir ...ol tuttu. Bu makama bağlı Va...ıflar Umum Müdürlüğüne Fatih ...amii ve külliyesi için emir ver...i.

1 — Fatih Camii.

Bilindiği veçhile Fatih Sultan Mehmet II (1462-1470) senelerinde külliyesi ile beraber bu camii yaptırmıştır. Mimarı Sinan-ı Atiktir (1). Bu cami Türk mimarî tarihinde önemli bir mevki tutmaktadır. Ne çare ki 1765 senesinde bir zelzelede yıkıldığından Üçüncü Sultan Mustafa zamanında 1767-1771 senelerinde Mimar Ahmet Halife tecdiden ihya etmiştir. Her ne kadar ilk camiin kubbesinin iki pilpayeye ve iki sütuna müstenit bulunduğu anlaşılıyor ise de bazı âlimler mâbedin daha ufak olduğu kanaatindedirler. Onlara göre, camie şimdiki vüs'ati Mimar Ahmet Halife, mihrap cihetinden genişleterek vermiştir. Hattâ bu yüzden mihrabın yerinde bulunan Fatih Türbesinin ileriye nakledildiği ve Fatihin nâşının mihrap altında kaldığı rivayetleri vardır.

Fakat bugün gözle görülüyor ki camiin şadırvan avlusu değişmemiştir. Haricinde pencerelerin üstünde Ali Elsukinin nefis yazıları mozayik olarak durmaktadır. Dâhilde de iki çini pano mevcuttur. Camiin azametli cümle kapısı kitabesiyle beraber ayaktadır. Son yapılan tetkikler, bilhassa Fatih zamanı mimrî eserleri üzerinde etüdler yapmış olan ve eserleri basılmakta bulunan Yüksek Mühendis Ekrem Hakkı Ayverdi, camiin tevsi edilmediğini yaptığı rölövelerle, bazı dökümanlarla, türbenin yerinden oynamadığını da, zelzeleden evvel yapılmış olan su yolu haritaları ile tesbit etmektedir. Maamafih türbenin yanında yapılan kazıda çıkan temel de eski olduğunu belirtmiştir. Bu suretle Fatih Camii, Türk mimarî tarihinde bir devrim noktası oluyor. Maamafih camiin bugü... durumu da klâsik ve aynı zam... da bardan organları bir a... ve sanatkârane bir surette me...dilmiş olduğundan orijinalite... şikârdır.

İşte bu tarihî mâbet üç sen... beri Vakıflar eliyle tamir... mekte olup, şimdiye kadar ... bin lira sarfedilmiştir. Z... mefhumuna sığdırılamamış ... bazı işler vardır ki, bilhassa ...miin kubbelerine kadar siray... den kalem işleridir. Son za...larda bu süslemelerin kö... isabet eden parçalarının bi... veya insan başı şeklinde old... dan şikâyetler de yapılmıştı... pılan tetkikler böyle bir şey ...dığını gösteriyor. Fakat ... bir hakikat varsa bu kalem ... cidden kaba ve zevksizdir. ... da önümüzdeki senelerde ... başa ele alınması için etüd ...pılmaktadır.

Fatih külliyesindeki değ...leri yarınki yazımızda te...deceğiz.

(1) Sinaneddin Yusuf ... dullah-ül Atikülmimar. ... seri Fatih Nişancası c... ve Kumrulumescit nâmi... ruf camii hazîresinde me... Mezar taşı, Fatih devrini ... melerini taşıyan nefis es...dir.

Eisenhower, Komünist Çin Birleşmiş Milletlere alınırsa, Amerika'nın bu teşkilâta yardım etmiyeceğini bildirdi

Washington, 28 (A.A.) — Amerika Cumhurreisi Eisenhower; Fransadaki mevcut Kabine buhranı dolayısiyle Bermuda toplantısı tarihinde bir gecikme husule gelmesinin muhtemel olduğunu söylemiştir.

Haftalık basın toplantısında konuşan Başkan Eisenhower ezcümle şunları söylemiştir:

"Dünyada tek bir hür devletin yalnız yaşamasına imkân yoktur. Onun için Cumhuriyetçi Senatör Taftın görüşlerini tasvip etmemekteyim. Birleşik Amerika dünyanın her hangi bir kısmında yalnız başına hareket etmek tasavvurunda değildir.

Dünyanın ciğer taraflarında da dostlara ihtiyacı vardır."

Başkan Eisenhower dünyanın bugünkü durumu karşısında komünist Çinin Birleşmiş Milletlere kabul edilmemesi gerektiğini söylemiş ve demiştir ki:

"Fakat, Çin Birleşmiş Milletlere üye olduğu takdirde, Amerikanın bu teşkilâta malî müzaheretini kesmesi gibi bir tedbir son derece ağır olur."

Bir Yunan filosu İzmire gelecek

Ankara, 28 (A.A.) — Millî Savunma Vekâleti temsil bürosundan aldığımız malûmata göre, hafif kuvvetler komodoru Albay Zepposun kumandasında ve Niki muhribi ile muhtelif muhrip. korvet ve bir de denizaltı gemisinden müteşekkil bir Yunan filosu 4-6 Haziran tarihleri arasında İzmir limanını ziyaret edecektir

...bahçesinde bir gardenparti ile taç giyme törenlerini açmıştır Gardenpartive 7000 kişi iştirak etmiştir. Hâlen Londrada bulunan Kanada, Yeni Zelânda, Avustralya, Seylân Başbakanları ile bütün kordiplomatik "Gardenparti"de hazır bulunmuştur.

Bermuda Konferansının hazırlıkları yapılıyor

Bermuda, 28 (A.A.) — Dışişleri Vekâletine mensup bir memurun bildirdiğine göre, önümüzdeki Haziran ayı içinde Başvekil Sir Winston Churchill uçakla Bermudaya giderek Başkan Eisenhower ve Fransız Başvekili ile görüşecektir.

Bonhamcarter adındaki bu memur, bu ileri gelen devlet adamları toplantısının 15 Hazirandan önce yapılmıyacağını fakat kat'î tarihi bildirecek durumda da bulunmadığını söylemiştir.

Almanyada bir Amerikan çavuşunun Amerikaya dönmek için başvurduğu çare

Stuttgart, 28 (A.A.) — Bir Amerikan mahkemesi, bir Amerikan assubayının sol elinin parmaklarını balta ile kesmeyi kabul eden bir Alman tebaasını sekiz ay hapse mahkûm etmiştir. Amerikalı çavuş parmaklarını Koreye gönderilmemek ve Amerikaya avdet edebilmek için kestirmek istemiştir. Bu çavuş hemen hemen bir senedenberi bu genç Almana parmaklarını kesmesi için yalvarmışsa da Alman bunu reddetmiştir. Delikanlı çavuşu Heilbronn'da bir Alman doktoruna götürmüş, fakat doktor da bu işe tabiatiyle muvafakat etmemiştir.

Nihayet çavuşun yalvarmalarından bıkan Alman, bir ormana giderek "cerrahî ameliyeyi" icra etmiştir. Fakat bu arada bu ikisini takip eden diğer bir Amerikalı bunları ihbar etmiştir. Hâlen hastahanede bulunan Amerikalı çavuş daha sonra bir askeri mahkeme tarafından yargılanacktır.

...Birleşmiş Milletler Korede hep beraber çalıştı. Bence bundan sonra da böyle devam edecektir.

Esasen Ruslar Çinlilerin sulh yapmasını istememektedirler, ben komünist Çinle sulh yapılabileceğini sanmıyorum.

RADYO

ANKARA :

7.30 Açılış, program ve M. S. ayarı — 7.35 Kur'anı Kerim — 7.45 Haberler — 8.00 İstanbul türküleri (Pl.) — 8.28 Hava raporu — 8.30 Balet müzikleri (Pl.) — 9.00 Günün programı — 9.05 Marşlar (Pl.) — 9.15 Konuşma — 9.30 Köçekçeler (Pl.) — 10.00 İstanbul hakkında şiirler — 10.15 Hafif melodiler (Pl.) — 10.45 Konuşma — 11.00 Yurttan sesler korosu — 11.30 Film melodileri (Pl.) — 12.00 - 13.30 Asker saati — 12.00 Memleketten selâm — 12.15 Memlekete selâm — 12.30 Şarkılar 13.00 M. S. ayarı ve haberler — 13.15 Operet potpurileri (Pl.) — 13.30 Öğle Gazetesi — 13.45 Uvertürler (Pl.) — 14.00 Hava raporu, akşam programı ve kapanış.

16.58 Açılış, program ve M. S. ayarı — 17.00 Konuşma — 17.15 İstanbul şarkıları — 17.45 İncesaz — 18.15 Köyün saati (Yurttan sesler iştirakiyle) — 19.00 M. S. ayarı ve haberler — 19.15 Tarihten bir yaprak — 19.30 Mehter müziği (Pl.) — 19.40 İzahlı Fatih devri musikisi — 20.15 Radyo Gazetesi — 20.30 Temsil — 21.30 Fatih'in edebi şahsiyeti ve Fatih'ten şiirler — 21.45 Saz eserleri — 22.00 Konuşma: B. M. M. saati — 22.15 Şarkılar — 22.45 M. S. ayarı ve haberler — 23.00 Program ve kapanış.

İSTANBUL :

12.45 Programlar — 12.50 Açış Ord. Prof. Dr. Fahreddin Kerim Gökay, İstanbul Vali ve Belediye Reisi — 13.00 Haberler — 13.15 İstanbulun muhasarası ve fethi — 13.35 Kahramanlık ve Serhad türküleri — 14.15 Genç şairlerden Fetih destanları — 14.30 İstanbuldan şarkılar — 15.00 Asker Fatih — 15.15 Orta Avrupada Türk sesinin izleri — 15.45 Fatih'in donanması — 16.00 İstanbuldan şarkılar — 16.30 Devlet adamı Fatih — 16.45 Fetihten önceki Türk musikisi — 17.15 Fetih yıldönümünde İstanbul öğrencileri — 17.30 Üniversite Bânisi Fatih — 17.45 Eski pehlivan havaları — 18.00 Fatih çevresindeki Türk büyükleri — 18.15 Radyo küme fasıl heyeti — 19.00 Haberler — 19.15 Batı musikinde Türk tesirleri — 20.00 Fatih gününden röportajlar — 20.15 Radyo Gazetesi — 20.30 Kısa şehir haberleri — 20.35 İstanbul halk musikisinden örnekler — 21.20 İstanbul terbiyesi — 21.30 Radyo Tiyatrosu — 22.15 İstanbul musikisinden saz eserleri — 22.45 Haberler — 23.00 Programlar — 23.05 Kutlama törenlerinden akisler — 23.15 Enstantaneler (İstanbuldan intıbalar) — 23.30 İstanbul için bestelenmiş müzik — 24.00 Kapanış.

İZMİR :

14.58 Açılış ve program — 15.00 Zeybekler geçiyor — 15.15 Müzik (Pl.) — 15.30 İstanbbul şarkıları türküler — 16.00 Türkçe tangolar (Pl.) 16.15 Radyo yurt türküleri korosu — 16.45 Serbest saat — 16.50 İncesaz (İsfehan faslı) — 17.15 Bağlama takımından oyun havaları — 18.00 İstanbulun 500 üncü Fetih yıldönümü münasebetiyle konuşma — 18.10 Dans müziği (Pl.) — 18.30 Radyo Klâsik Türk musikisi — 19.00 Haberler — 19.15 Bir radyofonik piyes (İstanbulun fethi) — 20.00 Bir doktor konuşuyor — 20.15 Radyo Gazetesi — 20.30 Dans ve caz müziği (Pl.) — 20.50 İstanbul şiirleri — 21.00 Şarkılar — 21.30 Borsa haberleri, program ve kapanış.

HAYDARPAŞA RIHTIM SAHA...

İstanbul Limanlar...

İlçesi	Mahallesi	Pafta No:	Ada No:	Parsel No:	Cinsi	Sah...
Üsküdar	Selimiye	5	299	1	Askeri iskele depo ve müştemilâtı	Selim...
"	"	5	297	7	Arsa ve ev	Maliye ...

Yukarıda yazılı gayri menkullerin Haydarpaşa rıhtım inşaatı için 1295 tarihli istiml... karar verilmiş ve takdiri kıymet komisyonunca kıymetleri takdir edilerek istimlâk bed...

Gerek harita ve gerekse tapu kayıtlarına göre istimlâk harici kaldığı anlaşılan ay... kıymet takdiri suretiyle istimlâk edilmesi Genel Meclis Daimî Komisyonununun 20.3.95... pılmış ve kanunî süresi içinde itiraz eden bulunmadığından bedelleri kesinleşmiş olan ... mek üzere Galata Perçemli sokak Cemaat Han birinci katta İstanbul Limanlar İnşaat ...

Bu müddet içinde ferağı verilmediği ve gayrim enkul tahliye edilerek Müdürlüğüm... cak ve 1295 tarihli istimlâk kararnamesinin fıkrai mahsusasına tevfikan ve icra yolu ile ... dolayısiyle Hazinenin dûçar olacağı zarar ve ziyanın tazmini gayri menkul sahiplerine ...

EMNİYET SANDIĞI

SAMATYA AJANSI

Bugünden İtibaren

Sayın Müşterilerinin

hizmetine âmadedir.

HİTLERİN SOFRABAŞI KONUŞMALARI

YAZAN :
H. R. Trevor-Roper

ÇEVİREN :
Azize ERTEN

(Telif hakkı İngiltere'de Daily Express, Türkiye'de Yeni İstanbul'a aittir.)

— 13 —

Halk ancak kuvvetle elde edilebilir. Hiç bir şey beni, İngilizlerin adayı, umulmadık hâdiselere karşı müdafaa etmekten başka bir iş yapmalıklarını düşünmekten alıkoyamaz. Eğer Muhafazakârlar orduyu kaybederlerse, Mosley'nin dokuz bin taraftariyle anlaşma yapmalıdırlar. Bu vaziyette onların Cromwell gibi bir adama ihtiyaçları vardır. Fakat her işi eline alabilecek bir kimse bulunmadığı takdirde ihtilâl her şeyi silip süpürür.

KUVVETE DAİR

Hun'ların ve Macarların Orta Avrupada birbirleriyle kaynaşmalarından biz Almanlar mes'ulüz.

İngilizler daha yeni yeni kuvvetlenmeye başlarlarken biz büyük bir imparatorluk kurmuştuk.

Eğer biz, Allaha, ekmek ve şarapla mı, yoksa sadece ekmekle mi tapacağımızı düşünürken birbirimizi yemek aptallığında bulunmasaydık İngiltere kıtadaki kuvvet müvazenesinden bahsedecek cesarete sahip olamazdı.

Birinci Dünya Harbi İngiltere için pyrrhic bir zafer sayılır.

İmparatorluklarını devam ettirebilmeleri için yanlarında büyük bir kuvvetin bulunması lâzım ki bu kuvvet de Almanyadan başkası değildir.

★ ★ ★

Yeni iktisadi teşkilâtımız sayesinde Avrupanın siyaset merkezi gittikçe yükseliyor. İngiltere de Hollandanın âkıbetine uğrıyacak- [...]

HÂTIRALARA DAİR

Bu harbin sonunun İngiltereyle samimî bir dostluğun başlangıcı olacağına inanıyorum. Fakat evvelâ hesaplarını görmeliyiz. Çünkü bir İngiliz sadece kendisini ilk defa mağlûp edene ehemmiyet verir.

1918 in hâtırasını unutmamız gerekiyor.

Şimdi de biraz not defterlerini karıştıralım:

Romayı da, Parisi de gördüm. Fakat, zafer âbidesi müstesna, Pariste Kodesi müstesna, Pariste Koliseum, San Angelo Şatosu, yahut St. Peters âyarında bir bina yok. Parisin binalarında insana tuhaf gelen bir hava var. Ya domuz gözünü andıran pencereler veyahut da geniş damlar evleri tahammül edilmez bir şekle sokuyor. Eğer Romadaki Pantheon'la, Paristeki Pantheon arasında bir mukayese yaparsam... Aman Yarabbi Paristeki ne kadar kötü inşa edilmiş... Hele o heykeller! Pariste gördüklerimin hepsini unuttum, halbuki Romadakiler hâlâ gözümün önünden gitmiyor..

PAPAZLARA DAİR

Harpten sonra, papaz olma kaidelerini elimden geldiği kadar güçleştireceğim. Sadece yirmi dört yaşını geçmiş, askerlik ve işçilik vazifelerini tamamlamış kimseler dinî bir meslek seçebilecekler. Eğer o yaşta her hangi bir kimse kendini dine vermeye hazırsa onu Allahın da yardımiyle serbest bırakmalı.

Şimdi, bir vakitler, parti [...]

İKTİSAT HABERLERİ

İstanbul Limanından yapılan ihracat

Birleşik Amerikaya tütün, hurda demir gönderildi

Dün limanımızdan 607 bin 972 lira değerinde mal ihraç edilmiştir. İhraç edilen mallar arasında bilhassa iç fındık, ham afyon, yaprak tütün, hurda demir vardır. Birleşik Amerika Hükûmitenin geçen sene memleketimizden 86.5 milyon liralık tütün aldığı anlaşılmaktadır.

Bu rakam Türkiyenin geçen sene yaptığı ütün ihracatının hemen yarısı kadardır. Amerika devletinin bu sene bizden daha fazla tütün mübayaa etmesini beklemek yerinde olacaktır.

Kayseride işçiler arasında bir banka kuruldu

Kayseri, 28 (Hususî) — İşçi teşekküllerinin ve bilhassa sendikaların finanse edecekleri İşçi Kredi Bankasının hazırlıkları ilerlemektedir. Müteşebbis heyet bu hususta Türkiyedeki bütün sendika ve federasyonlarla icabeden temasları yapmış ve muvafakat cevabı almıştır. Bugünlerde bir heyet Ankaraya giderek bankanın statüsünü Vekiller Heyetine verecektir. Banka işçilerin her nevi ikrazat ihtiyaçlarını karşılayacak ve bilhassa işçi evleri meselelerini en realist bir şekilde halledecektir. Bankanın ismi "İşçi Kredi Bankası" olacaktır.

Yurdumuzda bayındırlık ve fabrika işleri

1953 yılında, inşaat şirketleri, müteahhitler için geniş ölçüde hareketli işler vardır.

Ankara, 28 (A.A.) — Bayındırlık Vekâletinden aldığımız malûmata göre, 1952 senesinde Bolu vilâyetinde yapılan bayındırlık işleri şunlardır:

1 — İl yolları:

9 kilometre yol tesviye edilmiş, 167 kilometre yol tamir edilmiş, 12 kilometre yol stabilize edilmiştir. 62 metre uzunluğunda 60 adet ahşap köprü yapılmış, 43 adet 91 metre uzunluğunda köprü tamir edilmiş, 27 metreküp istinat duvarı yapılmıştır. Bu işler için 261 bin 279 lira sarfedilmiştir.

2 — Köy yolları:

178 kilometre yol tesviye, 122 kilometre yol stabilize edilmiştir. 60 adet 62 metre uzunluğunda menfez ve köprü yapılmıştır. Bu işler için 161 bin 622 lira sarfedilmiştir.

3 — Köy içme suları:

Sene içinde 131 köye su getirilmiş, bu iş için 417 bin lira sarfedilmiştir.

4 — Bina inşaatı:

Sene içinde iki bina yapılmış ve 2 bina da 1953 senesinde bitmek üzere inşaatına devam olunmaktadır. Bu iş için 100 bin 130 lira sarfedilmiştir.

Şu halde 1952 senesinde Bolu vilâyetinde bayındırlık işleri için 940 bin 71 lira sarfedilmiştir.

★

Ankara, 28 (D.H.A.) — İller Bankası Edirne belediyesinin şehrin su tesisleri için talep ettiği 50 bin liralık kredi talebini kabul etmiştir. Ayrıca Emlâk Kredi Bankası ile de varılan bir anlaşmaya göre banka belediye ile müştereken olarak Edirnede 40 dükkân yapacaktır.

★

Diğer taraftan Vakıflar Umum Müdürlüğü de Erzurumda otel, iş hanı yaptırmak için projeler hazırlamıştır. Vakıflar idaresi, diğer şehirlerimizde de otel, hanları, mağazalar yaptırmak için programlar hazırlanmıştır.

★

Çanakkale, 28 (A.A.) — Mebuslarımızdan Kenan Akmanlar Vali ve şehrimiz ... carlarının iştirakiyle bir toplantı yapılmıştır.

Bu toplantıda vilâyette bir çimento fabrikası kurulması kararlaştırılmış ve ilk olarak yüz bin liraya yakın bir iştirak temin edilmiştir. Diğer taraftan Sanayi ve Ticaret Odası kaza ... lerin de bu fabrikaya iştirak sağlamak maksadiyle birer sirküler bastırmış ve köylere tevzi etmiştir.

Bu sirkülerin sağladığı iştirak nisbetleri tesbit edildikten sonra alâkalı vekâlet ile te- [...]

Kok kömürü ihraç edebilecek miyiz?

İlgili çevreler, P... doğru ...

Paris, 28 (D.H.A.) — NATO memleketlerinden birçoğu bu sene Türkiyeden büyük mikyasta maden kömürü ithal etmek arzusundadır. Bu hususta Türk hükûmeti nezdinde lâzımgelen sondajlar yapılmaktadır. Türkiyenin kömür sahalarında yaptığı tadilât neticesinde bu sene geçen yıllardan daha fazla kömür istihsal edebilecektir. Fransa hükûmeti geçen yıl [...]

... başarılar yine Fatih Sultan Mehmede nasiboldu. 1481 yılına kadar devam eden hükümdarlığı esnasında devletin sınırlarını tabiî hudutlara ulaştırmak için uğraştı. Balkanlarda Tunaya Anadoluda Fırata kadar genişlemeyi gaye bildi. Bu sınırlar dahilinde devletler veya beyliklerle bir plân gereğince savaştı. Neticeyi temine muvaffak olduğu gibi bu hudutlar dışında ülkeler de fethetti.

Plânını gerçekleştirmek için Anadoludaki İsfendiyar Bey- [...]

şairlerinden Ali Şir Nevaî, Fatih görsün diye şiirlerini Herat'tan İstanbula göndermiştir. Fatihin şiire karşı alâkası fazla idi. Türkçe ve Farsça şi'rler yazmıştır. Bunun içindir ki bilginlere karşı gösterdiği hürmeti şairlerden de esirgememiştir. Sarayında toplanmış olan bilginleri birbirleriyle münakaşa ettirmekten büyük zevk duymuş, dolayısiyle ilme hizmet etmiştir.

İstanbulda Fatih Camii yanında kurduğu medreseler de ilme yaptığı hizmetlerin başında gelir. Burada zamanın en [...]

Amerika Birmanyaya yardımı kesti

Rangon, 28 (A.A.) — Bugün resmen öğrenildiğine göre, Birleşik Amerika Hükûmeti Birmanyaya yapmakta olduğu 12 milyon dolarlık teknik yardımı kesmiştir.

Buna da sebep, Birmanyanın, Milliyetçi Çin kıt'alarının Birmanya hududunu müteaddit kereler ihlâl etmiş olması dolayısiyle Birmanyanın 30 Haziran tarihli Amerika - Birmanya anlaşmasını feshetmiş olmasıdır.

KISA HABERLER

Beyrutta altın fiyatları

★ Beyrut, 28 (D.H.A.) — Beyrutta serbest piyasada bugünkü altın fiyatları şunlardır: Reşadiye 31.12.5, Türk Ticaret altını 27.87.5, Dolar (Banknot) 3.47.75, Napolyon 29.67.5, İngiliz altını 36.12.5 Lübnan lirasıdır.

Yozgat İli Daimî Komisyonundan :

1 — Mülkiyeti hususî idareye ait Sorgun kazasındaki kaplıcanın kadınlar kısmında yeniden yapılacak inşaat açık eksiltmeye çıkarılmıştır.

2 — Yapılacak işin keşif bedeli 29999 lira olup geçici teminatı 2250 liradır.

3 — İhale 8 Haziran 953 pazartesi günü saat 15 de İl Daimî Encümeninde yapılacaktır.

İstanbulun ilk Patriği Genadius Scolarius

Salı günü sabahleyin saat altı [...]

İtalya Mektubu

Picasso'nun sergisi büyük alâka topladı

Hususî muhabirimiz E. de Aldisio bildiriyor

Roma, Mayıs

Picasso'nun Roma modern sanat sarayında açtığı sergi meşhur İtalyan ressam ve sanat münekkidi Giorgio de Chirico'ya rağmen senenin en mühim sanat hâdisesi oldu. Filhakika Chirico, 'Giornale d'İtalia''da neşrettiği bir makalede muasır sanata hücum etmekte ve hele İtalyada züppelik yüzünden zevkin ve estetiğin mahvına sebep olanlara çatmaktadır.

Fakat hâdiseyi bizatihi mütalâa etmek, zamanımızın sanat ifadeleri ve bilhassa Picasso hakkında verilen şahsî hükümleri nazarı itibara almamak lâzımdır. Romadaki sergi İtalyada bu cins sergilerin birincisi ve belki de en mühim midir. Picasso'nun iki yüz kadar (resim, heykel ve çini) eserini ihtiva etmek itibariyle üstadı hiç tanımamış cephelerden de göstermektedir.

Anlattıklarına göre Picasso bir kaç senedenberi en az muvaffak olan veyahut en az beğendiği eserlerini satmakta ötekilerini, yani hususî bir sanat kıymeti gördüklerini evinde muhafaza etmekte imiş. İşte sergide teşhir edilen parçalar bu hususî kolleksiyondan seçilmiş olup 1920 ile 1953 seneleri arasında vücuda getirilmişlerdir.

Bu sanatı iyi bilmiyenler eserleri güçlükle takdir edebilirler. Ziyaretçiler Picasso'nun resimleri ve heykelleri karşısında mütereddit ve şaşkın bir hal alıyorlar. Sanattan behresiz veya zevk itibariyle pek geri olmakla itham edilmek korkusiyle açıktan açığa fikirlerini söylemek cesaretini gösteremiyorlar.

Chirico, İtalyanların "züppeliği" tenkid etmekle belki büsbütün haksız değildir. Çünkü İtalyada Picasso, Matisse, Cézanne gibilerin sanatı anlaşılıyor, takdir ediliyor, seviliyor denemez.

Bütün bunlara rağmen Picasso'nun sanatındaki isabetli hatlar, ... haret, muvazene, tenasüp, renk intihabındaki zevk, muhayyilenin zenginliği gibi unsurları kümsemek kabil değildir. Picasso bu sergide renk ahengi sahasında da emsalsiz bir üstad olduğunu bir daha göstermektedir.

Hattâ münakaşa mevzuu olmağa değer bazı eserlerde dahi, sanatını anlamıyanların bile hassasiyetini tahrik eden bir ifade ve telkin kudretine sahiptir. Meselâ, önünde durmadan geçemiyeceğimiz şu iki tabloya bakalım. Birine: İşden, azaptan, endişeden, fedakârlıktan mahvolmuş bir kadın çocuklarının yanında çalışıyor", ötekine de "mesut ve acı hâtıralar dolu mazisini düşünerek çalışan kadın" isimlerini verebiliriz.

Fakat sakın ha! İfade itibariyle o kadar zengin iki eserin tefsirinde çok yanılmış oluruz. Çünkü bunlardan biri sadece "çocuklarının yanında resim yapan kadın", ötekisi de - yine sadece - "resim yapan kadın" dır... Tabiî, bizi yanılmağa sevkeden âmil, tefsirde gösterdiğimiz iyi niyettir. Demek ki anlamağa çalışmamak lâzım, yalnız ressamın renklerine, muhayyilesine hayran olmak kâfi..

Ziyaretçilerin, münekkidlerin ve amatörlerin hususî dikkatini çeken diğer bir şey de iki muazzam tablo oldu. Bunlar aşağı yukarı 100 kare metre eb'adındadır. Modern sanatkârlardan hiçbirinin erişemediği bu boyda vücuda getirilen bu eser Fransada Vallauris kilisesini tezyin edecek olup harbi ve barışı temsil eylemektedir. 1952 de başlanmış ve bu sene tamamlanmıştır.

İki ay açık kalacak olan sergi Avrupa ve Amerika Müze Müdürleri ile kolleksiyon meraklıları tarafından da ziyaret edilecektir.

Beyoğlu 4 üncü Sulh Hukuk Hâkimliğinden :

953/115 V.

Akıl hastası Mari Hanen ile küçük Rebeka Dezi Hanen'e Beyoğlu İmam sokak 28 No. da oturan Dudu Hanen'in vasi tayin edildiği ilân olunur. (7820)

İstanbul Defterdarlığından

...fında üniversitelerdeki siyasî iktisat ıskemlelerini tamamen ortadan kaldırmalıyız.

...rından seçilmesini istiyen bir dostumu hatırladım.

(Devamı var)

Hatay Vilâyet Daimî Encümeninden Kapalı Zarf Usulü İle Eksiltme İlânı

1 — Antakya merkezi ve kazalarına bağlı köylerden 40 adet köyde içme sularının temini için (69125) metre 1 1-2 inçlik galvanizli demir borunun satın alınaması kapalı zarf usûlü ile eksiltmeğe konulmuştur.

2 — Bu borular epüv dahilindeki memleketlerden ve döviz karşılığı gümrük resminden muaf olarak ithal olunacak ve bu şartlar dahilinde İskenderun kazasında Hatay Bayındırlık Müdürlüğüne teslim edilecektir.

3 — Keşif cedvellerinde gösterildiği üzere boruların beher metresine 4 lira 50 kuruş takdir edilmiştir. Bu hesaba göre (69125) metre borunun muhammen bedeli (311062) lira 50 kuruştur

4 — Geçici teminat (16192) lira 50 kuruştur.

5 — İhalesi 18 Haziran 953 Perşembe günü saat 12 de Vilâyet Daimî Encümeninde yapılacaktır.

6 — Bu işe ait sözleşme ve eksiltme şartnameleri ile keşif evrakı Vilâyet Daimî Encümeninde ve Bayındırlık Müdürlüğünde görülebilir.

7 — Taliplerin bu gibi işleri teknik öneminde iyi bir surette başardığını ispata yarar vesikaları ile birlikte ihale saatinden en az "tatil günleri hariç" üç gün evvel Vilâyet makamına müracaatla Bayındırlık Müdürlüğünden ehliyet vesikası almaları ve 1953 senesi ticaret vesikası ibraz etmeleri şarttır.

8 — Taliplerin 2490 sayılı kanunun 31 inci ve müteakıp maddeleri gereğince geçici teminat makbuz veya banka kredi mektuplarını ve 7 nci maddede yazılı vesikaları ile birlikte teklif mektuplarını ihale saatinden bir saat evvel yani 18 Haziran 1953 Perşembe günü saat 11 de Vilâyet Daimî Encümen riyasetine makbuz mukabilinde teslim etmeleri lâzımdır.

9 — Gazete ilân ücretleri, dellâliye, mukavele ve sair bütün masraflar müteahhit tarafından ödenecektir.

10 — Postada olan gecikmeler kabul edilmez (7579)

Sümerbank Malatya Pamuklu Sanayii Müessesesinden :

Muhtelif Tâli Hâsılat ve Hurda Eşya Satılacak

1 — Aşağıda cins ve miktarları yazılı tali hasılat, 22 Haziran 953 tarihine rastlayan pazartesi günü saat 15 te Malatyada müessesemiz sinema salonunda pazarlıkla satılacaktır.

2 — Pazarlık şartnamemiz İstanbul, Ankara ve Kayserideki Sümerbank Satış mağazalariyle müessesemiz ticaret servisinden parasız olarak tedarik edilebilir.

3 — Malları her gün müessesemiz ambarında görmek mümkündür.

4 — Müessesemiz satışı yapıp yapmamakta serbesttir. (7681)

Miktarı Kg.	Cinsi
45100.—	Muhtelif pamuk döküntüsü
8780.—	" üstüpü
70.—	Sungipek döküntüsü
1400.—	Muhtelif pamuklu parça bez
16 kalem hurda eşya.	

Pamuk piyasası birdenbire hararetlendi

İzmir, 28 (Hususî muhabirimizden) — Borsadaki pamuk satışları bugün birden bire hararetlendi. Dün 233.5 kuruştan kapanan satışlar bugün 236 kuruşa kadar fiyat buldu. Alâkalılar Fransa ve İtalyaya yeni bazı satış imkânlarının doğduğunu belirtmektedirler. Pamuk stoku da çok azaldığından satıcılar çekingen davranmayı uygun görmektedirler. 6 ton 234, 20 ton 235 ve 5 ton 236 kuruştan muamele yapıldı.

Üzüm piyasası durgun

İzmir, 28 (Hususî muhabirimizden) — Üzüm piyasası durgun gitmektedir. Buna rağmen fiyatlar tutunmuş görünüyor. Yapılan satış yekûnu 117 çuvalı buldu ve kapanışta 7 numara 56, 8 numara 57, 9 numara 58, 10 numara 72 kuruş olarak tesbit edildi.

MEMLEKET

KAMBİYO ve ESHAM

	Açılış	Kapanış
1 Sterling	7.84	7.84
100 Dolar	280.50	280.50
100 Fr. Frangı	0.80	0.80
100 İsviçre Fr.	64.08	64.08
100 Belçika Fr.	5.60	6.60
100 İsveç Kr.	54.12.50	54.12.50
100 Florin	73.68.40	73.68.40
100 Liret	0.44.80	0.44.80
100 Drahmi	0.01.870	0.01.870
100 Escoudos	9.73.90	9.73.90

%5 1933 Ergani	24.25
%5 1938 İkramiyeli	25.50
%5 Millî Müdafaa I	25.25
%5 1941 Demiryolu IV	117.50
%5 1941 Demiryolu V	120.75
%5 1951 İstikrazı	115.50
%4 1/2 1949 İkramiyeli	110.—
%6 1941 Demiryolu VI	120.—
%6 Kalkınma I	120.75
%6 Kalkınma II	121.—
%6 Kalkınma III	121.—
%6 1948 İstikrazı I	120.50
%6 1948 İstikrazı II	121.—
%6 1949 İstikrazı I	120.—
%7 1943 Sivas-Erzurum I	21.40
%7 1934 " " II-VII	22.—
%7 1941 Demiryolu I	26.60
%7 1941 Demiryolu II	25.50
%7 1941 Demiryolu III	26.85
%7 Millî Müdafaa I	26.25
%7 Millî Müdafaa II	26.15
%7 Millî Müdafaa III	26.42
%7 Millî Müdafaa IV	26.62

Şirket Tahvilleri

%7 T.C. Ziraat Bankası I	28.85
%7 T.C. Ziraat Bankası II	115.50
%5 T.C. Ziraat Bankası III	102.25
Anadolu Demiryolu % 60	106.80
Anadolu D.Y. Mümes. Senet	120.25

Şirket Hisse Senetleri

T.C. Merkez Bankası (H.S.)	250.—
Türkiye İş Bankası (H)	39.75
Türk Ticaret Bankası	6.25
Arslan Çimento	48.—

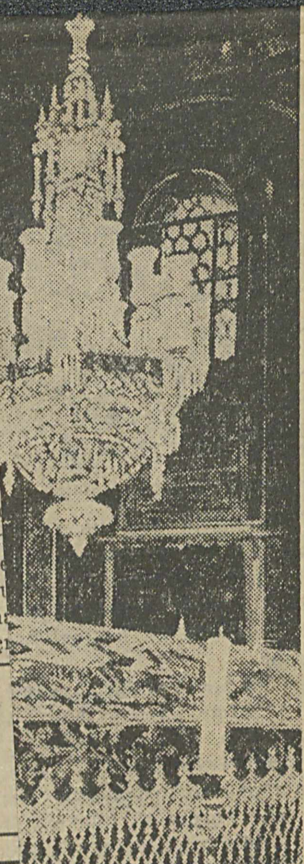

...si

...ortadan kaldırdı. Kara-
Beyliğini çok zayıflattı.
...on Rum Beyliğini yene-
...opraklarını Osmanlı ül-
... ekledi. Kostantinin kar-
...i Dimitriyüs ve Tomas'ın
...n Morayı alarak oraları
...ırk vilâyeti haline soktu.
...an, Arnavutluk, Bosna
...idaresine girdiler. Eflâk
...egemenliğini kabul etti.
...fethedilerek Osmanlılar
...nde bir hanlık haline ge-
... Venedikliler Osmanlı-
...ergi vermeye mecbur e-
... İtalya güneyinde ka-
...etholundu, ve yeni kale-
...uldu. İlerde bu taraflara
...cak seferler için dayan-
...ktaları elde edildi. İtal-
...karşı girişilen bu hare-
...len, Doğu Roma İmpara-
...nu idaresi altına alan
... Batı Roma İmpara-
... topraklarını da ele ge-
... istediği neticesi çıkarı-

... Sultan Mehmet 1481
...yeni bir sefere giderken
... Gebzede öldü. İstan-
...etirildi. Fatih Camii
...ki türbeye gömüldü.

...şahsiyeti:

...orta boylu, tıknaz vü-
... geniz omuzlu idi. Yü-
..., kırmızı renkli, kaş-
... saçı sakalı siyahtı.
...ce uzun, aşağıya doğ-
...tı. Cesareti, zekası ve
...yüzünde okunurdu. İş-
...zim sahibiydi. Yapaca-
...en ince taraflarına ka-
...nür, sonra bu sahada
...ğı plânı yılmadan tut-
...di. Tehlikeli anlarda
...lılığını muhafaza et-

...ler yalnız din bilimlerini öğrenmekle kalmazlar, müspet ilimlerle de uğraşırlardı. Fatih medreseleri dediğimiz bu ilim müessesesinin yanıbaşında bir şifahane kurarak tıbbın gelişmesine çalışmıştır.

Fatih Sultan Mehmet, ilk çağda Yunan bilginleri tarafından yazılan eserlere karşı da alâka göstermiştir. İstanbulun fethinden sonra Yunanca bilen Bizans bilginlerinden istifade etmiş, bazı eski Yunan eserlerini tercüme ettirmiştir. Onun ilk çağ eserlerine karşı bu alâkası Avrupalı bilginlerin dikkatini çekmiş, yazdıkları veya tercüme ettikleri eserleri, kendi memleketlerinin büyükleri dururken Fatihe ithaf etmek suretiyle ondan himaye ve teşvik aramışlardır.

Fatih Sultan Mehmet bu devirde İtalyada başlayan Rönesans hareketiyle de ilgilenmiştir. Venedikten getirttiği "Bellini" adlı ressama kendi portresini ve bu arada bir çok resimler yaptırtmıştır. Doğuda resim yaptırmanın günah sayıldığı bir zamanda onun bu hareketi devrinin üstüne çıkan ileri bir düşünüşün neticesidir.

Fatih zaptettiği İstanbul şehrini bir ilim merkezi haline getirmekle beraber onun imarına da hizmet etmiştir. Adiyle anılan Fatih Camii (2) ve bugün Fatih Müzesi olarak kullanılan Çinili Köşk onun emriyle yapılmıştır. Kendisinden sonra Osmanlı padişahlarının oturdukları Topkapı sarayının yapılmasına onun zamanında başlanmıştır. Osmanlı Türklerinin eline geçtikten sonra bu şehir, her tarafında yapılan ölmez eserlerle çehresini değiştirmiş, en güzel şehirlerden biri haline gelmiştir. Bu imar hareketleri Bizanslılardan kalan surları çok aşarak Boğazda, Marmarada ve Anadolu kıyılarında tesirini göstermiştir. Bugün İstanbul bir milyonu aşan nüfusiyle Türklerin gözbebeği, kültür merkezlerinden biridir.

Fatih zamanına gelinciye kadar Osmanlı Devleti ve padişahları aşiret devrinden kalma âdetlere az çok bağlı kalmışlardı. Fatih Sultan Mehmet saray geleneklerinin yerleşmesinde, padişah otoritesinin kuvvetlenmesinde âmil olmuştur. Çıkarmış olduğu kanunlarla devlet teşkilâtının esasını kurmuş, büyük devlet memurlarının teşrifattaki yerini ve değerini tâyin etmiştir.

Fatih Sultan Mehmet, milletimizin büyük tarihi içinde yetişmiş olan azim, zekâ, uyanıklık ve bilgi vasıflariyle mümtaz ve değerli bir evlâdıdır.

(1) Felek: Kayıkların ve küçük gemilerin üstünden kaydırılarak çekildiği sağlam ağaçtan yapılmış kızaktır.

(2) Fatihin yaptırdığı cami bir zelzelede yıkılmış, daha sonra yerine bugünkü cami yaptırılmıştır.

...nuyordu. Ordu şehre girince
...kaklarda muharebeye devam
...lundu. Ş e h i r sokaklarınd...
bu muharebe esnasında imp...
tor fevkalâde bir vatanseverl...
at üstünde yalınkılıç olarak
nefer gibi döğüştü. Hayat
son dakikalarında her tarafı
içindeydi. Büyük bir ümitsizl...
dövüşen imparator (Şehir al...
ben hâlâ yaşıyorum. Benim k...
mı alacak bir Hıristiyan
mu?) diye bağırıyordu. Tam
sırada yüzünden bir kılıç da...
si aldı. Arkasından da diğer
yara alarak öldürüldü. İmpar...
da tıpkı müdafaa ettiği d...
merkezi gibi tarihin sahifel...
gömüldü.
Bizanslılardan büyük bir
mı kiliselere dolmuştu. Yalnı...
yasofyada 20 bin kişi vardı.
sofyanın kapıları içerden k...

Bizansın son hükümdarı
11 inci Kostantin Paleologo...

tılmıştı. Çok gariptir ki şehir
kaklarında kanlı dövüşler o...
ken Ayasofyada toplanan h...
ile Metropolitler arasında teşr...
ta dair sandalye münazaaları
pılıyordu. Tamamen ümitsiz
lan İstanbul halkından bir kı...
da deniz yoliyle kaçmak için
ursuzca limanlara doğru koşu...
yorlardı. Eski devrin muharebe...
rinde zaptolunan diyarda ask...
yağma için müsaade olunur...
İstanbul fatihlerine de üç g...
yağma için izin verildi. Yağma...
nasında şehre girmek istemi...
Fatih nasılsa 29 Mayıs günü
at 14 de beyaz bir at üstü...
Topkapıdan şehre girmeye ka...
verdi. Doğruca Ayasofyaya
ti. Maiyetinde bulunanlardan
rine mimbere çıkıp ezan oku...
sını emretti. Ve birinci safta
maz kıldı. Asker Ayasofyaya
rerek içerdeki eşyayı paylaşt...
Halkın elindeki silâhlar topl...
Ayasofyadan ayrılırken Fatih...
zansın başvekili ve büyük am...
Notaras'ı çağırdı: (Ban...
ri teslim etmediğinize iyi ett...
Görüyorsunuz ki önünüzde
şehir harabesi ile üseradan b...
bir şey yok. Bunlar hep sizin
kavemetinizin neticesidir) de...
Fatih, imparatoru arattı. Ö...
rüldüğünü söylediler. Cesedi
lundu. Teşhis edildikten s...
bir müddet teşhir edildi ve im...
ratorlara lâyık bir törenle
nolundu.
İstanbulda Osmanlı şehza...

Miktar	Cinsi
9 adet	3 hasır koltuk, 6 maroken sandalye
2 "	1 Gülistan, 1 lâcivert taban halısı
1 "	2 numara kömür sobası
36 „	1 pikap 35 plâk ile beraber
(Ev eşyası)	
3 „	1 orta masası, iki küçük sehpa
2 „	1 yemek masası ve 1 örtüsü
2 „	Somya
1 „	Portmanto
2 „	1 orta ve 1 küçük mengene
2 „	teneke gres yağı
2 düzine	anahtar takımı
2 adet	balyoz
3	sandık blok yağ
Tahminen 400 kilo	hurda demir
9 adet	boş varil "biri yarıya kadar makine yağı ile„
2 „	Etajer
1 „	Bacaklı portmanto
4 „	Sandalye

Muamele Vergi dairesine olan vergi borcundan dolayı Tahsili Emval Kanunu hükümleri dairesinde haciz olunan cins ve miktarları yazılı ev eşyası 5-6-1953 Cuma günü saat 14,30 da Anadoluhisarı Toplarönü mahallesi, Riyaziyeci sokak 4 No. da ve diğer eşya ve malzemeler 6-6-1953 Cumartesi günü saat 10 da Nişantaşı Valikonağı caddesi 135 No. da "İpekfilm Stüdyosu dahilinde„ peşin para ve açık arttırma suretiyle satılacağından, taliplerin yazılı gün ve saatte satış mahallinde ...zır bulunmaları ilân olunur. (7768)

...İstanbul Kabataş Erkek Lisesi Arttırma ve Eksiltme Komisyonu Başkanlığından :

Kabataş Lisesi pansiyon binasının 238874 lira 53 kuruş ...keşif bedelli onarım ve tâdil işi kapalı zarf usûliyle 16-6-1953 ...Salı günü saat 15.00 de Ortaköyde Kabataş Lisesi Müdürlük ...odasında eksiltmesi yapılacaktır. İstekliler teminat makbuzu, ...1953 yılı Ticaret Odası vesikası ve eksiltme gününden (Tatil ...günleri hariç) üç gün evvel Vilâyet makamından alacakları ...ehliyet ve diğer kanunî vesikaları ile birlikte teklif mektup...larını ihtiva eden kapalı zarflarını eksiltme saatinden bir saat ...e makbuz mukabilinde Komisyon Başkanlığına vermeleri. ...Postada olacak gecikmeler kabul edilmez. Bu işe dair muka...vele, eksiltme, Bayındırlık işleri, genel, hususî ve fennî şart...nameleri, proje, keşif hulâsasiyle buna ait diğer evrak her ...n Kabataş Lisesinde parasız görülebilir. İlk teminatı 13193 ...lira 73 kuruştur. (7272)

İstanbul Belediyesi İlânları

...Eminönü Tapu Sicil Muhafızlığından :

...lı mahallesi eski: Orta, yeni Çorbacıbaşı sokak eski 2 M. 4 kapı 827 ada, 2 parsel ...arsanın sicilinde Eminönü ...mahkemesinin 18 Mayıs 331 ...hli yazısı ile Mihal veledi ...akonun Yordan veledi Kostan... zimmetinde olan alacağından ...yı bedeli fazlasına şâmil olmak ...e Yordanın ferağından Hara...o namına 16 Mayıs 331 tarih 37 haczi umumî No. ile haciz ...ş mevcuttur.

...ra İflâs Kanununun mu...at maddesinin 4 üncü bendi ...bince haczin terkini istenmiş ...kla dosyasının yenilenmediği ve mahzende bulunmadığı alâkalı icra memurlarından bildirilmiş ve adliye yangınında yandığı anlaşılmıştır.

Bu haczin terkinine itiraz edenlerin 4 Eylûl 928 tarihinden evvel vazedildiğine göre 4 Eylûl 932 tarihine kadar takip edilip edilmediğinin ve yenileme kanunu mucibince yenilendiği hakkında belgeleri ile birlikte itiraz edenlerin bir ay içinde muhafızlığımıza müracaat etmeleri veya mahkemeden bir karar getirilmediği takdirde haczin terkin edileceği ilân olunur. (7827)

Tarihimizin en mutlu gününde :

500 üncü Fetih Yılını kutlama hazırlıkları nasıl başladı ve nasıl nihayete erdi ?

Tahsin ÖZ

(Topkapı Sarayı Müzesi eski Müdürü)

DÜNYA olaylarının en önemlilerinden biri olan İstanbulun fethinin 500 üncü yılının yaklaştığını ve bu mesut günün lâyık bir şekilde kutlanması için hazırlıklar yapılması lüzumuna dair tahminen 15 sene evvel değerli imzalarla bazı gazetelerde yazılar çıktı.

Bundan sonra ilk teşebbüsü ele alan Türk Tarih Kurumudur. Kurum 1943 seneleri iptidalarında Hikmet Bayurun başkanlığında, İstanbul Fethini Kutlama Kurulunu teşkil etti. Bu kurul da, fetih mevzuunun siklet merkezi İstanbulda olduğunu düşünerek şehrimizde tâli bir komite kurdu. Kurulun gayesi, bu büyük hâdisenin ehemmiyetini ve tesirlerini çeşitli konularda belirtmekti. Bunun için de Fatih devrine ait yerli ve yabancı kaynaklara dayanarak eserler hazırlanması, tercümeler yaptırılması, geniş ölçüde malzeme toplanması merkezinde idi. Bu mevzular için kimlerden istifade edilebileceği de ele alınmış ve mesaj programının ana hatları çizilmişti.

İşte bu sırada Millî Eğitim Vekâleti, kendisini birinci derecede vazifeli görerek, fetih yılı konusunun ele alınması için bir proje hazırlanmasını bir heyete havale etti. Tabii bu programda neşriyattan başka, başta Fatih devri anıtları olmak üzere mühim mimarî eserlerin tamiri, Fatih ve askerî müzelerinin kurulması, İstanbul Edebiyat Fakültesinde Fatih kürsüsünün ihdası gibi çeşitli maddeler bulunuyordu. Bir taraftan da derhal monografilerin neşrine başlanması isteniyordu.

Bu mesaiden haberdar olan İstanbul Valisi ve Belediye Başkanı, birçok sebep ve tesirlerle cidden kalkınmaya muhtaç bir halde o- [illegible] İstanbulun imarı için

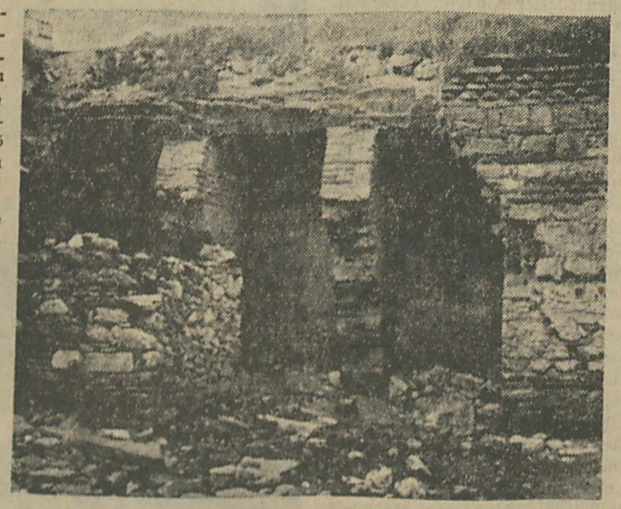

Fatih Karadeniz Ayat Kurşunlu medresesinde bir köşe tamirden evvel

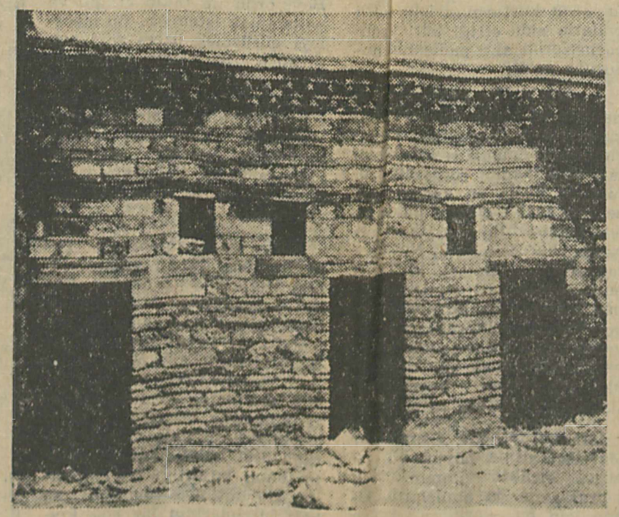

Fatih Karadeniz Ayat Kurşunlu medresesinden bir köşe tamirden sonra

Fatih Karadeniz Çiftekurşunlu medreseleri tamirden evvel

Fatih Karadeniz Çifte Kurşunlu medreseleri tamirden sonra

"Fatih" Piyesi Hakkında

Nâzım KURŞUNLU

(Devlet Tiyatrosunun şehrimizde temsil edeceği "Fatih" piyesi müellifi)

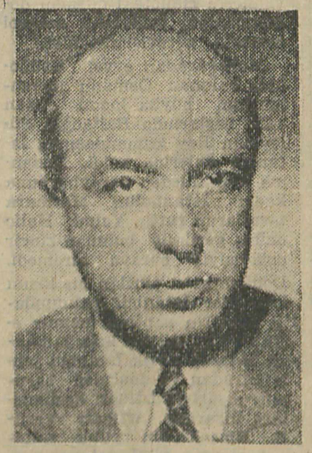

Nâzım Kurşunlu

Şehrimize, Beşyüzüncü Fetih Yıldönümüne iştirak için 245 kişilik büyük bir kadro ile gelmiş bulunan Ankara Devlet Tiyatrosu bu akşam, "Fatih" piyesi ile temsillerine başlıyor.

Devlet Tiyatrosu, Şehir Tiyatrosu Dram sahnesinde vereceği bu piyesten maada, Taksim Belediye Gazinosunda, Türk Bestekârı Adnan Saygun'un Yunus Emre oratoryosunu da Riyaseti cumhur Orkestrasiyle verecektir.

İstanbulda ilk defa olarak verilecek eserini, Adnan Saygun bizzat idare etmektedir.

Yine Adnan Saygun'un "Kerem" operasını da bu vesile ile görmek ve dinlemek isterdik. Lâkin, şehrimizde Beşyüzüncü Fetih Yılı için bitirilmek üzere başlanmış olan Opera binası maalesef yapılamadığı için, 120 kişilik bir orkestraya ihtiyaç hisseden ilk Türk operasını vermek imkânı hâsil olamamıştır, çünkü İstanbul böyle bir sahneden mahrumdur. Buna mukabil, Devlet Tiyatrosu, Konsolos ve Tosca operalarını getirmişlerdir, böylece kıymetli sanatkârlarımızı dinlemek zevkini elde edebileceğiz.

İstanbul adına, Devlet Tiyatrosuna teşekkürlerimizi bildirirken, Fatih Piyesinin Muharriri Nazım Kurşunlu'nun eseri hakkındaki yazısını Devlet Tiyatrosu aylık Sanat Dergisinin Özel Fetih Sayısından naklen sütunlarımıza alıyoruz :

FETHİN beşyüzüncü yılı gibi, müstesna bir yıldönümü vesilesiyle, günün mânasını belirten, bir tiyatro eseri için çalışmaya başlamak kararını, ilk defa bundan üç yıl önce vermiştim.

Şüphesiz ki kendi kendime vermiş olduğum bu karar, o tarihte, henüz içten gelen kuvvetli bir arzudan hız almakta ve başka hiç bir ümide dayanmamaktaydı. Tiyatro yazarı olarak sahne tecrübem, bugünkünden de azdı ve ilk defa tarihe malolmuş bir konuyu işlemeğe karar vermiş bulunuyordum: hem de "Fatih ve İstanbulun fethi,, gibi, yüzyılların ötesinden, çağları kucaklıyan, tarihe hükmeden muazzam bir hâdiseyi ve onun büyük yaratıcısını...

Teşebbüs, itiraf etmek lâzımdır ki, cüret istiyordu; ciddî bir gayret ve emek istiyordu; fakat şekillenmemiş arzuyu dalgalandıran fırsat da pek cazipti.

İşte 1950 yılında Fatih piyesi için çalışmaya, bu değişik ruh hâleti içinde başladım.

Fakat bu işin, başlangıçta umduğumdan çok daha çetin olduğunu anlamakta gecikmedim. Önce, muteber, eski yerli metinlerin, müphem, vuzuhtan uzak, rivayetlerle dolu, çeşitli tefsirlere yol açan ve açmış olan tarih anlayışı karşısında irkildim. Bunların yanı sıra, Françis Dukas gibi, fetih hâdisesine şahit olmuş Bizanslı tarihçilerden, bugünün adamı olan Schlumberger'e kadar gelip geçmiş ve bu konuya el atmış olan yabancı müellifleri, küçük bir istisna ile, o büyük varlığı ve [illegible] yer yer isyanımı haykırmaktan kendimi alamadım.

Ben Fatih piyesinde, bu gerçeği bir kere daha, yakından ve kuvvetle görüp anladım. Bu da şöyle oldu: Her şeyin bitmiş olduğuna inandığım sırada, temsile değer eser bulamıyan yeni heyetin, onu yeniden gözden geçirmeğe karar verdiğini öğrendim. Ufukta bir yıldız göz kırpmıştı; fakat işin doğrusu benim neticeden pek ümidim yoktu; nitekim iş tahmin ettiğim gibi çıktı. Yalnız bu defa onun oynanamıyacağına karar verenler, bir şeye dikkat etmişlerdi: Onlar kitabın yaprakları arasında uyukliyan emeği görmüşlerdi.

Ve benden, bu emeğin sahibinden, ondan faydalanarak işe yeniden başlamamı istediler.

F a t i h piyesine yeniden başladım. Ve sonunda, işte bugün, yeni şekilde ortaya çıkan ve eskisinden farklı olarak, hem Edirneyi, hem de Bizansı içine alan, iki cepheli "Fatih,, piyesi, bu suretle yazılmış oldu.

Fatihin şânı ile mütenasip olmıyan bu mütevazı kitapta, belki taşıdığı ada rağmen, Fatihin pek az görünmüş ve gösterilmiş olmasını tenkid edenler çıkabilir. Ben, onu daha çok, hükmettiği, sevk ve idare eylediği insanlar ve hâdiseler yardımıyle tanıtmaya, belirtmeye çalıştım; böyle tanınmasında, onun büyüklüğü adına fayda gördüm. Daha başlangıçta bunu söylemek isterim.

Bu konuyu işlerken, birbirini tutmıyan, hattâ çok defa tezat halinde bulunan rivayetlerin, beni şaşırttığını, yer yer şüphe ve tereddüde düşürdüğünü belirt- [illegible] göre, hususî bir eda taşıması itibariyle, tercihe değer buldum. Bu sebep, 500 yıldan beri döğüm çözülememiş olan (Osmanlı tarihinde ilk veziri âzam idamı) hâdisesinin, Fatihi ve Çandarlıyı küçük düşürmiyen tek cevabı gibi görünmektedir.

Yine bu cümleden olmak üzere, imparatorun başvekili Grandük Lükas Notaras'ın fetih sırasında oynadığı rivayet edilen menfi rolü de aynen aldım. Hammer, bunu bize tarihî bir gerçek gibi nakletmektedir; buna karşılık başka birçok metinlerde bunun, bir rivayet hududunu aşmadığı yazılıdır. Notaras'ın tarih içindeki gerçek durumu ne olursa olsun, ben bu iddiayı, vakanın seyri içinde, yer yer renk ve ışık serpmesi bakımından, gerçekmiş gibi kabul etmekte mahzur görmedim. Keza imparatorun kardeşlerinden Dimitriyus'u, tarihî realiteye uygunluğunu düşünmeden, mücadelenin başından sonuna kadar Bizanstaymış gibi gösterdim. Karamanoğlunun imparator ve Bizans sarayı ile olan münasebetlerini, Şehzade Orhanın durumunu, iki taraf elçilerinin vaka içindeki yerlerini, daha bu ve buna benzer müteferrik tarihî olaylarda, gerek zaman, gerekse mekân bakımından, tarihî realiteye yüzde yüz bağlı kalmakta, fayda yerine zararınül;haza ettiğim için, onları bir tiyatro eserinin yapısının gerektirdiği şekilde değiştirdim.

Buna karşılık, Bizansın çöküşünü tâcil eden o korkunç hercümerci, ve gene Notaras'ın ağzında: (Ayasofyada bir kardinal şapkası görmektense, bir Türk kavuğu görmeyi tercih ederim) [illegible]

... bir program hazırlıyarak ortaya atıldı. Böyle bir günde bilhassa Cumhuriyet devrinde şehrin kendine lâyık bir çehre almasını kim istemezdi.

Nihayet... 15-11-1945 tarihinde Millî Eğitim Bakanlığında müze müdürleri, mimarlar ve Belediye mümessillerinden mürekkep bir danışma komisyonu toplandı.

500 üncü yıldönümünün 1953 yılının 29 Mayısından 29 Kasımına kadar 6 ay millî ve milletlerarası bir kültür ve sanat bayramı halinde kutlanması gayesiyle geniş ölçüde bir kanun tasarısı hazırlandı. Bu kanunda müze ve eski eserler mevzuu için 20 milyon lira konmuştu. Fatih Camii ve medreseleri, Topkapı Sarayı, Çinili Köşk, Yedikule, Rumeli ve Anadoluhisarı gibi birçok mühim anıtlar başta gelmekte idi.

Şehrin imarı ve bu meyanda muhtelif devirlere ait eski eserlerin de tamiri için 86 milyon lira tahmin edilmişti. Anayollar yapılıyor, oteller, tiyatrolar, sergi ve olimpiyad sahaları, hayvanat ve nebatat bahçeleri tesisi gibi birçok hususlar bulunuyordu.

Ayrıca neşriyat, merasim ve şenlikler de tasarıya dahil idi. Bu proje Başbakanlıkça uygun görülmedi. Belki İkinci Dünya Harbinin neticesi ne olacağı meşkûk bulunduğu bir sırada malî bir endişe vârit görülebilir. Fakat senelere taksim edileceğine nazaran duruma göre vaziyetin idaresi mümkün olmakla beraber tâdili de mümkündü. Bu projenin bir kısmı tahakkuk ettirilmiş olsaydı, şehir ve memleket namına mühim bir kazanç olacağı gibi bugünkü hazin duruma da düşülmemiş olurdu.

Ne kadar gariptir ki Türk Tarih Kurumu da, Millî Eğitim Vekâletince yapılacağı kanaatiyle neşriyata ait mesaisini durdurmuştu. Fakat seneler akıp geçiyordu. Nihayet Tarih Kurumunun 1948 yılı umumî toplantısında Hükûmetin bu alâkasızlığı mevzuu bahis oldu, mevzuun ehemmiyeti belirtilerek Başbakanlığa bildirildi.. Başbakan Hasan Saka idi. Millî Eğitime verdiği cevap menfi ve mucip sebepler de çok yersizdi. Bu kutlama, fethin üstün bir kültür ve sanata dayandığı insan haklarına ve din serbestisine 500 sene evvel gösterilen hürmeti ve geniş toleransı belirtecekti. Bu yolda gerekli cevaplar verildi, fakat bir netice alınamadı.

Nihayet Tarih Kurumu Başkanı, başbakan oldu, senelerce takip edilen bu dâvanın, kısalan zamana göre tatbik edilecek bir programa bağlanmasını Millî Eğitime bildirdi. Vekâlet, birtakım ilim adamlariyle Bakanlıklararası zevattan mürekkep 25-30 kişilik bir heyet teşkil etti, tâli komiteler

Fatih Karagümrük Çifte Kurşunlu medresesini tamimden evvel

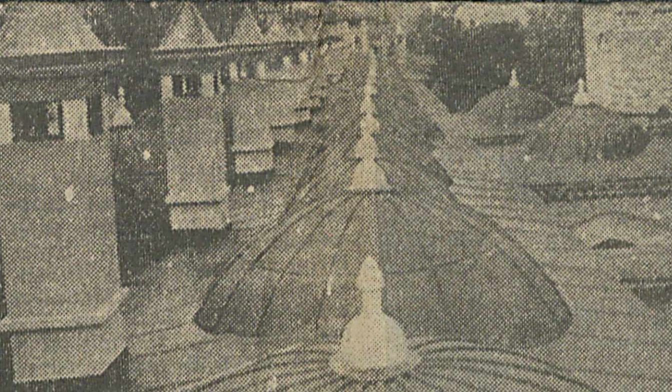
Fatih Karadeniz çifte Kurşunlu medresesi tamirden sonra

çalıştı. 1949 Aralık ayında hazırlanan programın bölümleri:

A — Tarihî anıtların restorasyonu 5.925.000

B — İmar işleri 5.900.000
C — İlmî araştırma ve yayınlar 695.000

D — Sanat eserleriyle ilgili işler 4.500.000

E — Kongre ve sergiler 310.000
F — Propaganda 300.000

G — Merasim ve protokol işleri 500.000.

Yekûn, 18 milyon lira tutuyordu, bu da tâdil ile 13 milyon liraya indi ve 3 seneye taksim edilerek sarfedilecek idi. Restorasyon ve imar işlerinde çok lüzumlu ve hayırlı maddeler bulunuyordu.

Sanat eserleri bölümüne, Fatih heykeli için 3 milyon lira konmuştu. Fakat müsabaka şartları Fatihe lâyık olmasını temin edici bir mahiyette ve pek titiz olduğundan tahakkuku belki de şüpheli idi. Yine Fatihin hayatına ve İstanbul fethine ait bir film çevrilmesi için de bir milyon lira konmuştu. Bunun kifayetsizliği düşünülmüş ve yabancı film müesseseleriyle teşriki mesai edilmesi ve muvaffak bir eser yapılamıyacağı anlaşılırsa tayyedilecekti. Her halde bu işlerin birçoğu kalan zaman çerçevesine sığdırılabilecek bir durumda idi. Halbuki Millî Eğitim Bakanlığı, gerekli ödeneklerin alâkalı Bakanlıklar ve İstanbul Belediyesi bütçelerinden tasarrufla karşılık temin etmelerini teklif ediyor. Şüphesiz bunun tatbik kabiliyeti yoktu, itirazlar edildi, fakat Vekâlet iddiasında ısrar ediyordu. Delegeler hayal kırıklığına uğradılar, ümitsiz bir halde dağıldılar. Bir de sözü geçen Vekâlet, halkın yardımından istifade edilmek üzere 500 üncü Fetih Yılı Kutlama Derneğinin kurulmasını tavsiye etti. Böylece aylar geçti. Bir taraftan da seçimler oldu, Kabine değişti. Yeni Hükûmet, elinde bulunan bütçede bu işe dair bir santim ödenek konmamış olduğundan hiç bir teşebbüse giremedi.

Fetih Yılı Kutlama Derneği ise, gayesini lâyıkiyle belirterek bir muhit toplıyamadığından bir gelir temin edemedi. Hükûmetten maddî yardım istiyordu. Halbuki dernek, halkın maddî yardımını sağlamak gayesiyle kurdurulmutşu. Maamafih böyle ehemmiyetli bir mevzuu Hükûmetin de benimsemesi ve ele alması gerekti. Fakat bu da anlatılmadı, hattâ oldu, oluyor havası yaratılıyordu.

Ortada durmıyan yalnız aylar ve senelerdi, geçip gidiyordu. İşe nereden başlanılacağında bir tereddüt vardı.

Nihayet Başbakanlık cezrî bir yol tuttu. Bu makama bağlı Vakıflar Umum Müdürlüğüne Fatih Camii ve külliyesi için emir verdi.

1 — Fatih Camii.

Bilindiği veçhile Fatih Sultan Mehmet II (1462-1470) senelerinde külliyesi ile beraber bu camii yaptırmıştır. Mimarı Sinan-ı Atiktir (1). Bu cami Türk mimarî tarihinde önemli bir mevki tutmaktadır. Ne çare ki 1765 senesinde bir zelzelede yıkıldığından Üçüncü Sultan Mustafa zamanında 1767-1771 senelerinde Mimar Ahmet Halife tecdiden ihya etmiştir. Her ne kadar ilk camiin kubbesinin iki pilpayeye ve iki sütuna müstenit bulunduğu anlaşılıyor ise de bazı âlimler mâbedin daha ufak olduğu kanaatindedirler. Onlara göre, camie şimdiki vüs'ati Mimar Ahmet Halife, mihrap cihetinden genişleterek vermiştir. Hattâ bu yüzden mihrabın yerinde bulunan Fatih Türbesinin ileriye nakledildiği ve Fatihin nâşının mihrap altında kaldığı rivayetleri vardır.

Fakat bugün gözle görülüyor ki camiin şadırvan avlusu değişmemiştir. Haricinde pencerelerin üstünde Ali Elsukinin nefis yazıları mozayik olarak durmaktadır. Dâhilde de iki çini pano mevcuttur. Camiin azametli cümle kapısı kitabesiyle beraber ayaktadır. Son yapılan tetkikler, bilhassa Fatih zamanı mimrî eserleri üzerinde etüdler yapmış olan ve eseri basılmakta bulunan Yüksek Mühendis Ekrem Hakkı Ayverdi, camiin tevsi edilmediğini yaptığı rölövelerle, bazı dökümanlarla, türbenin yerinden oynamadığını da, zelzeleden evvel yapılmış olan su yolu haritaları ile tesbit etmektedir. Maamafih türbenin yanında yapılan kazıda çıkan temel de eski olduğunu belirtmiştir. Bu surette Fatih Camii, Türk mimarî tarihinde bir devrim noktası oluyor. Maamafih camiin bugünkü durumu da klâsik ve aynı zamanda bardan organları bir arada ve sanatkârane bir surette mezcedilmiş olduğundan orijinalitesi âşikârdır.

İşte bu tarihî mâbet üç seneden beri Vakıflar eliyle tamir edilmekte olup, şimdiye kadar 400 bin lira sarfedilmiştir. Zaman mefhumuna sığdırılamamış kalan bazı işler vardır ki, bilhassa camiin kubbelerine kadar sirayet eden kalem işleridir. Son zamanlarda bu süslemelerin köşelere isabet eden parçalarının bir haç veya insan başı şeklinde olduğundan şikâyetler de yapılmıştır. Yapılan tetkikler böyle bir şey olmadığını gösteriyor. Fakat ortada bir hakikat varsa bu kalem işleri cidden kaba ve zevksizdir. Bunun da önümüzdeki senelerde baştan başa ele alınması için etüdler yapılmaktadır.

Fatih külliyesindeki değişiklikleri yarınki yazımızda tetkik edeceğiz.

---

(1) Sinaneddin Yusuf Bin Abdullah-ül Atikülmimar. Kendi eseri Fatih Nişancası civarında ve Kumrulumescit nâmiyle maruf camii haziresinde medfundur. Mezar taşı, Fatih devrinin süslemelerini taşıyan nefis eserlerdendir.

ona her bakımdan lâyık olan [illegible] tşem eserini anlamak ve başkalarına anlatmak bahsinde, ne derece haksız, insafsız ve garazkâr olabileceklerini görmek, bana ıztırap verdi. Bir tarihî hâdiseyi, devrinin şartları içinde, ibretle ve tam bir ilim adamına yakışan tarafsızlıkla mülâhaza ve mütalâa edebilmek vasıf ve hasletlerinden mahrum bulunan bu sözde tarihçilerin ardı sıra, Stephan Zweig ve benzerleri sanat adamlarının da, bu mevzuda, ötekilerden geri kalmamak ister gibi, göstermiş oldukları, garip, o anlaşılmaz taassup, bu ıztırabımı büsbütün arttırdı. Büyük insanlık tarihinin, röper noktalarından biri olan bu muazzam hâdiseyi ve onun hayran olmaya değer yapıcısını, bu derece kısır bir zaviyeden görmeğe, küçümsemeğe ve akıllarınca lekelemeğe yeltenmeleri, insanlığın geleceği adına, kalbimi keder ve ümitsizlikle doldurdu. Artık yapacak hareketi, söyliyecek sözü kalmamış bir aktör gibi, tarihî rolünü tamamlamış, sanatkâr bir tarihçi olan J. Weber'in söylediği gibi: "... Yaldızlı bir medeniyetin bezginlik veren yorgun hareketsizliği içinde, bir gaye için ölmeye kudretsiz, her şeyden bıkmış, usanmış, âciz, korkak, faydasız ve liyakatsiz, bozuk ahlâklı Bizans..) ı bir mağrur gibi göstermek ve tutulduğu sıtma içinde, insanları Allah adına, hafif ateşte yakan bir dünya ortasında, sanki yüzyıllar ötesinden ses verir gibi konuşan, medenî âlemin hesapsız kan, gözyaşı ve ateş pahasına, elde edebildiği şeyi; inanmak, düşünmek ve düşündüğünü söylemek ve tapmak hürriyetini, üç asır önce, Onbeşinci Yüzyılda insanlığa bağışlamış olanı, bu gadrin müsebbibi kaba istilâ kuvvetlerinin başbuğu gibi göstermek hususundaki gayretleri, beni nefretle titretti. Onlara hak ettikleri cevabın verilmesi, daha çok tarihçiye düşen bir vazife olduğunu anladığım halde, ... miştim. Veziri âzam Çandarlı Halil Paşanın durumu da bunlardan biri ve belki de en büyüğüdür. Osmanlı tarihinin kuruluş ve yücelişinde, nesiller boyu, birbiri ardına, veziri âzamlar yetiştirmiş olan büyük ve şerefli bir Türk soyunun, bu talihsiz son mümessilinin idamını haklı gösterecek sebebi, eski ve yeni metinlerde, ıztırap duyarak, aradım durdum. Çandarlının ihaneti ve bunun bedeli olarak imparatorun kendisine (içleri altın dolu mahfiler..) gönderdiği hakkındaki rivayetin hem hazin, hem de gülünç bir iddiadan ibaret olduğuna şüphe yoktur.

Belki Çandarlı, görgüsü, devri, yaşı ve mizacı itibariyle fazla ihtiyatkârdı. Şahsî değeri ne olursa olsun, Fatih çapında bir (Üstün - İnsan) ı anlaması kabil değildi. Çocuk denecek yaşta çok genç ve tecrübesiz bir hükümdarın, neticesi itibariyle birtakım felâketlere, belki devletin zevaline yol açabilecek bir maceraya sürüklenmesinden korkmuş olabilir. Onun efendisini, bu ifratlardan korumak arzu ve endişesiyle takınmış olduğu tavrın da yanlış tevil ve tefsirlere yol açmış olması çok mümkündür. Mevcudiyeti tabiî bulunan düşmanları da bir taraftan bunu körüklemekten geri kalmadıkları, aynı derecede kuvvetle iddia olunabilir.

Yahut daha başka, değişik bir ihtimal olarak, gizli bir ihtirasa mağlûp olduğu ve beklenmedik bir hareketle, Osmanoğulları tahtını ele geçirmeyi tasarlamış olabilir. Bunu fazla teatral bulanlara, tarihin buna benzer misallerle dolu olduğunu hatırlatmak yerinde olur. Kaldı ki zemin böyle bir hareket için de son derece müsaitti ve Çandarlıoğullarının Anadolu Türkleri arasında, padişahınki ile boy ölçüşen bir nüfuz ve itibarı vardı. Tarih, bunu teyit etmemiş olmakla beraber, ben bu ikinci ihtimali, tiyatro anlayışına ... o yıkıcı mezhep ayrılığını; imparatorun asıl ve kendi kuvvetleri tarafından terkedilişine karşılık, ücretlilerin kumandanı Jüstinyani'nin sonuna kadar yanında kalışını, ve artık her şeyin kaybedildiğine inanıldığı o korkunç anda, imparatorun, alelâde bir Bizanslı gibi müdafilerin arasına karışarak, ölünceye kadar vuruşmak kararını vermesini, hem tarihî realiteye uyması, hem de sanki bütün bu hâdiseler, bir tiyatro dekoru içinde geçiyormuş gibi, hususî bir câzibe taşıması bakımından, sadakatle aksettirmeye dikkat ve itina gösterdim.

Hulâsa olarak şu söylenebilir: Sanatkâr, daima değişik ve yeni bir şey getirmek zorundadır; eğer realiteye taassupla bağlı kalmak endişesi, diğer bütün endişelere hükmederse, sanat yapmak imkânı ortadan kalkar. Bu takdirde, bilhassa mevzuunu tarihten alan eserlerde aynı konuyu seçenler için yani bir şey söylemek, orijinal olmak, vakalara yeni bir ışık serpmek imkân, ve ihtimali kalmaz, birbirinin can sıkıcı kopyaları hissini veren eserler ortaya çıkardı. Esasen tarih biraz sanat ve tarih yapanların hepsi de bir bakıma biraz sanatkâr değil midirler? Bu anlayışa göre tarihçi de, bu konunun üstüne eğilmiş bir insan olarak daha az sanatkâr değildir.

İşte bu gerçeği çok iyi anlamış olan Bagehot, bunu ne güzel ifade etmesini bilmiştir:

"Tarih, Rembrandt'ın bir gravürüne benzemelidir; bazı seçilmiş vakaların ve en iyi, en mühim şahısların üstüne parlak bir ışık dökmeli ve geri kalan her şeyi gölgede ve gözden uzak bırakmalıdır.„

Not: Nâzım Kurşunlu'nun "Fatih„ piyesi Millî Eğitim Vekâletince bastırılmıştır.

HAYDARPAŞA RIHTIM SAHASİNA AİT İSTİMLÂK İLÂN TEBLİĞİ

İstanbul Limanlar İnşaat Bölge Müdürlüğünden :

İlçesi	Mahallesi	Pafta No:	Ada No:	Parsel No:	Cinsi	Sahibi	İstimlâk edilecek saha M2 Arsa	Bina	Kat	Beher metrekarenin kıymeti Arsa T.L.	Bina	Belediye Daimî Komisyonunca kesinleşen istimlâk bedeli T. L.
Üsküdar	Selimiye	5	299	1	Askerî iskele depo ve müştemilâtı	Selim Salis vakfı	221	—	—	7.50	—	1657.50
"		5	297	7	Arsa ve ev	Maliye Hazinesi	80	—	—	6.50		5775 sayılı kanuna göre parasız alınacaktır.

Yukarıda yazılı gayri menkullerin Haydarpaşa rıhtım inşaatı için 1295 tarihli istimlâk kararnamesi hükümleri dairesinde kamulaştırılmasına İl İdare Kurulunca 13-11-1951 tarihinde 181 sayılı karar verilmiş ve takdiri kıymet komisyonunca kıymetleri takdir edilerek istimlâk bedelleri % 20 fazlasiyle Ziraat Bankası Galata Şubesine yatırılmış idi.

Gerek harita ve gerekse tapu kayıtlarına göre istimlâk harici kaldığı anlaşılan aynı mahalde 299 ada 1 parselden 221 metre murabbaı yer ile 297 ada 7 parselden 80 metre murabbaı yerinde kıymet takdiri suretiyle istimlâk edilmesi Genel Meclis Daimî Komisyonununun 20.3.953 günü ve 2047 sayılı karariyle teşekkül eden komisyon tarafından kıymetleri takdir edilerek gerekli ilân yapılmış ve kanunî süresi içinde itiraz eden bulunmadığından bedelleri kesinleşmiş olan bu gayrimenkullere ilân tarihinden itibaren 15 gün sonra elkonacağından bedellerini almak ve ferağını vermek üzere Galata Perçemli sokak Cemaat Han birinci katta İstanbul Limanlar İnşaat Bölge Müdürlüğüne müracaat edilmesi gerekmektedir.

Bu müddet içinde ferağı verilmediği ve gayrimenkul tahliye edilerek Müdürlüğümüze teslim edilmediği takdirde kesinleşmiş olan bedel % 20 fazlasiyle Ziraat Bankası Galata Şubesine yatırılacak ve 1295 tarihli istimlâk kararnamesinin fıkraî mahsusasına tevfikan ve icra yolu ile tahliyesi cihetine gidilecektir. Bu takdirde tevellüt edecek icra masraflariyle bu yüzden inşaatın gecikmesi dolayısiyle Hazinenin düçar olacağı zarar ve ziyanın tazmini gayri menkul sahiplerine ve şagillerine râci olacağı tebliğ olunur. (7836)

OGN.IST.04.D09.01.PP.02

FATIH
Ve İstanbulun Fethi

Milli Eğitim Bakanlığı tarafından hazırlattırılan ve "YENİ İSTANBUL" da neşrine hususî surette izin verilen bu eserin metin kısmını Ankara Atatürk Lisesi Tarih Öğretmeni Hakem Belen yazmıştır.

Topkapıdan Yedikuleye kadar devam eden sağ kanat muhasarasına da Anadolu Beylerbeyi İshak Paşa ile Vezir Mahmut Paşa kumanda etmekte idiler.

Cenevizlilerin bulundukları bugünkü Galatanın gerisinde Beyoğlu sırtlarında da Zagnos Paşa kumandasında bir miktar asker bırakıldı. Bunlar Cenevizlilerle Haliçteki düşman donanmasının vaziyetini kontrol etmekle görevlendirildiler.

Muhasaradan evvel Geliboluda bulunan Osmanlı donanmasının büyük kısmı Nisan 1453 başlarında Baltaoğlu Süleyman Bey kumandasında İstanbul önlerine geldi. Donanma Yedikuleden Sarayburnuna kadar İstanbulun Marmara taraflarını tuttu. Yalnız Haliç önüne gerilmiş bulunan zincir dolayısiyle buraya giremedi. Donanmadan ayrılan bir kısım kuvvetler İstanbul yakınındaki adaların zaptına memur edildi ve bu işi pek kısa zamanda başardı. Artık İstanbul şehri karadan ve denizden sarılmış, dışariyle irtibatı kesilmişmiş, dışariyle irtibatı kesilti. Bizans bin yıllık saltanatının son günlerini yaşıyordu. Yüzyıllarca Türlü milletlerin zorlu akınlarına karşı koymuş olan bu İmparatorluğun müdafaa kudreti genç Türk padişahının iradesi ve onun muhteşem ordusunun azmi karşısında yıkılmaya mahkûmdu.

Muhasaranın başlaması ve muharebeler:

Muhasara 6 Nisanda başladı. Türk topları büyük gürültüler çıkararak patlıyor, Bizans surlarını dövüyordu. Gündüzleri mütemadiyen devam eden top ateşi duvarların bazı noktalarında gedikler açmaya muvaffak oluyordu. Fakat geceleyin Bizanslılar, büyük gayretler sarfederek açılan gedikleri tâmir ediyorlardı. Bununla beraber muhasaranın ilk günlerinden itibaren toplar Bizans mâneviyatında ümit edilen yıpratma tesirini gösterdi Bilhassa topların gürültüsü pek uzaklardan işitiliyor ve müdafilere korku veriyordu.

Bizansa ilk tecrübe hücumu mevzii olarak 18 Nisan Çarşamba günü yapıldı. Kanlı bir mücadeleden sonra kuvvetlerimiz düşmanın müdafaa kabiliyeti hakkında bir fikir edindiler.

Bu arada Osmanlı donanması Haliç ağzındaki zinciri kırarak buraya girmeye teşebbüs etti. Fakat Haliçteki Bizans ve yardımcılarına ait donanmanın karşı koyması yüzünden muvaffak olamadı. Vaziyete canı sıkılan Sultan Mehmet dik mahrekli bir top dökülmesini emretti. Yeni yapılan bu top Galata taraflarına konularak Haliçteki düşman gemilerine ateş etmeye başladı. Bizanslı-

ca yağlandı. İş Galatadaki Cenevizlilerin surları dışında yapılacaktı. Bu yoldaki çalışmalar Cenevizliler tarafından sezildiği takdirde durum İstanbul müdafilerine duyurulabilirdi. O zaman alınacak karşı tedbirler yüzünden teşebbüs aksardı. Onun için işin çok gizli yürütülmesinde mecburiyet vardı. Hiçbir yabancı gemiyi Türk gemileri arasına sokmamak düşüncesiyle Haliç'ten Dolmabahçeye kadar boğaz kıyısına toplar konuldu. Galata sırtlarına, yüksekçe bir yere büyük toplardan biri yerleştirilerek Ceneviz mahallesi ve Haliç tehdit altına alındı.

Bütün hazırlıklar tamamlandıktan sonra bu topun Haliçteki düşman gemilerine bir günde attığı 150 mermi iki gemiyi batırdı. Galata ufuklarını da duman ve barut kokulariyle doldurdu. Herkese korku veren bu dehşetli günün gecesinde 70 parçadan ibaret bir Osmanlı filosu, yağlı feleklerin üstünden kaydırılarak, Haliç'e indiriliverdi. Bu hâdise ile İstanbul müdafaasının bağlandığı son ümit halkası gevşemeye, Türk dehası neticeye kuvvetli bir adım daha atmaya başlamış oldu.

Vaziyetten endişe duyan düşman; Haliçteki donanmasiyle Osmanlı donanmasını yakmaya kalktı. Bunun için büyük kadırgalardan meydana getirilen bir filo, gemilerin etrafına bağladıkları yağlı yün ve pamuk torbalariyle 28 Nisan gecesi Türk donanmasına taarruz etti. Fakat Türk topçusunun isabetli atışlariyle büyük ölçüde hasara uğratıldı.

Haliç hâkimiyeti böylece Türklerin eline geçince dubalar üzerine konulan küçük toplar buradaki duvarlara da ateş etmeye başladı. Artık İstanbul her taraftan döğülüyordu. Vaziyetten ümitsizliğe düşen Kostantin, Fatih Mehmede başvurmayı ve işi sulh yoliyle halletmeyi düşündü. Yolladığı elçiler, İstanbul muhasarasından vazgeçilecek olursa istenildiği kadar vergi verileceğini, hiçbir Hıristiyan Devletle münasebette bulunulmıyacağını ve tamamen Türklere bağlı olarak kalınacağını söylediler. Cevap olarak Fatih, İstanbul muhasarasından vazgeçmiyeceğini, er geç şehre hâkim olacağını kati bir dille belirtti.

rani, Donanma Kumandanı Hamza Bey, İshak ve Mahmut Paşalar ve daha ileri gelen bir çok devlet erkânı bu toplantıda hazır bulundular. Vaziyeti her haliyle görüştüler. Nihayet büyük ve katî hücumun yapılmasına karar verdiler.

Umumî hücum 29 Mayıs Salı günü yapılacaktı. Bugüne kadar atışlar durmadan devam etti. Davul ve kös sesleri nâralara karıştı. Şehir alındığı zaman kilise ve saraylara dokunulmaması, mukaddes eşyalara tecavüz edilmemesi emrolundu.

1453 senesinin 28 Mayısını 29 uncu Salı gününe bağlıyan gecenin sabahı. Türkler üç dalga halinde 1200 metre süren büyük surların önünde yerlerini aldılar. Kılıç, pala, ok ve gürzlerle silâhlandırılmış Anadolu ve Rumeli askerleri birinci ve ikinci dalgayı teşkil etti. Bizansta çanlar yakın tehlike işaretini halka haber verirken, ilk hareket edenler ot yığınları üzerinden hendekleri geçtiler. Bizanslıların şiddetli dayanmalariyle karşılaştılar. Arkadan gelen ikinci hücum da muvaffak olamadı.

Üçüncü hücum hemen ardından başladı. Açılan gedikler tıkanmadan, ardı arası kesilmiyen dalgalar halinde Türk taarruzu devam etti. Topkapı civarındaki bir gedikten ilk giren kahramanlar burçlar üzerinde yalın kılıç boğuşmaya başladılar. Eğrikapı yanında açılan ikinci gedikten de bir grup girerek burçlara tırmanmaya muvaffak oldu. Artık boğuşma surlar üzerinde oluyordu. Her geçen dakika Türklere yeni başarılar veriyor, surlar ve şehir kendini yeni sahiplerine terkediyordu.

Kavga çok şiddetli olmuştu. Ölümden ancak kaçanlar kurtulabildi. İmparator Kostantin de ölüler arasındaydı. Bizans sokaklarını akın akın Türk askerleri doldurdu. Türkler mühim yerleri tuttular. Şehre süratle hâkim oldular.

Sultan Mehmet bir çok milletlerin, bu arada kendinden evvel gelmiş Osmanlı hükümdarlarının başaramadığı bir işi böylece sona erdirdi. Bu suretle kendisine ve mensup olduğu millete büyük bir şeref ve tarihe de emsalsiz bir zafer kazandırmış oldu. Bu muhteşem

Türkleri yerleştirdiler. Şehri kısa zamanda Türkleştirdiler, İslâmlaştırdılar.

Fethi takip eden günlerde Fatih Sultan Mehmet Bizanslılar içinde suçluları yakalattı. Bunlar arasında Grandük Notaras da vardı. Bu, İmparator Kostantini Türklerle mücadeleye mütemadiyen teşvik etmiş ve İstanbul müdafaasında mühim rol oynamıştı. Grandük hayatını kurtarmak için, kötü yollarla elde ettiği bütün mücevherlerini alıp padişahın huzuruna geldi:

— Ey büyük hükümdar! İnanınız ki bütün bu servetimi sizin için saklamıştım. Hayatımı bağışlamanız ricasiyle bunları size takdim ediyorum, demesiyle Fatih bu kadar çok servete malik olduğu halde ne için bunu şehrin müdafaası uğrunda harcamadığını Notarastan sordu. "Demek ki Tanrı bunları size nasibetmiş" cevabını alınca, "Bu lûtfundan dolayı Tanrıya müteşekkirim" diyerek düşüncesini açıkladı. Hayatını kurtarmak için riyakârlık yapmaktan kaçınmıyan Grandük Notaras'ı affetmedi.

İstanbul fethiyle Osmanlılar idareleri altına büyük bir şehirle birlikte imparatorluk topraklarını da almışlardı. Onun için bu tarihten sonra Osmanlı Devletine İmparatorluk adı verilmiştir.

İstanbul fethinin Türk tarihi bakımından değeri büyüktür. Çünkü bu olayla devlet kuruluş devrini tamamlıyor, genişleme ve yükselme devrine giriyordu. Fatih ve torunları bu yolda büyük muvaffakıyetler sağladılar. Osmanlı Türklerinin dünyanın en büyük İmparatorluklarından birini kurmasını temin ettiler.

Bu sahadaki ilk başarılar yine Fatih Sultan Mehmede nasiboldu. 1481 yılına kadar devam eden hükümdarlığı esnasında devletin sınırlarını tabiî hudutlara ulaştırmak için uğraştı. Balkanlarda Tunaya Anadoluda Fırata kadar genişlemeyi gaye bildi. Bu sınırlar dahilinde devletler veya beyliklerle bir plân gereğince savaştı. Neticeyi temine muvaffak olduğu gibi bu hudutlar dışında ülkeler de fethetti.

Plânını gerçekleştirmek için Anadoludaki İsfendiyar Bey-

mesini bilirdi. Bu cihetlerden torunları Yavuz Sultan Selim ve Kanunî Sultan Süleyman ona benzemişlerdir.

Kumandanlık vasfı ileriydi. Harbin ortaya koyduğu ihtiyaçlar karşısında yeni usul ve tedbirleri pek kolaylıkla bulmuş ve tatbik etmiştir. İtalya ve Kırıma karşı girişilen hareketler hariç bütün seferlere iştirak etti. Muharebelerde kumandanlığı bizzat yaptı. Ordunun en ileri saflarında bulunmaktan kaçınmadı. Gerektiği zaman silâh kullandı. Yaralandığı da oldu.

Şahsî kararların gerçekleşmesine dikkat göstermekle beraber mühim meselelerde etrafındakileri dinler ve onların fikirlerinden istifade ederdi. Otlukbeli muharebesinde mağlûp olup İrana kaçan Uzun Hasan Beyi ordu ile takip etmek ve yakalamak istemişti. Bu meseleyi görüşmek üzere toplanan divanda Sadrâzam Mahmut Paşa takibin fazla emeğe mal olacağı ve belki de netice vermiyeceği yolunda bir fikir ileri sürmüştü. Kazandığı büyük zaferlerin verdiği otoriteye rağmen Fatih, Sadrâzamın sözüne uymuş ve fikrinden vazgeçmişti.

Fatih Sultan Mehmedi çocukluğunda devrin bilginlerinden Molla Gürani okuttu. Fakat o gençliğinde de durmadan okudu. Ve bilgi hazinesini genişletti. Arapça, Farsça ve Yunancayı iyi bilirdi. Harp olmadığı zamanlardaki boş vakitlerini bu dillerde yazılmış eserleri okumakla geçirirdi. Hâlen Topkapı Sarayında "Fatih Kütüphanesi" adiyle anılan kitaplık onun bıraktığı bir hâtıradır. Bu kütüphanede doğu ve batı bilginlerinin bir çok kıymetli yazma eserleri mevcuttur.

Bilginin değerini çok iyi takdir eden Fatih Sultan Mehmet bilginlere de hürmet göstermiştir. Doğunun bir çok bilginleri İstanbula gelmişler, onun iltifatına ve takdirine kavuşmuşlardır. Gelemiyenler de yazdıkları kıymetli eserleri ona ithaf etmişlerdir. Çağatay Türkçesiyle en güzel eserler vermiş olan bu devrin büyük şairlerinden Ali Şir Nevaî, Fatih görsün diye şiirlerini Herat'tan İstanbula göndermiştir. Fatihin şiire karşı alâkası fazla idi. Türkçe ve Farsça şiirler yazmıştır. Bunun içindir ki bilginlere karşı gösterdiği hürmeti şairlerden de esirgememiştir. Sarayında toplanmış olan bilginleri birbirleriyle münakaşa ettirmekten büyük zevk duymuş, dolayısiyle ilme hizmet etmiştir.

İstanbulda Fatih Camii yanında kurduğu medreseler de ilme yaptığı hizmetlerin başında gelir. Burada zamanın en

İstanbulu aldıktan sonra genç Fatih neler yaptı?

Nâzım YÜCELT

COĞRAFÎ mevkii itibariyle iktisadî ehemmiyeti, tabiî güzelliği, tarih boyunca değerli mimarî eserleriyle bugüne kadar yaşıyan insanların dilinden düşmiyen her dilde asırlarca hakkında çeşit çeşit kitaplar yazılan İstanbul, tarihiyle devir değiştiren bu muazzam şehir 500 sene evvel bugün erken saatlerde büyük Türk Milletinin eline geçmişti.

İstanbul Milâddan önce 658 senesinde Vizas tarafından kurulmuş, hâlen 2710 senelik bir şehirdir. Zaman zaman elden ele geçmiş, 10 asırdan fazla Bizanslılara devlet merkezi olmuştur. İstanbul tarih boyunca 29 defa muhasara edilmiştir.

İstanbulu çepeçevre ihata eden büyük sur bugünkü Yedikuleden başlıyarak Sarayburnuna, oradan Haliçte Ayvansarayın biraz ötesindeki Vilaherna Sarayına (Saray sur içindedir) kadar uzanıyor, buradan da Güneye dönerek Yedikulede nihayet buluyordu. Sur, zamanının en kuvvetli bir müdafaa silâhıydı. Muhtelif yerlerden kapıları mevcuttu. Onbeşinci Asır ortalarında şehrin sâkinlerinin ne kadar olduğunu bilemiyoruz. Muhasara esnasında şehrin müdafileri — Yabancılar dahil — yüz elli bin kişi kadardı.

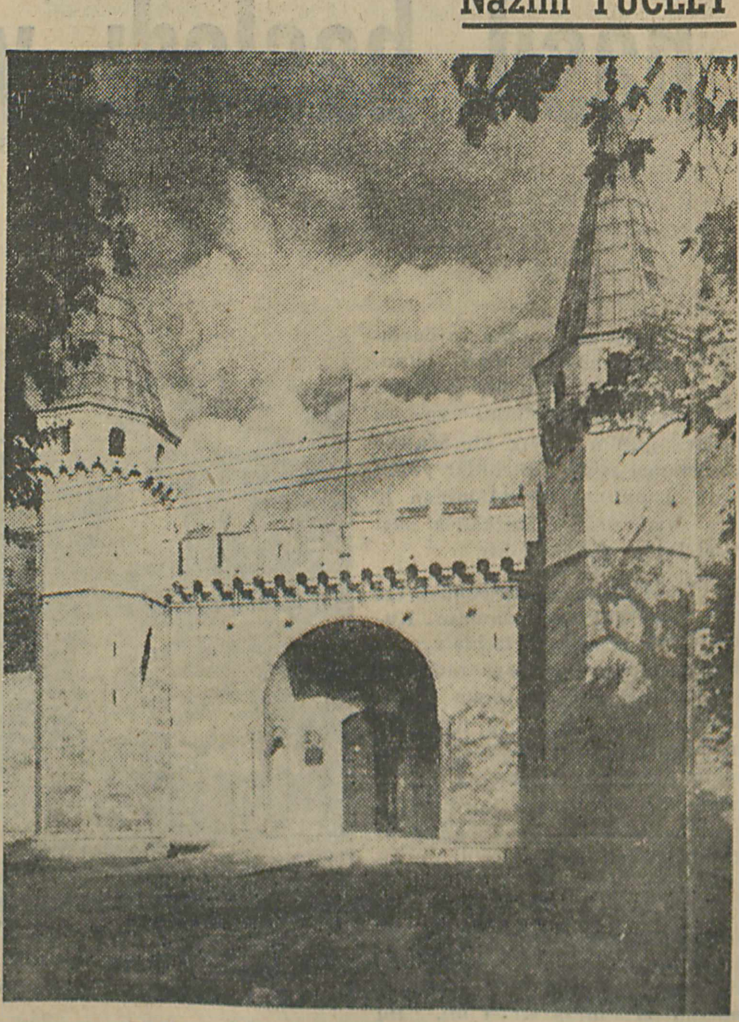

Topkapı Sarayından: Bab-üs-selâm (orta kapı)

İstanbul 53 gün kadar devamlı muhasaradan sonra 29 Mayıs 1453

İstanbulun ilk Patriği Genadius Scolarius

Salı günü sabahleyin saat altı su-

rinden Orhan vardı. Bu şehzade Osmanlılara küskündü. Muhasara esnasında Bizanslılarla aynı safta dövüştü. Şehir düştükten sonra askerin arasına karışarak şehre girmek istediyse de muvaffak olamadı, kendini surdan aşağı atmak suretiyle intihar etti.

Fetihten sonra padişah ordu efradına tersane bahçesinde üç gün ziyafet verdi. Emvali ganaim Ayasofyadan ve diğer kilise ve manastırlardan alınan eşya küme küme tersane bahçesine yığıldı ve herkese taksim olundu. Karada gemi çeken azeplere (Levend Çiftliği) denilen yeri verdi.

Artık İstanbulda sükûnet avdet etmiş bulunuyordu. Umumî af ilân olundu. Fakat şehirden çok kişi firar etmiş veya ordu tarafından esir edilmişti. İstanbulun kiliselerinden 42 tanesi camie tahvil olundu, geri kalanlar

yerlerin tamirine başlandı. Bir taraftan da İstanbulda Türk nüfusu yerleştirmek gayesiyle Anadoluya hükümler yollanıp halk dâvet olundu. Halk kendi arzulariyle İstanbula göçmeyince Anadolu şehir ve kasabalarına memuru mahsus gönderilip bilhassa zengin ve sanatkâr halkı zorla İstanbula naklettiler. Bunlara İstanbulda evler verildi. Bu meyanda bazı şehir ve kasabalardan âsayişi ihlâl edenler İstanbula sürgün edilmişti.

1466 senesinde katiyetle Osmanlı idaresine girmiş bulunan Konya ve Larendeden, 1470 de Aksaraydan Türkler İstanbula tehcir edilmiştir. Bu suretle Osmanlı devletine ilhak edilmiş olan Karaman ahalisinin devlet aleyhine ayaklanmaması ve aynı zamanda İstanbulun iskânı temin edilmiş

manda tepeden gülleler yağdıran bu yeni top bir Bizans gemisini parça parça ederek sulara gömdü.

Muhasara esnasında Cenevizli Jan Longüs kumandasındaki iki gemi 500 askerle İstanbulun yardımına geldi. Galata Cenevizlilerinin iki yüzlülüğünden faydalanarak Halice girmeye muvaffak oldu.

Papa tarafından silâhlandırılarak yola çıkarılan beş gemi de ayni maksatla Çanakkale Boğazını geçti. Nisanın yirmisinde Marmaraya geldi. Vaziyeti gören Osmanlı padişahı dokuz gemiyle Baltaoğlu Süleyman Beyi bu düşman gemileri üzerine gönderdi. Yardımın geldiğini gören Bizans müdafilerinin sevinç gösterileri arasında Marmarada bir deniz savaşı oldu. Neticede, müsait rüzgârdan faydalanan düşman, Türk donanması arasından sıyrılarak Halice girmeye muvaffak oldu. Bu deniz savaşını padişah da karadan seyrediyordu. Başarısızlıktan canı sıkıldı. Kavgaya katılmak istercesine atını denize sürdü. Büyük cesaretle muharebeye giren ve kahramanca döğüşen Türk kumandanı Baltaoğlu Süleyman Bey bu savaşta bir gözünü kaybetti. Buna rağmen padişahın affını kazanamadı, vazifesinden azlolundu. Yerine yine deniz kumandanlarından Hamza Bey tâyin olundu.

Kara tarafından İstanbulun büyük toplarla tehdit edilmesine ve denizden donanmayla sarılmasına rağmen muvaffakıyetin çok emeğe ve insan kaybına mal olacağı muhakkaktı. 18 Nisan taarruzu mevzii olmakla beraber bu hakikati açıklamıştı. Ancak surların çok zayıf bulunduğu ve düşman donanmasının barındığı Haliç ele geçtiği takdirde daha kesin bir muvaffakıyet ihtimali mevcuttu. Osmanlı padişahı neticeyi bu noktaya bağladığından Haliç'i elde etmek çarelerini düşünmeye başladı.

Düşman gemilerinin karşılaması ve zincir yüzünden Haliç denizden fethedilemiyordu. Boğazdaki ve Marmaradaki Osmanlı donanmasını ancak karadan yürütmek suretiyle Haliçe girilebilirdi. Bu da çok zahmetli ve tehlikeli bir işti. Tarihte böyle bir işde muvaffak olmuş bir tecrübe yoktu. Muvaffakıyetsizlik büsbütün ümitsizlik doğurabilirdi. Ustaca bir plân bulundu. Bu plânın akıllara durgunluk verecek şekilde tatbiki neticenin kazanılmasında müessir oldu.

Bugünkü Dolmabahçe mevkiinden Beyoğlunda Galatasaray önlerine ve oradan Tepebaşı semtinden Kasımpaşaya yani Haliç'e, zincir gerisine varan bir yol düşünüldü. Çok miktarda insan kullanılmak suretiyle kısa bir zamanda yol düzeltildi. Gemilerin, üstünden kayacağı sağlam ağaçlardan felekler (1) hazırlandı. Bu felekler gemilerin kolayca kayması için iyağı ve zeytinyağı ile bol-

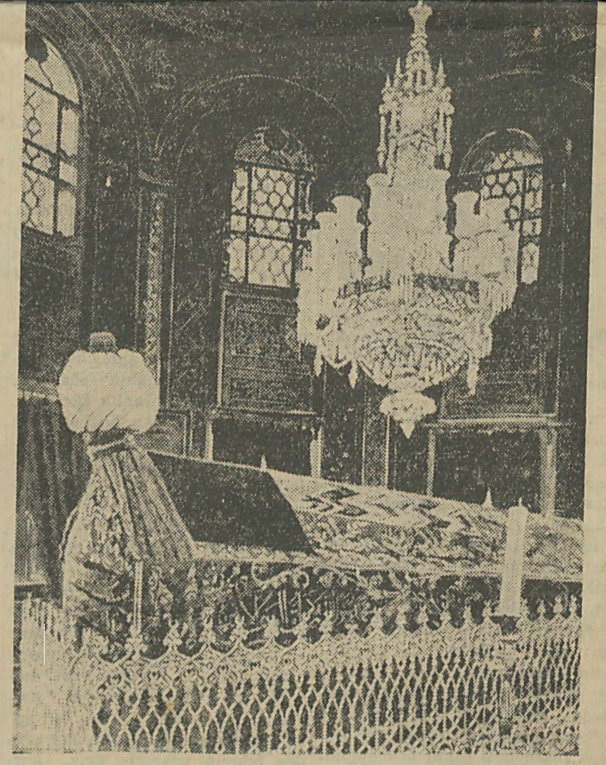

Fatih'in türbesi

masını, içindeki halkın perişanlıktan kurtulmasını istiyorsa bir an evvel teslim olmalıdır, dedi. Böyle yaptığı takdirde Mora'nın kendisine bırakılacağı, kardeşlerine de birer beylik verileceğini söyledi. Kostantin bu teklifi kabul etmedi. Muhasaraya devam olundu.

Haliç taraflarında muharebeler olurken asıl büyük surların bulunduğu kara tarafında toplanan ateş aralıksız devam etmekteydi. Bu ateşlerin tesiriyle surların pek çoğu harabedildi. Oldukça mühim gedikler açıldı. 7 Mayıs gecesi Haliç tarafındaki Eğrikapı ile Topkapı arasından 3000 askerle ikinci bir hücum ile deneme yapıldı. Tekerlekli kuleler ve merdivenlerle hücuma geçen Türkler, nâralar ve davul sesleri arasında burçlara tırmandılar. Bunu umumi hücumun takibedeceğini zanneden Bizanslılara korku ve dehşet verdiler.

Aynı mahiyette bir hücum da 12 Mayısta yapıldı. Korku içinde kalan birçok düşman askerleri surları bırakıp şehir içine kaçmaya başladılar. İmparator ve muhafızları kaçanları zorla ve ölümle tehdit ederek yerlerine getirebildiler.

Artık Bizansın dayanma gücünün eridiği denemelerle anlaşılmıştı. Büyük ve katî hücum için hazırlıklara geçildi. Duvarlara tırmanmak için 2000 merdiven hazırlandı. Gerektiği zaman surların taşlarını sökmeye ve tutunup tırmanmaya yarıyacak demir çengeller yaptırıldı. Hücum kollarının su ile dolu hendekleri kolayca geçebilmeleri için ot yığınları temin edildi.

Hazırlıkların kâfi olduğu görülünce can kaybına mâni olmak gibi bir insanlık düşüncesiyle Kostantine son bir teklif yapıldı. İsfendiyaroğlu İsmail Hamza Bey İmparatorla görüşmeye memur edildi. İsmail Hamza Bey İmparatora şehrin harabolmuş halini gösterdi. Fethin kaçınılmaz olduğunu söyledi. Beyhude insan kaybına sebep olduğu takdirde kendisinin mesul olacağını hatırlattı. Şehir teslim edilirse bütün ailesiyle birlikte istediği yere gitmekte serbest bırakılacağını, hattâ Bizanslıların aileleri ve servetleriyle şehirden göç etmelerine müsaade olunacağını, padişah namına bildirdi. İmparator bu teklifi kabul etmedi.

Bu red cevabı alındıktan sonra ancak kılıç kuvvetiyle şehre girilebileceği bir defa daha anlaşıldı. Yaptığı son teklifiyle harpte ölenlerin canlarını insanlık namına korumak isteyen büyük Türk hükümdarı artık bir vicdan rahatına kavuşmuştu. Çünkü, kan dökülmesinde ısrar eden Kostantindi.

Maltepe sırtlarında kurulan Türk karargâhında son divan toplandı. Sadrâzam Çendereli Halil Paşa, Zagnos Paşa, Akşemseddin Efendi, Molla Gü-

zaferinden ötürü ona ele geçirdiği şehrin "Fatih"i dediler.

O gün Fatih beyaz atı üzerinde, kumandanlarının ve askerlerinin önünde İstanbul sokaklarından geçti. Ayasofya önüne geldi. Bizansın bu en büyük kilisesini gezip gördükten sonra ikindi namazını yanındakilerle beraber burada kıldı. Ve sonra ellerini kaldırarak:

— Ey ulu Tanrım, bu şehrin zaptı şerefini kulların arasında bana nasip ettiğin için sana yüz bin kere şükrederim, diye Tanrısına dua etti.

Fetihten sonra İstanbul ve Fatihin diğer başarıları:

Fetihten sonra bir iki gün içinde İstanbul sakin bir hayata kavuştu. Askerler saraylara ve kiliselere ilişmediler. Şehir halkı mallarından bir şey kaybetmediler. Bu tarihe kadar zaptedilen hiçbir şehirde halk bu kadar müsamaha görmemişti. Bizanslılar bu âdil hükümdarın insanlığından istifade ettiler. Fatihin verdiği bir fermanla kiliselerinde serbestçe ibadet yapmak hakkını aldılar. O devirde Hıristiyan memleketlerinin tam bir taassup havası içinde başka dinde olanlara karşı takip ettikleri hınçlı muameleye karşılık Türkler bu hareketleriyle asil bir millet olduklarını gösterdiler. Türkler bu müsamahayı o kadar ileri götürdüler ki İstanbuldaki Ortodoks Patriğini teşrifatta müftülerle eşit tuttular. Üstelik İstanbul halkından istiyenlerin mallarıyle birlikte istedikleri yere göç etmelerine müsaade ettiler. Gidenlerin yerine

liğini ortadan kaldırdı. Karaman Beyliğini çok zayıflattı. Trabzon Rum Beyliğini yenerek topraklarını Osmanlı ülkesine ekledi. Kostantinin kardeşleri Dimitriyüs ve Tomas'ın elinden Morayı alarak oraları bir Türk vilâyeti haline soktu. Sırbistan, Arnavutluk, Bosna Türk idaresine girdiler. Eflâk Türk egemenliğini kabul etti. Kırım fethedilerek Osmanlılar idaresinde bir hanlık haline getirildi. Venedikliler Osmanlılara vergi vermeye mecbur edildiler. İtalya güneyinde kaleler fetholundu, ve yeni kaleler kuruldu. İlerde bu taraflara yapılacak seferler için dayanma noktaları elde edildi. İtalyaya karşı girişilen bu hareketlerden, Doğu Roma İmparatorluğunu idaresi altına alan Fatihin Batı Roma İmparatorluğu topraklarını da ele geçirmek istediği neticesi çıkarılabilir.

Fatih Sultan Mehmet 1481 yılında yeni bir sefere giderken uğradığı Gebzede öldü. İstanbula getirildi. Fatih Camii yanındaki türbeye gömüldü.

Fatihin şahsiyeti:

Fatih, orta boylu, tıknaz vücutlu ve geniz omuzlu idi. Yüzü beyaz, kırmızı renkli, kaşları eğri, saçı sakalı siyahtı. Burnu ince uzun, aşağıya doğru kıvrıktı. Cesareti, zekası ve enerjisi yüzünde okunurdu. İşlerinde azim sahibiydi. Yapacağı işleri en ince taraflarına kadar düşünür, sonra bu sahada hazırladığı plânı yılmadan tatbik ederdi. Tehlikeli anlarda soğukkanlılığını muhafaza et-

ler yalnız din bilimlerini öğrenmekle kalmazlar, müspet ilimlerle de uğraşırlardı. Fatih medreseleri dediğimiz bu ilim müessesesinin yanıbaşında bir şifahane kurarak tıbbın gelişmesine çalışmıştır.

Fatih Sultan Mehmet, ilk çağda Yunan bilginleri tarafından yazılan eserlere karşı da alâka göstermiştir. İstanbulun fethinden sonra Yunanca bilen Bizans bilginlerinden istifade etmiş, bazı eski Yunan eserlerini tercüme ettirmiştir. Onun ilk çağ eserlerine karşı bu alâkası Avrupalı bilginlerin dikkatini çekmiş, yazdıkları veya tercüme ettikleri eserleri, kendi memleketlerinin büyükleri dururken Fatihe ithaf etmek suretiyle ondan himaye ve teşvik aramışlardır.

Fatih Sultan Mehmet bu devirde İtalyada başlayan Rönesans hareketiyle de ilgilenmiştir. Venedikten getirttiği "Bellini" adlı ressama kendi portresini ve bu arada bir çok resimler yaptırtmıştır. Doğuda resim yaptırmanın günah sayıldığı bir zamanda onun bu hareketi devrinin üstüne çıkan ileri bir düşünüşün neticesidir.

Fatih zaptettiği İstanbul şehrini bir ilim merkezi haline getirmekle beraber onun imarına da hizmet etmiştir. Adiyle anılan Fatih Camii (2) ve bugün Fatih Müzesi olarak kullanılan Çinili Köşk onun emriyle yapılmıştır. Kendisinden sonra Osmanlı padişahlarının oturdukları Topkapı sarayının yapılmasına onun zamanında başlanmıştır. Osmanlı Türklerinin eline geçtikten sonra bu şehir, her tarafında yapılan ölmez eserlerle çehresini değiştirmiş, en güzel şehirlerden biri haline gelmiştir. Bu imar hareketleri Bizanslılardan kalan surları çok aşarak Boğazda, Marmarada ve Anadolu kıyılarında tesirini göstermiştir. Bugün İstanbul bir milyonu aşan nüfusiyle Türklerin gözbebeği, kültür merkezlerinden biridir.

Fatih zamanına gelinciye kadar Osmanlı Devleti ve padişahları asiret devrinden kalma âdetlere az çok bağlı kalmışlardı. Fatih Sultan Mehmet saray geleneklerinin yerleşmesinde, padişah otoritesinin kuvvetlenmesinde âmil olmuştur. Çıkarmış olduğu kanunlarla devlet teşkilâtının esasını kurmuş, büyük devlet memurlarının teşrifattaki yerini ve değerini tâyin etmiştir.

Fatih Sultan Mehmet, milletimizin büyük tarihi içinde yetişmiş olan azim, zekâ, uyanıklık ve bilgi vasıflarıyle mümtaz ve değerli bir evlâdıdır.

---

(1) Felek: Kayıkların ve küçük gemilerin üstünden kaydırılarak çekildiği sağlam ağaçtan yapılmış kızaktır.

(2) Fatihin yaptırdığı cami bir zelzelede yıkılmış, daha sonra yerine bugünkü cami yaptırılmıştır.

nuyordu. Ordu şehre girince sokaklarda muharebeye devam olundu. Şehir sokaklarındaki bu muharebe esnasında imparator fevkalâde bir vatanseverlikle at üstünde yalınkılıç olarak bir nefer gibi döğüştü. Hayatının son dakikalarında her tarafı kan içindeydi. Büyük bir ümitsizlikle dövüşen imparator (Şehir alındı, ben hâlâ yaşıyorum. Benim başımı alacak bir Hıristiyan yok mu?) diye bağırıyordu. Tam bu sırada yüzünden bir kılıç darbesi aldı. Arkasından da diğer bir yara alarak öldürüldü. İmparator da tıpkı müdafaa ettiği devlet merkezi gibi tarihin sahifelerine gömüldü.

Bizanslılardan büyük bir kısmı kiliselere dolmuştu. Yalnız Ayasofyada 20 bin kişi vardı. Ayasofyanın kapıları içerden kapa-

Bizansın son hükümdarı
11 inci Kostantin Paleologos

tılmıştı. Çok gariptir ki şehir sokaklarında kanlı dövüşler olurken Ayasofyada toplanan halk ile Metropolitler arasında teşrifata dair sandalye münazaaları yapılıyordu. Tamamen ümitsiz kalan İstanbul halkından bir kısmı da deniz yoliyle kaçmak için şuursuzca limanlara doğru koşuşuyorlardı. Eski devrin muharebelerinde zaptolunan divarda askere yağma için müsaade olunurdu. İstanbul fatihlerine de üç gün yağma için izin verildi. Yağma esnasında şehre girmek istemiyen Fatih nasılsa 29 Mayıs günü saat 14 de beyaz bir at üstünde Topkapıdan şehre girmeye karar verdi. Doğruca Ayasofyaya gitti. Maiyetinde bulunanlardan birine mimbere çıkıp ezan okumasını emretti. Ve birinci safta namaz kıldı. Asker Ayasofyaya girerek içerdeki eşyayı paylaştılar. Halkın elindeki silâhlar toplandı. Ayasofyadan ayrılırken Fatih, Bizansın başvekili ve büyük amirali Notaras'ı çağırdı: (Bana şehri teslim etmediğinize iyi ettiniz. Görüyorsunuz ki önünüzde bir şehir harabesi ile üseradan başka bir şey yok. Bunlar hep sizin mukavemetinizin neticesidir) dedi.

Fatih, imparatoru arattı. Öldürüldüğünü söylediler. Cesedi bulundu. Teşhis edildikten sonra bir müddet teşhir edildi ve imparatorlara lâyık bir törenle defnolundu.

İstanbulda Osmanlı şehzadeleda kilise olarak Bizanslılara terkolundu. Kaçanlardan bir kısmı geri döndüler, gizlenenler de meydana çıktılar.

İstanbulun fethi sırasında İstanbul Patrikliği münhal bulunuyordu. Bu makama Rum milletinin isteği üzerine ruhban sınıfından ve Patrikliğe lâyık olan Genadius Scolarius getirilecekti. Bu adam arandı, Edirnede yaşlı bir adam nezdinde esir olduğu anlaşıldı, İstanbula celbolundu, sürâtle rütbesi arttırılarak Patrikliğe kadar yükseltildi. Padişah tarafından gönderilen bir ata bindirilerek saraya getirildi. Fatih imparatorun âsasını Patriğe teslim ederek: (Seni Rum milletine Patrik eyledim. Delâleti Rabbaniyeye mazhar ol. Her halde mazhari himayem olacaksın. Benden evvel eslâfının imparatorlar nezdinde nail oldukları imtiyaz ve müsaadata mazhar olacaksın) dedi ve eline bir hattı şerif verildi. Bugünkü Fatih Camii yerinde bulunan havariyon kilisesine (Patrikhane oradaydı) izam olundu.

İstanbul Rumları da diğer Hıristiyan tebaa gibi (caize=şahsi vergi) ye tâbi tutulmuştu. Fatih 20 gün kadar İstanbulda kaldıktan sonra karıştıran (Karşuduran) Süleyman Beyi Subaşı ve Hızır Beyi de kadı nasbederek Edirneye döndü. Fetih esnasında yıkılmış olan surlarla harap olan

dan başka, Edirne, Bursa, Gelibolu ve Filibeden de Türkler İstanbula nakledilmiştir. Bundan başka fetholunan diğer yerler Sırbistan, Mora, Bosna, Taşoz, Semendirek, Midilli, Kefe ahalisinden olan bazı Hıristiyanlar da yine göçtükleri yerlerin âsayişini temin maksadiyle İstanbula nakledilmişti. Bunlardan bir kısmını sur haricine yerleştirmişti. Nüfus kesafeti azalan bu yerlere de çeşitli şehirlerden Türkler gönderilerek oraları da Türkleştirilmişti.

Bir taraftan şehrin iskânına gayret eden genç padişah, diğer taraftan da her nerede olursa olsun ilim adamlarını çeşitli şekillerde İstanbula dâvet ve iskân etmişti. İstanbulun yıkılan yerleri bir taraftan tamir edilirken bir taraftan da gerek padişah, gerek vezirleri şehirde semt semt cami, medrese, imaret, han, hamam, hastahane, bedesten gibi eserler yaptırıyorlardı. Fetihten 10 sene sonra 1462 de Fatih Camii inşa edilmişti. Bunun yerinde Havariyyun Kilisesi ve zamanın Patrikhanesi ile Bizans İmparatorlarının mezarları vardı. Camiin etrafına da medreselerini, imaret ile hastahanesini yaptırmıştı. Kapalıçarşı ve Bedesten sur dışındaki Eyüp Camii de Fatih tarafından inşa ettirilmiştir.

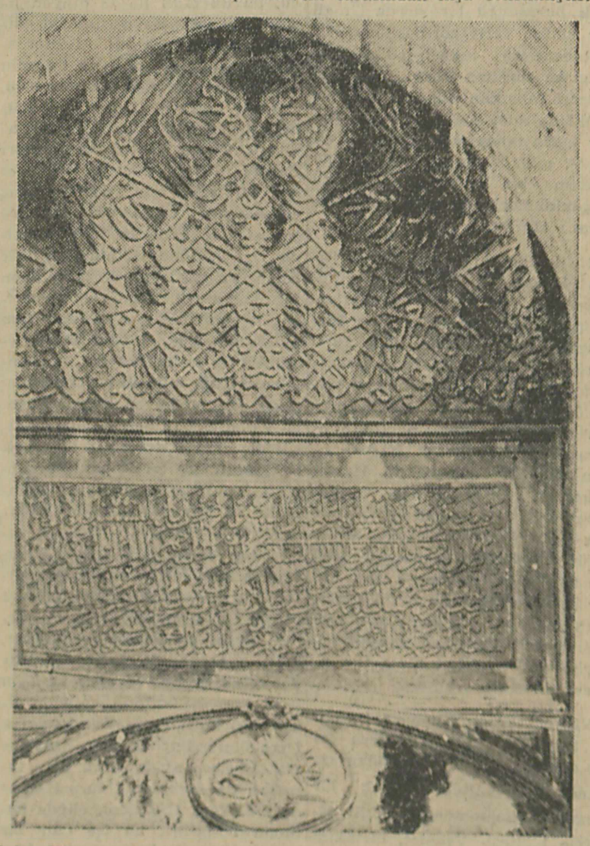

Bab-ı Hümayunun kitabesi: Üstteki kitabede çok sanatkârane bir tarzda karşılıklı olarak bir âyet yazılıdır. Bunun altındaki Arapça kitabede bu kalenin Fatih tarafından H. 883 — M. 1478 de yaptırıldığı yazılıdır.

RC.53.5.26

Aynı Saadete Siz de Kavuşunuz!

Her hususta rakipsiz bir buz dolabına sahip olmanın verdiği huzur ve emniyete kavuşunuz!

Hakikî FRIGIDAIRE'i tercih eden ve FRIGIDAIRE'den memnun kalan 16 MİLYON ailenin tecrübesine itimat ediniz.

Dışı ve içi fevkalâde güzel, işleyişi emin ve arızasız, cereyan sarfiyatı en idareli olan hakikî FRIGIDAIRE, size hakkıyla lâyik buz dolabıdır.

Hakikî FRIGIDAIRE

EKOVAT

Bugüne

DAİMA YENİLİĞİN BAŞINDA BULUNAN

ŞİMŞEK MAĞAZASI

Son PARİS ve MİLANO fuarlarında fevkalâde rağbet ve muvaffakıyet kazanmış

FRANSIZ - ÇEKOSLOVAK ve İTALYAN

mamulâtı LÂMBALARIN ZENGİN ÇEŞİTLERİNİ Haziranın ilk günlerinde kabul edeceğini sayın müşterilerine bild'rir. GÖZLER İÇİN BEDİÎ BİR ZİYAFET teşkil edecek olan bu hârikaları takdir nazariyle seyretmek için bir kaç gün daha sabrediniz.

ŞİMŞEK MAĞAZASI Galata Osmanlı Bankası karşısında 44

BOĞAZİÇİNİN CENNETİ

Bundan yarım asır mukaddem Boğazın en maruf sayfiye ve eğlence yeri Sarıyer Hidayet'in Bağı idi. Şimdi ise burada kurulmakta olan Modern mahallede taksitle bir villâ sahibi olmak elinizdedir. Yalnız arsa almak istiyenlere arsa da satılır. Cumartesi Pazar dahil her gün müessese şantiyesine müracaat edilebilir.

Adres: ZÜMRÜT EVLER Sarıyer Orta Çeşme Caddesi

KİRALIK KÖŞK

Erenköy Sahrayı Cedit Camii Üsküdar yolu 9 numaralı (Güzel bahçe içersinde 5 oda, hol, banyo, çift helâ) köşk gayet iyi vaziyette uygun fiyatla iki ayrı daire. Görmek için bahçıvana, konuşmak için 26433 numaralı telefona müracaat.

HARİKA HEDİYE

Sevdiğiniz ve saydığınız dostlarınıza verebileceğiniz En güzel; En zarif hediye

ÇAKMAK - TABAKA ve MÜZİK....

Sigaranızı yakmak için çakmağa dokununca sevdiğiniz müzik ruhunuzu doldurur.

FİATI **150** LİRA

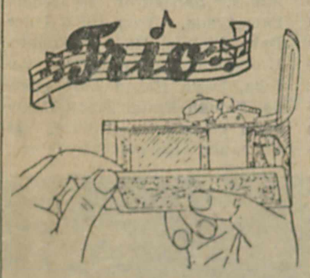

"TRİO" - COMBINATION
Türkiye Umumi Acentası
DÜRÜST İŞ TÜRK TİCARET Müessesesi

Galata Balıkpazarı Kardesim Sok. Bereket Han. No: 16/17

Satış İlânı

İstanbul Dördüncü İcra Memurluğundan :

951/4028

Mahcuz olup satılmasına karar verilen ceman 762 lira kıymetinde ve yedi kalemde 11 parça masa, dolap, kasa vesair eşya bulunduğu Galata Rıhtım caddesi Fazlı han 6 No. da 30/5/953 cumartesi günü saat 11.30 ile 12.30 birinci arttırması ve muhammen kıymetin % 75 ini bulmadığı takdirde 2/6/953 salı günü aynı saat ve yerde yapılarak en çok arttırana bırakılacağı ve satışın peşin para ile olduğu ilân olunur. (7839)

Puro Sabun Fabrikasının en son imalâtından

Kremli **PURO** SABUNU

1 lira

★ Cildinizi temizler, besler ve korur.
★ Yüzünüze sihirli bir cazibe ve güzellik temin eder.

180

Bol köpüklü - Nefis kokulu

PURO

Tuvalet Sabunu 100 de 100 Saftır

Kocaeli - Arifiye Köy Enstitüsü Müdürlüğü :

Cinsi	Miktarı Kilo	Tahmin Fiatı Kuruş S.	Tutarı Lira K	İlk T. Lira K.	Eksiltme şekli ile ihale gün ve saati
Ekmeklik un 79/81 Ra.	120000	44 —	52800 —	3960 —	
Eritilmiş sadeyağ	4000	600 —	24000 —	1800 —	Kapalı zarf usûlü. 1 Haziran
Koyun eti	10000	280 —	28000 —	2100 —	1953 Pazartesi günü saat 11 de
Sığır eti	15000	160 —	24000 —	1800 —	

FRIGIDAIRE

ANCAK "FRIGIDAIRE,, MARKASINI TAŞIYANIDIR

Tescil edilmiştir

İSTANBUL VE ANKARADA

BURLA BİRADERLER-Ş"

Taşrada: Resmi FRIGIDAIRE bayilerinde

imâl edilen EN BASİT EN İKTİSADİ soğutma cihazı

YALNIZ Hakiki FRIGIDAIRE DE VARDIR

İstanbul İkinci İcra Memurluğundan :

953/1550

Mahcuz olup paraya çevrilmesine karar verilen bir yazıhane iki gözlü ve üzeri camlı 3 adet biri dönerli diğerleri sabit maroken sandalye kulu rende marka beş lâmbalı yeni radyo ve maden yazılı Besmelei Şerif levhasının birinci açık arttırması 29/5/953 T. de saat 16 dan 17 ye kadar Beyoğlu Tünel Kuledibi Şakulî sokak 24 sayılı yerde yapılacaktır. İkincisi 30/5/953 T. de aynı yer ve aynı saatte yapılacağından isteklilerin mahallinde bulunacak memuruna müracaatları ilân olunur.

(7809)

TÜRKİYE

KREDİLİ İNŞAAT MÜESSESESİNDEN

ÇAMLIK BAHÇELİEVLER ARSALARININ

ASFALT CİVARI

En güzel parselleri Pazar günü satılıyor.

(YARISI PEŞİN YARISI BİR SENE VADE İLE)

Parseller Umumiyetle 300 m² Olup, Fiyatları m² si

4 Liradan 15 Liraya Kadardır.

İstanbul - Florya arasında 12 nci kilometrede elektriği, suyu, telefonu, yüzü mütecaviz evi, gazinosu, Belediye ve Halk otobüsleri bulunan 1400 parsellik Bahçelievler mevkiinde.

11500 çam, akasya, dişbudak, akça yolağaçlariyle yolları ağaçlandırılmış ÇAMLIK BAHÇELİEVLER ARSALARINDAN 400 den fazlası pek kısa bir zamanda satılmış ve bu arsalar bugün yüzde elli kıymetlenmiştir. Hâlen mevcut 80-90 parselle yeni ilâve ettiğimiz ön kısımdaki asfalt civarı 49 parselin satışı 31 Mayıs pazar günü saat 9 dan 18 e kadar yapılacaktır.

65 metre yükseklikte rutubetsiz mutedil bir havası, Yeşilköy, Adalar, Çamlıca semtlerini, Denizi gören geniş manzarası, yakın mesafede bol miktarda akan Çavuşpaşa memba suyu bulunan ÇAMLIK BAHÇELİEVLER mevkii ve güzergâhı bakımından istikbalin GÖZTEPESİDİR. Gün geçtikçe süratle kıymetlenmekte olan Çamlık Barçelievler arsaları arasından siz de müstakbel yuvanızın yerini seçebilirsiniz.

31 Mayıs pazar günü Beyazıt Eczacı ve Dişçi Mektebi önünden her saatin onbeşinci dakikasında kalkan hususi otobüslerimizle ücretsiz 15-20 dakika gibi kısa bir zamanda Çamlıga gidip arsa ayırmak arzu edenlerin daha evvelden müessesemize müracaatla otobüs kartlarını almalarını rica ederiz.

Her saatin yarımında Sirkeci istasyonu önünden Belediye otobüsleri ve saat 8 - 13 - 16 da Aksaray postahanesi önünden Altınevler otobüsleri kalkmaktadır.

NOT: Parsellerin kapatılabilmesi için 250 lira kaparo verilmesi zaruridir.

İstanbul Mahmutpaşa : Kapalıçarşı kapısı yanında numara (18).

Tel.: 23798 Telgraf: İstanbul - Karakaşlı

SELÂHADDİN KARAKAŞLI

YENİ İSTANBUL

REKLÂM BÜROSU

Telefon: 44756-44757

Toz şeker	8000	140	—	11200	—	840	—	
Vita yağı	4000	330	—	13200	—	990	—	
Zeytinyağı	4000	230	—	9200	—	690	—	
Pilâvlık pirinç	8000	115	—	9200	—	690	—	
Bulgur	4000	60	—	2400	—	180	—	
Makarna	5000	85	—	4250	—	318	75	Açık eksiltme suretiyle. 1 Haziran 1953 Pazartesi günü saat 14 te
Şehriye	1000	70	—	700	—	52	50	
Kırmızı mercimek	2000	75	—	1500	—	112	50	
Yeşil mercimek	2500	80	—	2000	—	150	—	
İrmik	1000	75	—	750	—	56	25	
Salça	1000	80	—	800	—	60	—	
Tahin	1000	175	—	1750	—	131	25	
Tahin helvası	2000	170	—	3400	—	255	—	
Beyaz peynir	3000	220	—	6600	—	495	—	
Kuru incir	1000	80	—	800	—	60	—	
Kuru üzüm	2000	90	—	1800	—	135	—	
Beyaz Sabun	3000	140	—	4200	—	315	—	
Yeşil sabun	2000	115	—	2300	—	172	50	
Nohut	2500	80	—	2000	—	150	—	
Kuru fasulye	8000	75	—	6000	—	450	—	
Kuru barbunya	2500	60	—	1500	—	112	50	
Patates	20000	30	—	6000	—	450	—	Açık eksiltme suretiyle 2 Haziran 1953 Salı günü saat 9 da
Kuru soğan	5000	25	—	1250	—	93	75	
Yumurta (adet)	50000	9	—	4500	—	337	50	
Zeytin tanesi	2500	140	—	3500	—	262	50	
Süt	1500	45	—	675	—	50	65	
Yoğurt	8000	55	—	4400	—	330	—	
Gürgen odunu	200000	3	50	7000	—	525	—	
Linyit kömürü	200000	4	—	8000	—	600	—	
Mazot	15000	35	—	5250	—	393	75	

1 — Enstitümüzür. 1953 Akçalı yılı ihtiyacı olan yukarıda cins, miktar, tahmin fiyatı ve tutarları ile ilk teminatları yazılı (34) otuz dört kalem yiyecek, yakacak ve akaryakıt, karşılarında gösterilen eksiltme usûlleri ile ve her kalemi ayrı ayrı olmak üzere eksiltmeye konmuştur.

2 — Eksiltme Arifiyede Enstitü binasında toplanacak olan Komisyon huzurunda yapılacaktır.

3 — Kapalı zarf eksiltmesine iştirak edeceklerin, 2490 sayılı kanunun târifine uygun olarak hazırlıyacakları kapalı zarflarını, eksiltme saatinden bir saat evveline kadar Komisyon Başkanlığına vermeleri lâzımdır.

4 — Açık eksiltmelere iştirak edeceklerin, 1953 yılına ait Ticaret Odası belgeleri ile ilk teminat makbuzlarını hâmil olarak belli gün ve saatlerde Arifiye Köy Enstitüsü binasında hazır bulunmaları lâzımdır.

5 — Şartnamelerin, her gün iş saatleri dahilinde Adapazarı Malmüdürlüğü ve Arifiye Köy Enstitüsünde görülebileceği ilân olunur.

(6659)

P. T. T. İşletme Umum Müdürlüğünden :

1 — 25.000 adet bobin termik müteahhit mam ve hesabına açık eksiltmeye çıkarılmıştır.

2 — Muhammen bedeli 17500 lira geçici teminatı 1312,50 lira olup eksiltmesi 26.6.953 Cuma günü saat 15 de Ankarada P.T.T. Umum Müdürlüğü binasında Fen Dairesi Reisliğinde müteşekkil Satınalma Komisyonunda yapılacaktır.

3 — İstekilerin geçici teminat makbuzu veya banka mektubuyla kanuni vesikaları hamilen mezkûr gün ve saatte Komisyona müracaat edeceklerdir.

4 — Şartnameler Ankarada P.T.T. İşletme Umum Müdürlüğü Emlâk ve Levazım Müdürlüğünden İstanbulda Telefon Başmüdürlüğünden bedelsiz olarak verilecektir.

(6702)

Soy Adı Tashihi

Eskiden soyadım Özkıran iken bu defa İstanbul asliye 12 nci hukuk mahkemesinin esas 953/311 ve karar 953/320 sayılı kararı ile soyadım Arman olarak tashih edildiği ilân olunur.

(7811)

Adres: Devlet Havayollarında boyacı ustası Ahmet Hamdi Arman

RESİMLİ YENİ GAZETE

Aylık abonesi 175 kuruştur.

Erzurum Valiliğinden :

No.	İlçesi adı	Yapılacak okulun köyü adı	Tipi	Keşif bedeli Lira	Kr.	muvakkat teminatı Lira	Kr.	kat'i teminatı Lira	Kr.
1	Tortum	Kisha	PL.6	24820	25	1861	52	3728	04
2	"	Tortumkale	PI.5a	26728	92	2004	67	4009	34
3	"	Şekerli	PI.6	25468	25	1910	12	3820	24
4	Hınıs	Karaçoban	PI.6	25948	25	1946	12	3892	24
5	Pasinler	Kındığı	PI.6	24628	25	1847	12	3694	24
6	Karayazı	Avbeza		14997	94	1124	85	2249	70
7	Şenkaya	Kızılkotik	PI.5a	27708	92	2078	17	4156	34
8	"	Bardız		14258	89	1069	42	2138	84
9	"	Barik		8856	32	664	22	1328	44

1 — İlimizin yukarıda adları yazılı köylerinde hizalarındaki tipte okul binaları yeniden yaptırılacaktır.

2 — Keşif bedelleriyle, muvakkat ve kat'i teminatları yazılı bulunan bu okulların herbirisin ayrı ayrı eksiltme ihaleleri 17 Haziran 953 çarşamba günü saat 15 de il daimi komisyonunda yapılacaktır.

3 — Keşifler ve bu hususa ait şartname vesair evrak her gün mesai saati içinde Milli Eğitim Müdürlüğünde görülebilir.

4 — İsteklilerin 3 gün önce vilâyet makamına müracaat ederek bu işi yapacaklarını belirten Bayındırlık Müdürlüğünden ve Ticaret Odasından belge almaları mecburidir.

İsteklilerin muayyen gün ve saatte teminatları ve bu belgeleriyle birlikte il daimi komisyonunda bulunmaları ilân olunur.

(7626)

OGN.IST.06.009.01.PR.01

MEZAR TAŞLARININ SÖYLEDİGİ HAKİKAT !

Bugün "Asîl bir toprak yığını olan Tokmak Tepe„ dışında kalan bazı kahramanların mezar taşları

Fazıl AYANOĞLU

İskender Paşanın mezar taşı

Molla Gürani'nin taşı

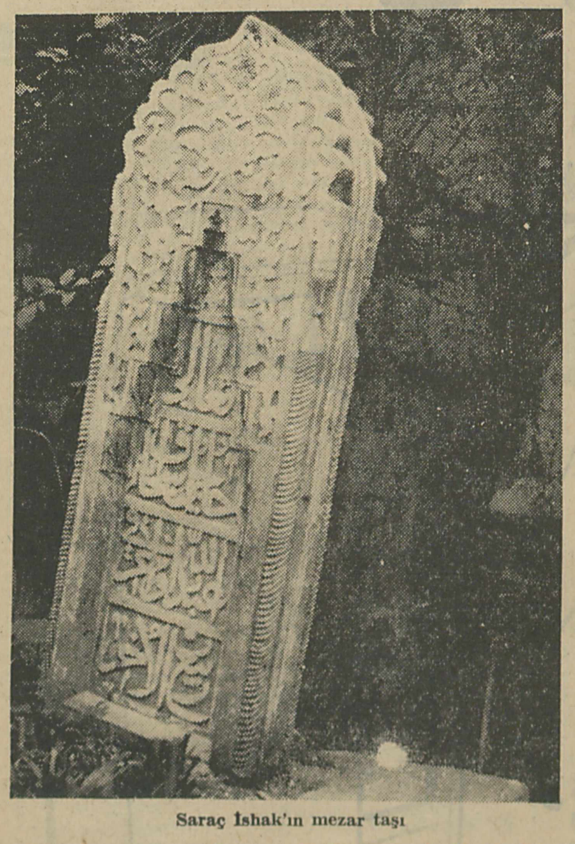

Saraç İshak'ın mezar taşı

İSTANBULUN fethinin 500 üncü yıldönümü üzerinde ne kadar durulsa azdır. Bu hâdise o kadar geniş ve şümuliüdür ki belki her noktası bir tetkik ve bir yazı mevzuudur.

Bu fethi mübinde nice Türk kahramanı şehit oldu. Bunların binlercesinin Tokmaktepeye defnedildiği malûmdur. İşte İstanbulun bu kahramanlık âbidesi, bugün asîl bir toprak yığınından ibarettir. Belki Fetih Yılı Kutlama Derneği buraya bir kitabe koyduracaktır.

Fakat İstanbulun her köşesi tarihten bir parçadır. İşte Fatih ile gelen Niam-ül-ceys mezarları, Fatihin hocaları, o devrin sanatkârları, âlimleri, öyle bir kafile ki İstanbulun imarında pek büyük himmetleri var, ve fakat zaman hükmünü üncü fetih yılını kutlama vesilesiyle fetih devri şahsiyetlerine ait mezarların ihyası da karalaştırılmıştır ki bu en hayırlı teşebbüslerden biri olduğu şüphesizdir. Cami hazirelerinde medfun olanların kabirleri Vakıflar İdaresince, şehir mezarlıklarında bulunanlar da Belediyece onarılacaktı. Bu hususta Fetih Yılı Kutlama Derneğinin yardım etmesi de mukarrerdi. İşte bu müşterek mesai, hayırlı neticesini verdi, birçok mezarlar ve hazireler ihya edildi.

Fatih devri mezarları geniş bir zaviyeden tetkik edilince, bu zevatın şehrin imarında ve sosyal tesisler yapmakta büyük himmetleri belirmekte. Fatihin Sadrazamı Mahmut Paşa, bugün kendi ismini taşıyan semtte, cami, medrese, hamam, ve miini yaptırmıştır. Bugün harap olan camii yanındaki mezarı, ihya edilmiştir.

Yine o devrin en büyük âlimlerinden ve İstanbulun ilk kadısı ve şehremini Hızır Bey Doynuk Şücca Camiinde medfundur. Atik Mimar Sinan, yaptırdığı Kumrulumescit haziresinde yatıyor. O devrin mimarlarından Ayas Saraçhanebaşındadır. Akbıyık Muhiddin Efendi, Ahırkapıda Topçubaşı Hasan Ağanın kabrine yakındır. Sancaktar Hayreddin Samatyada, Yazı Hoca Ulice Baba Eyüpte, Hoca Hayreddin Unkapanında, Sarı Beyazıt Vefada, Daya Hatun Tarakçılarda, Saman Emini Sinan Uzunçarşı başında medfundur. 18 Sekbanlar Şehzadebaşındadır.

Görülüyor ki bu zevat İstanbulun her tarafına yayılmışlar, oralarda hayırlarını tesis etmişler, bunların yanında da bir nigehban olarak ebedî istirahate çekilmişlerdir.

Kısaca ve ancak bazılarının isimlerini belirttiğimiz zevatın mezar taşları, Türk sanat bakımından mühim birer varlıktır. Bunların şekilleri, süslemeleri, yazıları, ayrı birer âlem Fatih devri sanatlarındaki hakikati taşımaktadır.

İşte bunu belirtmek gayesiyle bunlardan birkaç örnek vereceğiz:

İSKENDER PAŞA: Bu zat Fatihin sarayında yetişmiş ve sonra vezir olmuştur. Sultanahmet civarında hususî türbesinde medfundur. Mermerden yapılmış olan taşı sade olmakla beraber Fatih devrinin bütih Nişancasında bânisi bulunduğu Kumrulumescit mezarlığındadır. Fatihin mimarı olup 1471 (876) tarihinde ölmüştür. Mezar taşları o devrin en kıymetli örneklerindendir. Yazısı, fevkalâdedir.

MOLLA GÜRANÎ: Fatih Sultan Mehmedin hocası olan Ahmet Şemseddin Efendi 893 tarihinde ölmüş ve Taşkasapta yaptırdığı camiin harimine gömülmüştür. Bugün mevcut olan taş yüzelli sene kadar evvel yenilendiği zannedilmektedir.

SARAÇ İSHAK: Bu zat, Beyazıt - Soğanağa civarında tekkesi hariminde medfundur. Mezarı ve döşemesi küfeki kitabeli taşı mermerdir. Baş taşının ici mihraplı ve istaktiti, taç

Venedik, Fatih'i zehirlemek mi istemişti?

"Corriere Della Sera" gazetesi 5 Mayıs tarihli sayısında "Büyük Türk ve Doktor" başlıklı bir yazı neşretmiştir. Tercümesini aşağıya naklettiğimiz bu makalede bahis mevzuu olan Jacobo da Gaeta Fatih'in Yakup Paşasıdır..

Franz Babinger'in meydana çıkardığı vesikalar kadar, Bernard Lewis'in cevabı da dikkate değer.

BÜYÜK Rus şahsiyetlerini zehirlemek suçu ile itham edilen 15 Rus doktorunun serbest bırakılması, nâhoş haberlere alışmış dünya efkârı için mesut bir hâdise olmuştur.

Yukarıdaki haber, İstanbulun 500 üncü fetih yılının arefesinde bulunduğumuz şu günlerde bize takriben beş asır evvel vuku bulmuş bir hâdiseyi hatırlattı. Hâdiseye ait vesikaları, Monaco Üniversitesinin meşhur Profesörü Franz Babinger meydana çıkarmıştır. Kendisi Osmanlı tarihinin eşsiz âlimlerinden.

Fatih Sultan Mehmedin gayesi İstanbulu zaptetmekti. Fatihin bu hareketine ilk ve esaslı olarak mâni olmak istiyen Venedik Cumhuriyeti, Haçlı Seferi ilân etmek istiyen Papa Pius II nin bütün teşebbüsüne rağmen, 15 inci Asır İtalyasının karakteristiği olan iç kavgaları sebebiyle yalnız kaldığından, arzusuna muvaffak olamadı.

1463-1479 arasında devam eden Osmanlı-Venedik harbine, Venedik diplomasisi, elinde bulunan bütün imkânlardan istifade ederek nihayet vermek istiyordu. Fatihi, silâh veya zehirle ortadan kaldırmaya hazır olan birtakım fedailer Venedik hükûmetine müracaat ettiler. Fakat bugüne kadar bu suikast projelerinin tatbik mevkiine konulup konulmadığı anlaşılamamıştır. Fakat şimdi Franz Badinger'in "La Rivista de Gli, Studi Orientali" isimli italyanca dergide neşrettiği bir vesikada, Fatihin çok güvendiği sadık doktoru aslen İtalyan Yahudisi Jacobo da Gaeta'nın bu mevzuda yani Fatihin katli hususunda Venediklilerle müzakerelerde bulunduğu zikredilmektedir.

Fatihin çok yorucu, yıpratıcı ve hissi bir hayat sürmesi, Jacobo da Gaeta gibi otoritelerin devamlı ihtimam ve tıbbi müdahalelerine ihtiyaç göstermiştir. Fakat Türk biyografularının saydığı doktorların hiç biri Jacobo da Gaetanın şöhret ve imtiyaz mevkiine ulaşmamıştır. Fakat bugüne kadar bu suikast projelerinin tatbik mevkiine konulup konulmadığı anlaşılamamıştır. Fakat şimdi Franz Badinger'in "La Rivista de Gli, Studi Orientali" isimli italyanca dergide neşrettiği bir vesikada, Fatihin çok güvendiği sadık doktoru aslen İtalyan Yahudisi Jacobo da Gaeta'nın bu mevzuda yani Fatihin katli hususunda Venediklilerle müzakerelerde bulunduğu zikredilmektedir.

Fatihin çok yorucu, yıpratıcı ve hissi bir hayat sürmesi, Jacobo da Gaeta gibi otoritelerin devamlı ihtimam ve tıbbi müdahalelerine ihtiyaç göstermiştir. Fakat Türk biyografularının saydığı doktorların hiç biri Jacobo da Gaetanın şöhret ve imtiyaz mevkiine ulaşamamıştır. Fakat bugüne kadar bu suikast projelerinin tatbik mevkiine konulup konulmadığı anlaşılamamıştır. Fakat şimdi Franz Badinger'in "La Rivista de Gli, Studi Orientali" isimli italyanca dergide neşrettiği bir vesikada, Fatihin çok güvendiği sadık doktoru aslen İtalyan Yahudisi Jacobo da Gaeta'nın bu mevzuda yani Fatihin katli hususunda Venediklilerle müzakerelerde bulunduğu zikredilmektedir.

gayet çirkin ve nankörce fikirler besliyordu.

1456 tarihinden beri Maestro Jacobo Venediklilerle iyi münasebette bulunuyordu. Venedikten tababete ait el yazısı ile yazılmış eserler alıyordu. Venedikliler de kendisine muhtelif vesilelerle hediyeler gönderiyorlardı. Bunda Jacobo'nun fena bir maksat ve harekette bulunduğu söylenemez. Zaten Babıâli - Venedik münasebetleri normal, hattâ iyi idi. Venedik - Osmanlı harbi başlayınca Venedikliler iyi niyetlerini Maestro vasıtasiyle padişaha bildiriyorlardı. Buraya kadar Jacobo da Gaeta'nın fena bir hareketi görülmemiştir. Ancak, 1471 senesinde Floransalı Lando Degli Albizzi tarafından Venediğe getirilen Doktor Jacobo da Gaeta'nın Fâtihi katletme teklifi bu tasavvurları açığa vurdu. Venedik meclisi (Consiglio dei Dieci) 1471 senesinde uzun münakaşa ve tartışmadan sonra Maestro'nun tekliflerini kabul etti. Bu teklife göre senelik on bin düka varidatla kaçarken Osmanlı İmparatorluğunda bırakacağı mallarının tazmini ile Venedik Cumhuriyetinin Yahudileri ödemeğe mecbur ettiği vergilerden muaf tutulmasına karşılık Jacobo da Gaeta, Fatih zehirlemeyi taahhüt ediyordu. Doktor Maestro, Jacobo'nun koştuğu şartları aynen kabul ettiğine dair sarih mektuplar bırakmıştır. Fatih zehirleme tarihi olarak 1472 senesinin Mart-Mayıs ayları tesbit ediliyordu. Hakikat şudur ki, Fatih 1472 senesinin Mart-Mayıs aylarında ölmediği gibi, doktorunun yine eskisi gibi sevmekte devam etmiş, gerek kendisinden ve gerekse ailesinden lûtuf ve ihsanını esirgememiştir.

Maestro Jacobo da Gaeta Ru Yahudi doktorlarından daha şanslı ve aynı zamanda daha bedbahttır. Çünkü Maestro Jacobo suçlu ise ancak kendisinden sonra gelmiş olanların hâtırasında ve insanlık tarihinde bir mahkûm olarak kalacaktır. Masum ise

miş, bunların taşlarını, nakışlarını mahvetmiştir, öyle ki birçoklarının yerlerini bile tâyin etmek mümkün olamamaktadır, hattâ ayakta kalanların da birçoklarının üzerinde de tesirini göstermiştir. İşte 500 vezirlerinden Murat Paşa Aksarayda, Rum Mehmet Paşa Üsküdarda, Nişancı Mehmet Paşa Kumkapıda muhteşem camilerini ve müştemilâtını kurmuşlardır. Hocası büyük âlim Molla Gürani, Taşkasapta ca-

Mimar Atik Sinan'ın mezarı

SUSIYETINI TAŞIMAKTADIR.

MUSTAFA PAŞA: İskender Paşanın oğlu olup aynı türbede medfundur. Fatih zamanını temsil eden taşların en güzellerinden biridir.

ATİK MİMAR SİNAN: Fakısmı hatai tezyinatla süslenmiş kitabe kenarlarında kum saatleri ve yanlarında zemberekler vardır. Bu mezar Fatih zamanının en muhteşem eserlerinden biridir.

sarayda otuz sene hizmette bulunmuştur. Gerek kendi ve gerek ailesi her türlü vergiden muaf tutulmuş, vezirliğe kadar yükselmiş ve paşa unvanını almıştır. Bütün bunlara rağmen mevsuk vesikalara göre efendisine karşı

gatle hizmet ettiğine dair tatminkâr ve emin bir vesika bırakmamıştır. Bu sır kendisiyle beraber mezara gömülüdür. Tarih buna benzer ve bunun gibi daha birçok vakaları kalın bir esrar perdesi ile örtmüştür.

Fatih Zamanındaki Osmanlı Donanması

Tevfik İNCİ

İKİNCİ Murat, elde bir donanma olmayışı yüzünden iki defa karşılaştığı müşkül anların, ikisinde de Foçadaki Cenevizlilerin donanmsamı kiralamak gibi (1) hem çirkin, hem de tehlikeli bir tedbire başvurmak zorunda kalmasına rağmen, temelli bir donanmanın mevcudiyetine lüzum görmemiştir. Bu bakımdan İkinci Mehmet, tahta oturduğu zaman, devletin elinde bir deniz kuvveti yoktu. İstanbulu zaptetmeye kararlı olan İkinci Mehmet, bu gayesine varmak üzere, Türkiyenin denizde hareketlenmesini zarurî görüyordu. İkinci Murat devrinde, denizlere karşı lâkayt davranmanın devlete ne tehlikeli anlar yaşattığını görmüş olan tecrübeli vezirler de, genç padişahı bu fikrinde destekledilerdi. Böylece Gelibolu ve İzmit Tersaneleri, bir donanma meydana getirmek üzere, faaliyete geçirildiler.

Bizansa gelince; yegâne düşmanı olan Osmanlı Türkiyesinin temelli bir deniz kuvvetine mâlik olmak yolunda bir arzu beslemeyişine bakarak o da, zamanın tahribinden geri kalan gemileri kâfi görerek yeni gemiler yapmak lüzumunu duymamıştı. İkinci Mehmet tahta oturduktan sonra da, Türk tersanelerindeki faaliyeti küçümsediği için, bir gayrete lüzum görmiyen Bizans, bu suretle İstanbulun muhasarasını on iki parça gemi ile karşılamak mevkiinde kalmıştır. Ancak, o sırada Haliçte bulunan Venedik, Ceneviz, İspanya, Sakız ile daha başka bayrak taşıyan gemilerin de katılmaları ile Bizans donanması, güçlü kuvvetli yirmi yç parçaya yükselmişti.

Derya Kaptanı Balta oğlu Süleyman Bey 12 Nisan 1453 tarihinde 147 parça gemi ile Dolmabahçe önlerine demirledi. Bu gemilerin bir kısmı, devletin elkoyup silâhlandırmış olduğu ticaret teknelerî idi. Geri kalanlar da, tersanelerimizin ancak bir seneye yakın bir zamanda ortaya koyabildikleri, alçak bordalı küçük ve hafif teknelerdi. Içlerinden yalnız on sekiz tanesi bakır ile kapalnarak, devrin en korkunç silâhı olan Rum ateşine karşı korunmuştu. Fakat bu tedbir de, bu tekneleri süratten düşürerek hantallaştırmıştı. Yeniden meydana getirilen Türk donanmasını donatan personelin, elbette ki deniz cenginde mümareseleri yoktu. Kısaca, Türk donanması her bakımden gençti.

Derya Kaptanı Balta oğlu Süleyman Bey bu donanma ile: Boğazın iç ve dış taraflarındaki Karadeniz Despotluğunun, Marmara yalı boylarındaki Marmara Despotluğunun ellerindeki yerleri aldıktan sonra, 17 Nisan günü Haliç maniasına karşı bir teşebbüse girişti. Bizanslılar Halicin ağzını, zincir ve manialarla kapattıkları; iç taraftan da bu zinciri büyük gemilerle emniyete aldıkları için, Bizansı en zayıf yerinden de tazyik etmek üzere, Haliçi ele geçirmeyi hedef tutan Türk gemilerinin maniayı zorlayışları bir netice vermedi. Bu vaziyet karşısında, Türk gemilerinden bir kısmının Haliçe geçirilmesine karar verilerek, 22 Nisan günü gurubdan sonra Tophanede karaya çekilen 70 parça gemi, karadan Kasımpaşa koyuna aktarıldı.

Artık Haliç tarafından da, donanmanın zorlamasıyle, Bizans son nefesini verecekti. Ancak Galatanın üst tarafında bulunan Zaganos Paşa ordusu ile, İstanbul surları önündeki Türk ordusu arasında bir irtibat sağlanması gerekiyordu. Bu maksadı sağlamak üzere de, Hasköy tarafından karşı sahile doğru bir köprü kurulmaya başlandı. Bu köprü birbirlerine zincirlerle bağlanan binlerce varilden meydana getirilliyordu. Varillerin üzerleri de, beş kişinin yan yana yürümelerine ve en ağır topların nakline imkân verecek şekilde sallarla döşeniyordu.

Haliç cephesindeki surlar, hem alçak, hem de zayıf oldukları için, Türklerin Haliçteki faaliyetleri karşısında Bizanslılar telâşa düşerek; Haliçe geçirilmiş bulunan Türk gemilerini ve yapılmakta olan köprüyü yakmaya karar verdiler. Venediklilerin de iştirakiyle Bizanslılar; hazırladıkları bir plân gerekince, kadirgaların yanlarında ve gerilerinde yedeğe alınmış olan, içleri yanıcı madde dolu ateş kayıkları ile 22 Nisan gecesi sabaha karşı sinsi bir hücuma geçtiler. Fakat Türk denizcilerinin uyanık bulunmaları, Bizanslıların bu teşebbüslerini tam bir hezimete uğrattı. Bu sinsi taarruzu yapan Bizans ve Venedik denizcileri, ateş kayıklarını ateşleyip salmayı değil, ancak kaçmayı düşünebildiler. Türk denizcileri, bu kadirgalardan bazılarını batırdılar, kaçmaya muvaffak olanları da delik deşik bir hale getirdiler. Bu arada Türk gemilerinden bir kısmı demir kaldırarak diğer Bizans gemilerine yüklendiler. Böylece iki taraf arasında Haliçte, sahanın ve gecenin müsaadesi nispetinde ufak çapta bir deniz çatışması oldu.

Bizanslılar, Haliçteki Türk donanmasını yakmak üzere aynı teşebbüsü birkaç kere daha tekrarladılarsa da hiç bir seferinde muvaffak olamadılar. Türk gemileri de; büyük hücumda yapılacak harekâtı kolaylaştıracak şekilde Haliçe yerleşmek kayretiyle, Bizans gemilerini maniaya doğru sürüp sıkıştırmaya çalışıyor ve buna da muvaffak oluyorlardı. Böylece iki taraf gemileri arasında, Haliçte zaman zaman çatışma devam ediyordu.

Nihayet kara ve deniz kuvvetlerimiz 29 Mayıs sabahı büyük taarruza geçtiler. Derya Kaptanı Hamza Bey, dışardaki gemilerle Sarayburnu sahiline yüklenerek, buraya asker döktü. Haliç cephesindeki filonun kumandanı Yakup Bey de, Haliçte bulunan gemileri surların dibine yanaştırdı ve gemilerdeki personel de, evvelden hazırlanmış uzun merdivenleri gemilerden surlara dayıyarak, buradan surlara tırmandılar. Bu deniz personeli, Bizansın Haliç cephesindeki kapılarından ilk olarak Odunkapısını çökerterek buradan şehre yayıldılar. Derya Kaptanı Hamza Beyin Sarayburnundan karaya döktüğü deniz personeli de, Yahudi mahallesine girdi. Artık her taraftan yırtlağı sıkılan Bizans, can çekişiyordu.

Bu hengâmede yedi Venedik gemisi Haliçten çıkarak kaçmaya muvaffak oldu. Geri kalan Bizansa yardımcı gemiler ve Bizans gemileri Türk filosu tarafından zaptedildiler.

Fetihte Türk donanması; hemen hemen yeniden meydana gelmiş olmasına rağmen, işin başından sonuna kadar her safhasında, hissesine düşen vazifeyi parlak bir şekilde başarmıştır. Hele bu sırada büyük bir haksızlığa uğramış olan Derya Kaptanı Balta oğlu Süleyman Bey savaşlarda, ölüme meydan okuyan bir cesaretle personele örnek olmuş, gözünden ok ile yaralanmasına rağmen bir cesaret timsali gibi askerlerinin arasından ayrılmamıştır. Bunu burada belirtmek, bize düşen bir kadirbilirlik borcudur.

(1) 1422 de Yıldırımın oğlu Mustafa Çelebiye karşı giriştiği taht kavgasında ve 1444 de Büyük Varna zaferinin arefesinde, bir kısmı Akdeniz Boğazını tutmuş, bir kısmı İstanbula demirlemiş bulunan Haçlı donanma karşısında, Anadolu ordusunun Avrupa yakasına geçirilişinde.

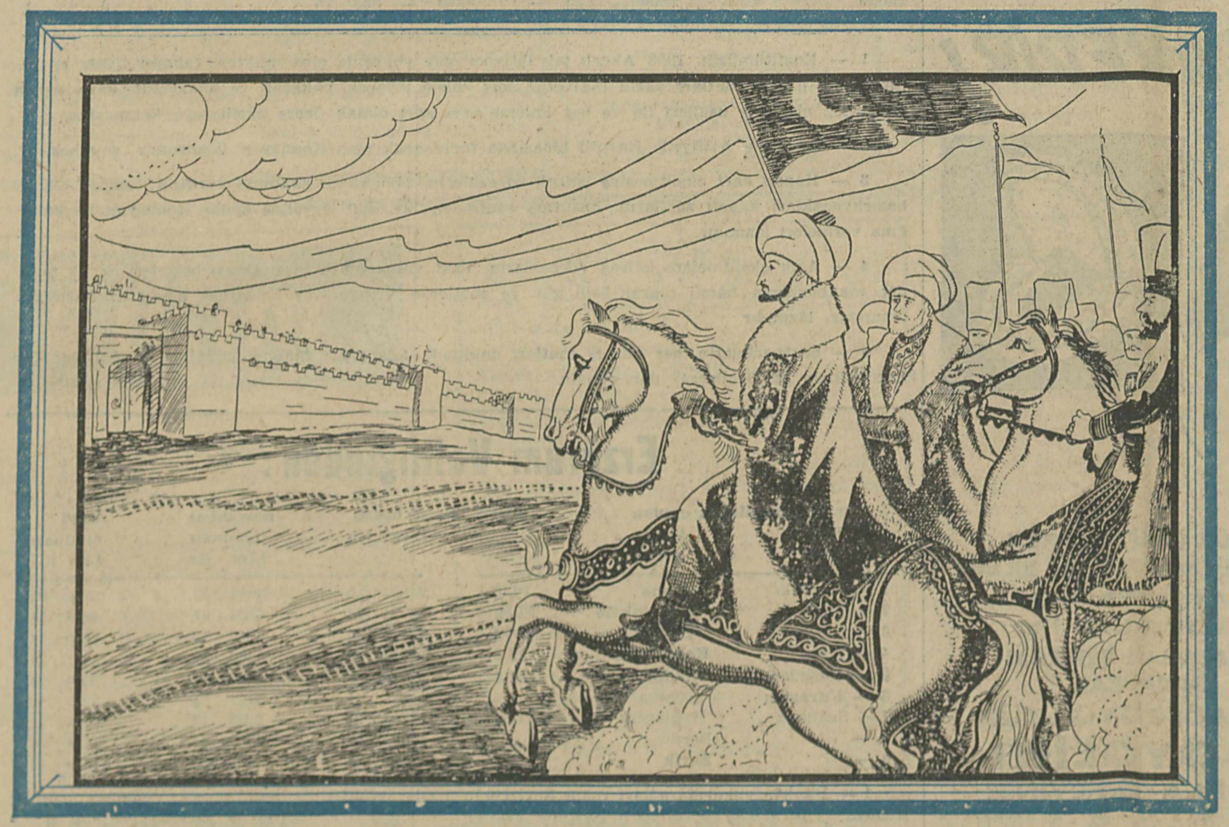

Fatihin Donanmasının karadan yürütülere : Halice indirildiğini gösteren temsili resim
(Aslı Deniz Müzesindedir)

500. Fetih Yılı ile ilgili diğer yazılar iç sahifemizde

Boğaziçi Üniversitesi
Arşiv ve Dokümantasyon Merkezi
Kişisel Arşivlerle İstanbul'da Bilim, Kültür ve Eğitim Tarihi

Aziz Ogan Koleksiyonu

OGNIST0400901